

Hans Olsen Berger

Anne Larsdtr. Berger

Hans Olsen Berger ble født ca. 1714. Det har ikke vært mulig å finne ut hvor og når han ble født og hvem som var hans foreldre. Han kom i tjeneste hos Nils Dorph ca. 19 år gammel, senest i 1733, og tjente ham i 12 år. Dorph var da sogneprest i Vang i Hedmark. I mars 1734 reiste Dorph til København for å overta som sogneprest ved Nicolaikirken der, og i 1738 ble han utnevnt som biskop i Christiania. Det må antas at Hans fulgte med fra Vang til København før han kom til Christiania. Som belønning for sin tro tjeneste fikk Hans stillingen som graver ved Vår frelsers kirke (Domkirken) i Christiania. Han ble titulert som graver i forlovererklæringen i 1745 og må ha fått stillingen senest det året. Biskop Dorph gav ham også løfte om embetet som klokker og skolemester i Gran når dette ble ledig. Dorphs etterfølger biskop Frideric Nannestad fulgte opp dette løftet og Hans ble utnevnt til embetet 2.1.1767 (se brev gjengitt nedenfor). I 1783 søkte Hans om at sønnen Ole måtte få overta embetet som klokker og skolemester, dette ble innvilget. Hans døde på klokkergarden Sanne i Gran og ble begravet 13.7.1792, oppgitt å være 78 år.

Anne Larsdtr. Berger ble født ca. 1721. Det har ikke vært mulig å finne noe sikkert om hvor og når hun ble født og hvem som var hennes foreldre¹. Hun døde på Sanne og begravet 12.12.1772, oppgitt å være 51 år.

Hans og Anne ble trolovet 19.11.1745 og viet 10.1.1746 i Christiania domkirke. De fikk 8 barn, de 7 første ble døpt i Christiania, den yngste i Gran:

1. Lars Hansen Berger, døpt 8.9.1746. Det har ikke vært mulig å finne noe mer om ham. I 1783 skrev Hans at han hadde 5 sønner, dvs. Lars måtte fortsatt være i live da.
2. Tobias, døpt 7.8.1749, begravet 18.9.1752.
3. Ole Hansen Berger, døpt 11.3.1751, død 19.5.1821 (se eget kapittel).
4. Hans Trane, døpt 23.3.1753, begravet 29.3.1755.
5. Hans Thobias Berger, døpt 20.11.1755 (se eget avsnitt nedenfor).
6. Christen Hansen Berger, døpt 27.9.1758, død 1817 (se eget avsnitt nedenfor).
7. Regina Margaretha, døpt 14.12.1761, begravet 28.8.1765.
8. Nils Dorf Hansen Berger, døpt 4.2.1769. Han var tydeligvis oppkalt etter biskopen som takk for det han gjorde for Hans. Nils Hansen Berger ble gift i Lunner 29.12.1796 med Anne Christophersdtr. Bolken. Det har ikke vært mulig å finne noe mer om dem, de var ikke på Hadeland ved folketellingen i 1801.

Faddere ved barnas dåp:

1. *Torgier Olsen og hustru, Christop. Wormnæs hustru, Lars Schøyen og Thobias Green*

¹ Det kan ha vært hun som ble døpt i Christiania domkirke 17.7.1720 og kaldt Anne Margrethe. Foreldre: Lars Hendrichsen Lund og Helene Erichsdtr., trolovet 17.11.1719 og gift i Christiania 18.1.1720. De hadde også datteren Gunil, døpt 1.4.1722. Helene kan ha vært hun som ble døpt i domkirken 30.3.1693, foreldre Erich *Vogn Mand* og Berte Pedersdtr.

2. *Anna Holt, Carl Olsens hust. Lisbeth Holgersdatter, Joh. Carl Gebelein, Torg. Olsen og Christoph. Wormnæs*
3. *Frid. Ancher, mad. Haslev, Jfru Marthe Holter, oberst Reichwein og Just. Raad Vogt*
4. *Lars Larsen Ramby og hustru, Jac. Haagens. og hustru samt Sidsel Olsdatter*
5. *Prostinde Wegner, Mad. Monrad, Jfru Susanne Wiel, Hernam Wang og Jonas Fietgenz*
6. *Rebecke Hasned? Hess, Marthe Gertied?, Anne Marie Rendt?, Magist. Winther og Mag. Hammer*
7. *Frue Juel, Mad. Thulesius, Jomfrue Haberdorph, Gen. ...? Lengnick og Joh. Seve?*
8. *Greger Pedersen Hvattum, Anders Corneliusen Tuff, Lars Pedersen Hvattum, Juliana Margrete Wisløff, Marte Andersdtr. Tuff, Margrete Iversdtr. Jorstad*

*

I bygdeboka for Hadeland² oppgis det at en **Lars Olsen Berger** var lærervikar i Gran 1767/1768, ble senere underoffiser. Dette kan ha vært en bror av Hans Olsen Berger, eller muligens en skrivefeil for sønnen Lars Hansen Berger. Året 1767 var samme år som Hans kom til Gran.

*

I boka *Nye Samlig af dansk-norske og islandske Jubel-Lærere*, 1. del³ omtales Niels Dorph på side 501-510. Her opplyses bl.a. følgende:

- Niels Dorph ble utnevnt til sogneprest i Vang sogn i Hedmark 28.10.1712
- I 1726 ble han i tillegg også prost over Hedmark og Østerdalen
- Under sin reise til Trondheim i 1733 besøkte kong Christian 6. og dronningen prestegarden i Vang i noen dager. Kongen ble så begeistret over den preken som Niels Dorph holdt, at han utnevnte ham til sogneprest ved Nicolai-kirken i København der den forrige presten nettopp var død. Niels Dorph reiste til Danmark i mars 1734.
- Den 28.4.1736 ble Niels Dorph av kongen utnevnt til sogneprest ved *Vor Frue Meenighed* samt stiftsprost og prost over *Sochelunds Herred* (i Danmark).
- Den 13.2.1738 ble Niels Dorph utnevnt til biskop over Akershus. Kongen hadde egentlig ønsket at Peder Hygum skulle være biskop over Akershus, og at Niels Dorph skulle bli biskop over Århus i Danmark. Men siden Hygum var dansk og Dorph var norsk, søkte de kongen om å bytte stillinger.
- Niels Dorph døde 30.4.1758

Konklusjon:

Hans Olsen Berger opplyste selv i sitt brev i 1783 at han hadde tjent biskop Dorph i 12 år før han ble utnevnt som graver ved Vår Frelsers kirke i Christiania. Hans ble titulert som graver da han ble trolovet i november 1745. Det vi si at han kom i tjeneste hos Dorph senest i 1733. På det tidspunkt var Dorph sogneprest i Vang. Hans må følgelig ha vært hos Dorph en stund i Vang før han fulgte med til København i 1734 og til Christiania i 1738.

*

² Hadeland, bygdens historie, bind IV (1953), side 593.

³ Utgitt i København 1779.

I 1744 ble Hans Olsen utnevnt som graver ved Domkirken og Waterland i Christiania:⁴

Copie af Hans Olsens Expectanse paa Graveriet ved Xstiania og Waterlands Kirkegaarde, dat. 7 April 1744

Test:

Gjør vitterl: at vi haf: antaget og beskikk: saa og herved ant: og beskikk: nerverende Hans Olsen til at succedere nu værende Graver ved Xstiania og Waterld^s Kirkegaarde Eric Iversen, og Graver-Tjenesten ved bem^{te}: Xstianie og Waterld^s Kirkegaarde at tiltræde, og sig andtage, naar bem^{te} Eric Iversen enten ved død afgaar, eller Tjenesten i andre maade lovl: ledig vorder. Thi sk: f:nævnte H: Olsen baade p. K:Gaarder og ved Gds:Tjenesten i Kirken gjøre d: opvartning og Tjeneste som Graver tilkomer, og som andre steder brugeligt er; ved Gds:Tjeneste sig altid i sømel: sorte Klæder indfinde Enhv: s: hs: Tjeneste begjere, ved høfligh: beegne. F: sin Gravning og Tjeneste intet mere f:dre, end hvad sig f:sat er eller vorder, med ald flid og flitigh: have dagl: tilsyn i Kirke med videre betal: derf: at f:lange og sig ellers saaledes i alle maade at f:holde, at ing: of: ham med Rette haf: at klage eller sig besverge.

Til stadfæstelse under Vore Hænder og Signeter

Xst: den 7de April 1744

..... Rappe [uleselig navn].

*

I forbindelse med Hans og Annes trolovelse måtte forloverne avgi en erklæring om at det ikke var noe til hinder for at de giftet seg:⁵

At agtbahre ungar Hans Olsen Graver til vor frelsers kirche og bruden dydziirede Pige Anne Larsdaatter som torsdagen d. 4de Novbr. førstkommende i herrens Navn agter at lade sig trolove ere paa bege sider frie for anden trolovelse, ægteskab eller ægteskabs løfte; Item Slægt eller Svogerskab, som dette deres gudelige foregivende lovligen kunde forhindre, det vide vi til visse og videre som forlovere

Christ: d: 3 Nov: 1745

Lars Pettersen Demien

Torger Olsen

*

Hans Olsen Berger ble utnevnt til klokker og skolemester i Gran i 1767. Utnevnelsesbrevet lyder i sin helhet⁶:

Frideric Nannestad, S.tæ. Theologia Doctor, Profesor Reg: Samt Biscop over Agershuus Stift gjør vitterligt, at efttersom klaaker og Scholemæster Tjenesten i Grans Prestegjeld i Ringerike, Hadeland og Hallingdalens Provstie ved forige Klaakers Død er bleven ledig og Hans Olsøn Berger af min Sal. formand om same Embede i mange Aar har havt lovt, og nu herom anholder, altsaa i allerunderdanigste følge af hans Kongl: Majts Befaling paa mit Embedes Vegne beskiker forbenævnte Hans Olsøn Berger til at være Klaaker og Scholmæster i Grans Prestegjeld, og det paa de Vilkaar, at han efter sin Eed og Hellige Løfte i alt inden

⁴ Statsarkivet Oslo. Christiania bispearkiv, kirkens tjenere, protokoll nr. 4 (klokkere), folio 35b.

⁵ Statsarkivet Oslo. Prestearkiv Oslo domkirke, forlovererklæringer protokoll nr. 7, side 86.

⁶ Statsarkivet Oslo. Christiania bispearkiv, kirkens tjenere, klokkere, boks 4.

og uden Kirken med Ungdomens flitige Underviisning og andet hans Embede vedkomende retter sig hørsomeligste efter Kong: aller naadigste Lov, Ritual og hvad hanem af hans foresatte lovligen befalet vorder: Ti beder jeg og paa Embedets vegne kjærligen formaner samtlige Grans Menighed, at de antage meerbem^{te} Hans Olson Berger som deres rette Klaaker og Scholemæster, flitig tilholde deres Ungdom at lade sig af hanem undervises i Saligheds Lærdom, velvilligen yde hanem hvad hans Tjeneste tilkomer, og i allehaande Tilfælde beviise hanem den Godhed og Kjærlighed, som Ret og Christeligt kan agtes, paa det at Alting maa skee til Guds Store og Herlige Navns ære og deres fælles tienelige og ævige velfærd, hvortil jeg yndsker Naade og velsignelse af Gud, vor fader, ved Sønnen Jesum Christum i Den Hellig Aand!

Opslo Bispegd d: 2^{den} Jan: 1767

F. Nannestad

*

30.6.1767: pantebrev fra Hans Olsen Berger til sognepresten Hannibal Hammer:⁷

Klokkeren Hans Olsen Berges Pandtebrev til Sogne Præsten Velærværdige Hr. Hannibal Hammer paa Capital 116 rd.-

Jeg Underbegræftede Hans Olsen Berger, Klokker til Grans Præstegield gjør hermed vitterligt, til deres Velærværdighed Sogne Præsten for Grans Præstegield Hr. Hannibal Hamer for reede laante Penge skyldig at være den Summa 116 rd skriver 116 rd Courant klingende Myndt og paa det Velbemeldte min Creditor Hr. Hamer og hands Arvinger for dette Pengelaan og dets Aarlige 4^r Pro Cento Renter kand være betrygget stilles hannem herved til under Pandt alle mine Effecter Løsøre Creaturer og Boehavende som ieg nu er Eiende og herfefter Eiendes vorder af hvad navn nævnes kand paa første og eeneste Prioritet ligesom ieg og forbinder mig med Arvinger til at holde hannem og Arvinger Skadesløs i alle maade, og naar for langes Reedelig igien at betale Hr. Hammer eller Arvinger samme Capital med de der affaldne Retter. Dete til Stadfæstelse under min Egen Haand og overværende Vitterligheds Vidners Haand og Segl.

Klokkerboligen Sanne den 30te Juni 1787.-

Hans Olsen Berger LS

Til Vitterlighed efter begjæring Søren Müller.-

Pantebrevet ble tinglyst 3.8.1768:⁸

Tinglyst Klokkeren Hans Olsen Bærgers Obligation til Sognepresten H^r. Hannibal Hammer imoed 4 proCento Rente og pantd paa 1ste Prioritet udi Debtors Løsøre effecter, for 116 rd, dat. 30 Juunii 1767.-

*

30.6.1767: Fortegnelse over de gjenstander som Hans pantsatte til sognepresten⁹:

(på grunn av en nærmest uleselig håndskrift i panteboka, er det endel ord som ikke lot seg fortolke)

Hans Olsen Bergers Optegnelse over endeel af ham til Hr. Hammer pandtsadte Løsøre Effecter.-

⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 8, folio 655a, tinglyst 3.8.1768.

⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 61, folio 336a.

⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 8, folio 766a, tinglyst 13.11.1769.

Optegnelse paa mine eiende Ting løse og faste som ere pandtsadte til Sogne Præsten Hr. Hannibal Hammer efter Obligation af Dato 30te Junii 1767.-
1 stor Speiel med Krone paa, 1 Hæst, 1 rød kollet Koe, 1 sort D^o, 1 Slagklokke, 1 rød og grøn rannet Overdyne, 1 rød og blaarannet Overdyne, 1 rød rannet D^o, 1 graarannet[?], 4 underdyne, 2 graaerannede Hoved Puder, 4 gl D^o, 1 brun mahlet Kiste med grønne[?], 4 Tinfad, 1 Gryde, 6 Lysekroner, 2 Lærstoele, 6 Tinntallekener, 4 Sækker, 1 Spinne Rok, 1 Slagbord, 2 nye Øllkander, 1 Takke, 1 Grynbenk med 4[?], 2 Træstoele, Slagbenk, 1[?], 1 liden Kobber Pande, 1 Stegekarr, 1 nyt G.... [?] Karr, 1 D^o mindre med Laag, 1 stor enkelt Bøhle, 1 malt [?] Qvern, 1 mye Bærslaae[?], 1 Steegepande, 1 Ride Sadel, 2 nye Kornsaald, 1 Kløvsadel, 1 ny Ahl med nyt Væxne, eendel Latinske Bøger, 1 gl Kiste, 1 stor Syltekrukke, 1 Ølltragt, 1 Theekiedel, 1 Kakelovn, Ifiierkandt Theebord, 1 Jern fyrfad, 1 stort Steenfad, 1 S....[?], en Snusqværn, 6 Truver, 1 Ildtang, 1[?] herunder er at forstaae et aars afling af Klokkerboeligen Sanne og et aars told.-
Sanne den 30te Junii 1767
Hans Olsen Berger

Fortegnelsen ble tinglyst 14.11.1769:¹⁰

Klokke Hans Olsøn Bergers Specification til H^r. Hannibal Hammer af 30te Juni 1767 over hvis løsøre han hannem haver pandtsadt ved Obligation af samme Dato.

*

16.9.1767 ble det holdt besiktelse av klokkegarden Sanne i Gran:¹¹

Besigtelses Forretning paa Klokke Gaarden Sanne i Gran.
Anno 1767 den 16 Septembr. blev efter vedkomendes Forlangende og Dømerens udstedde Beramelse til i dag Retten sadt udi eftermelte Besigtelses Forretning paa Klokke Gaarden Sanne i Gran Sogn, og betient af den i Sorenskriverens lovlige Forfald Constituerede Dommer Christen Sverdrup samt efterskrevne 6 Eedsorne laugrettes Mend nemlig Christen Gamme, Peder Fallanger, Ole Schattum, Jens Hougtvedt, Svend og Hans Røsum.-
Hvor da Klokkeren her paa Stedet Hans Olsen Berg ved fuldmægtig Procurator Stub loed møde og indlevere hans forfattede Stevnemaal af 10 Augusti sidstleden, hvorved hand haver indvarslet Enken efter afgangne forrige Klokke Biørnsen med laugværge til at bievære og paahøre een lovlig Besigtelse, Beskrivelse og Taxation over de paa Klokkeboeligen bestaaende Huuse bygninger, Gierder og videre, hvorfor og tillige er indstævnet Sr. Tord og Ejlert Sanne for at bievære samme Forretning i paa komende Tilfælde følgelig Stævnamalets Formeld der viiser at denne Forretning af Stedets Dømer til i dag er beramet, Stævningen oplæst blev. Derefter Stub producerede Velbem^{te} Klokkerens giorde Ansøgning til denne Forretnings fremme af 5 Junii sidsleden med paategnet Resolution af Amtet den 26 Ejudem, der viiser at hand i følge loven maae og skal af Rettens Betienter til denne Besigtelses Foretagelse være assisteret, som oplæst blev.-
I Fogden Hauridses lovlige Forfald comparerede hans Fuldmægtig Johan Jacob Tostenzon for at bievære denne Besigtelses og Taxations Forretning efter Amtets Resolution af 6 Juni sidsleden.-
Klokke Enken Mad. Biørnsen loed møde ved sin laugværge Peder Larsen Ræchen og andtagne Fuldmægtig Procurator Steenersen der sagde at bemelte Enke er gandske ubekjendt om hvad Huuser der egentlig hører til eet Klokke boelig og har hendes Sal: Mand

¹⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 134b.

¹¹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 61, folio 43b.

annamet eendeel Huuser efter forrige Klokke som var førend hans Tiid men enten de egentlig skulle tilhøre Klokke boeligen eller derfor noget til forige Klokke er betalt er noget som er komen af hendes Minde som eet gammel Meniske, men som hun initierer for at komme til Endskab med denne af hendes Sal: Mands Successor foretagne Forretning vil hun have hannem anbundet her for Retten at fremskaffe Vidner paa hvad Huser som fore hans Tiid her stoed, da hendes Mand ellers paa nye Tomt har opbygget eendel. Vilde for det øfrige have sin Rett reserveret og formodede at intet bliver foretaget, som er denne Forretning u-vedkommende. Stub henholdt sig til sit Stævnemaal og for nærværende Tiid ej videre havde at erindre for at undgaae vidtløftighed, begiærede Besigtelsens Fremme og anviste 1.

Stuebygningen hvor udi Retten nu holdes at same maatte tages i Besigtelse og hvad stand stuen nu befindes og hvad Aaboed der paa kand tages.-

Steenersens replicerede at hand ikke formoder Klokkeren intenderer Besigtelses eller Aaboeds tagelse paa de Huuser som Mad. Biørnsen eller hendes Mand har ladet bekoste, da det vel i Tilhold saavel af lov og billighed, som og Amtetes Resolution af 6te Juni maae regnes til Forbedring og altsaa ikke dette kand uddrages forinden paa hendes Siide bliver ført Vidner saavel om hvad Huuser her stoed forinden hendes Salige Mand annamede Klokke boeligen, saa og i hvad Stand de vare, saavel som hvad Huus og Indretninger derefter er giort, da ellers sliig een Besigtelse ville blive til Confusion i den Sag som der efter til Ansvar ventelig maae andlegges, og som det ellers tilkom Klokkeren M^r. Berg at have indstævnet saadane Vidner som haver i fordums Tiider kiendt hvad Huuser der skulle tilhøre Klokke boeligen, kand hand ikke neml: Comparenten finde sig udi at hand nu indtræder med Protest med det som egentlig skulle være ham selv til Bæste og Oplysning paa begge Sider allerhelst paa hendes Side tilbydes saadane Vidner med i forvejen at tilveyebringe. Stub sagde at hand anseer Steenersens anførte som utroeværdig, thi her intenderes af Klokkeren Sr Berg een lovlig Besigtelse, Taxation og Bekrivelse i hvad Tilstand de paa denne Klokke boelig staaende huuser med videre befindes, begiærende derfor Foretningens Fremme med Protest med nogen vidtløftighed, da Enken med Contra Besigtelse siden kan fremkome.-

Retten derpaa besaae Stuebygningen, som bestoed af een Stue og Kove med Skorsteen udi, samt Kielder under Stuen og skionede laugrettet at same bygning som befandtes paa de nederste Omvarve paa den Søndre og østre Vegg forraadnede og brøstfældig maatte bordsyes med 12 Tylter bord, som vil koste 12 rdr, Skorsteenen maae repareres og omklines som vil koste 1 rd og Kieldereren som er forraadnet paa Bielkerne og Tømringen om Kieldereren ligesaa, som alt vil koste at optage og paa nye i Standsætte 4 rd; og blev ellers same Stuebygning efter Klokkerens forlangende i sin værende Tilstand anseet at være værd 16 rd. 2. Anviiste Klokkeren ved Stub een bygning bestaaende af 4te Vegger med Kielder laftet og Skorsten udi, som af Retten blev beseet og befandtes saaledes at Veggerne maae opveyes og ombygges eet Omvarv, ligesaa maae Gulvet omlegges af nye med 4 Tylter bord og ½ Tylt Tømmer til lundestokker, Kieldereren vil opkastes igien og i standsættes med Kringved, Svalen vil repareres med 4te Tylter bord og 2 Tømer Stokker og ½ Tylt bord til gulvet i Svalen, Taget vil repares med nye Kringved og beblendes med nye Næver, ligesaa er eet par Vinduer borte af Stuen hvilket alt vil koste tilsamen 24 rd; Og blev ellers Huuset i sin værende Tilstand taxeret for 8 rd.-

3 blev beseet eet Stør Huus med Brygerovn og Skorsteen udi, som befandtes af vegger og Tag samt ovn og Skorsteen gandske brøstfældig, saa same til Reparation ey befandtes tienlig, dog de Stokker som derudi kunde tienes og bruges til eet andet Størhuuses Oppbyggelse kunde være af værdi til 1 rd 1 m. Og vilde saadan eet Størhuus af Størelse med Skorsteen og bagger Ovn og naar same af nye skulle opsættes koste i alt 10 rd.-

4 Laaven bestaaende af 2de Gulv som af Retten blev beseet og befandtes paa Taget, som eer lagt med Spaan brøstfældig, som vil forsynes med 2de Koster Spaan og Kringved der vil koste

3 rd, ligesaa befandtes ingen gulv i Laaven, men alleene Jord og nogle Enkelte Stokker, hvilke Gulver at indlegges vil koste 1 rd, ligesaa er det nederste Omvarv i Laaven nedsiet og vil koste eet nyt Omvarv at indlegge 2 rd.- Og blev ellers Laaven anseet at være værd i itzige Tilstand 10 rd.-

5 Sviine Huuset blev beseet bestaaende af 3de Vegge tilbygget laaven, som Taget at reparere med næver og alt vil koste 1 rd, og blev Sviinehuuset andsadt af værdi med sin værende Tilstand for 1 rd 2 m.-

6 een halm Skygge tilbygget Laaven af 3de Vegge, som Tagets Reparation vil kome paa 2 m.- Og blev ellers same Halmskygge andsadt af værdi til 2 rd.-

Eragtet: da nu Aftenen er for Haanden at Retten ikke formedelst Mørket kand tage flere Huuser i Besigtelse, kunde ey videre for denne Siide med Besigtelsen fortares, hvorfor same hermed vorder udsadt til den 26de September førstkommende her paa Gaarden Sanne igien at foretages, da Laugrettet sig betiids haver at indfinde, som saaledes tiener til vedkommendes Efterretning.-

26.9.1767: fortsettelse av besigtigelsen av klokkergarden Sanne:¹²

Continuation af Besigtelsen paa Klokker Gaarden Sanne.

Anno 1767 den 26de Septemb. efter Udsættelse fra sidsleden 16de Ejudem blev Retten sadt udi den befalede besigtelsesforretning over Klokkergaarden Sanne i Grans Sogn og Retten betient med de seniste Session indførte Laugrettesmænd undtagen Jens Hougtvedt i hvis Sted blev indsadt Peder Hvatum.-

Hvorda fogden Haurids ved Fuldmægtig Tostensen igien i Rette eskede Besigtelsen og begierede sames Fremme i følge Amtets Ordre og Resolution.-

Stub paa Klokkeresn Vegne var tilstede og begierede Forretningens fremme og foreviiste for det 7de Staburet som befandtes saaledes brøstfældig at same vil bordsyes paa den Søndre og Østre Side og forsynes med een nye Trappe, som vil koste efter laugrettes Skjøn, da same besaae, 4 rd, og blev Staburet i sin værende Tilstand andsadt af laugrettet at være værd 14 rd.

8 blev andviist Stalden, som i værende Tilstand blev skjønnnet at være værd 30 rd, og hvad Aaboden betræfer, da vil gulvet repareres, Taget ligesaa og een Stok paa Sør Veggen Syes, som vil koste 5 rd.

9 Badstuen blev beseet, som i værende Tilstand blev skjønnnet at være værd 10 rd, og hvad Reparationen angaar paa same, da vil Skorstenen repareres, Taget andlægges og mures under Badstuen samt syes paa en Stok med eet bord der alt vil koste 3 ½ rd.-

10 Fæehuset blev beseet som i værende Tilstand blev anseet at være værd 12 rd, og da Gulvet og de 2de nederste omvarv formedelst forraadnelse paa nye maa legges og instandsættes vil same koste 4 rd.-

11 blev beseet een Bue som befandtes udvendig af vegger i Passabel Stand men Taget vil repareres som vil koste 1 rd 2 m.- Og same boe i værende Tilstand blef anseet af værdie til 7 rd, og som klokkeren declarerede at hand ikke haver nøglen til same boe, men Klokker Enken same har i værge, kunde ikke Retten same besee indvendig hvorledes same er indreed og hvad Tilstand den maatte befindes.- Tord Sanne declarerede at Boen er staaende paa hans Grund og hand derimod paa Klokkerens Grund har opbygget eet Brygger Huus, hvormed Klokkeren og Tord Sanne var for Retten fornøyet at same bliver staaende paa den Grund den nu staar.-

12 blev beseet een Vedes gaard, som af nye opbygd, befandtes uden Aaboed og værd 12 rd. Klokkeren derefter sage at hvad Sæternes Huuser betræffer til Klokkerboligen, da fremholdt hand Aaboden derover, og andtager den nu som de findes, forbeholdende sig sin Rett at nyde

¹² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 61, folio, 60a.

og bruge Sæteren og Huusene saaledes som same Klokkergaarden fulgt haver fra gammel Tiid af.-

Derefter blev andviist Skiegaarden til denne Klokke boelig, som af laugrettet blev overseet, som befandtes i Passabel Stand og ikke nogen Aaboed derpaa kunde tages. Klokkeren sagde paa disse Skiegaarder har hand førend hand tiltraade Klokkerboeligen, anvendt bekostninger derpaa 2 m 12 s og derfor uden bekostet een nye Skiegaard om Haugen som har kostet ham 2 m 8 s.-

Klokke Enken indgav sit Indlæg af dags Dato hvorudi hun begiærer Forretningens Andstand og Udtog af det Passerede, hvortil hun loed fremlægge 1 rd.- Stub paa Klokkerens Vegne sagde at det indholder at den Deel af Organisten Tord Sannes Brug er indført i Stævnamaalet at besigtiges og vel ventelig er een Pertinence under Klokke boeligen, saa vilde hand lade same henstaae indtil hand indhænter Underretning derom fra vedkomende Stæder, men Comparenten haabede ved Indstævningen at Sr Tord og Ejlert Sanne fremskaffer sine Beviser hvad Hiemel de haver.- Klokkeren og Tord samt Ejlert Sanne bad tilspurgt laugrettet Svar indhentet om de kand skionne om der findes nogen Forskiel paa eet Støkke Hage som Tord Sanne har omskiftet med forige Klokke og igien faaet eet Støkke hage og Udmark derimellem kunde være.- Laugrettet som havde beseet same svarede at ingen af dem kunde være fornærmet ved denne Deeling og Ombytning, efterdi det eene Støkke synes at være det andet liig saavel af Bonite og Storhed, som Nytte.- Klokkeren loed vedblive denne da gjorde Deeling indtil saa lenge hand faar oplyst hvorvidt Klokke boeligens Eyendeler strækker sig.- Stub paa Klokkerens Vegne sagde at hvad det huus af N° 11 nemlig Boen er betræffende, dersom hand vil viise sig synlig udi [?] ey same at opbryde, saasom den var lukket, saa var hand fornøyet med dens Taxt, om for øfrigt forbeholdt sig videre Besigtelse og Taxation over same i sin Tiid tilligemed de paa Organistens Boepæls værende Huuser i fald det skulle befindes at de tilhører Klokkerboeligen efter Indstævningen, for øfrigt Protesterede Comparenten med det nu indkomne Indlæg fra Klokke Enken for saavidt hun paastaar Udsættelse, formeenede at hvad forbedringer hun paa Klokkerboeligen har anvendt bliver hende ved aparte forretning reserveret, ligesom hand og begiærede at Retten vilde paaskionne at Klokkeren Sr Berge maatte med dene forretnings Slutning blive tilkiendt hvad Bekostninger her er tilgaaet saavel forige Session som den med laugrettet, Retten og Procurator med videre i det mindste med 30 rd, da hand ellers for øfrigt ey videre ved dene Forretning havde at erindre men indloed den under Endskab. Tostensen protesterede paa Fogdens Vegne moed den af Mad. Biørnsen forlangede Udsættelse med anmodning om dene Forretnings Slutning paa det Reqvirenten Klokkeren Mr Berge kunde same in Originali beskrevne erholde og same indsænde til Høy Øfrigheds nærmere Decision og Approbation, da hand ellers i øfrigt vil haabe at Amtets høye Orde og Resolution er bleven opfyldt med ved den nu skeede lovlige Taxation, i øfrigt maae Mad^{me} Biørnsen ansøge i fald hun finder sig brøsthouden med Aabodens Ansettelse, begiære een nye Contra besigtelse da Comparenten ellers intet nu videre havde at erindre. Hvorefter Dømeren andførte Fogden og Sorenskriverens Salarium saaledes for Skyds, Diet, Reyse og 2de Dages Forretning 16 rd og til Laugrettet 2de Dage 2 rd 2 m 16 s.-

Eragtet. Hvad Klokke Enken Elisabeth Biørnsen hendes Forlangende andgaar, betræffende denne Forretnings Andstand for at indkome med sit Contra Stævning og af anvisning over de Forbedringer hun paa Klokkerboeligen maatte have anvendt, da som saavel Fogden som Klokkeren har protesteret mod sames Fremme udi denne Forretning, reserverer Klokke Enken Biørnsen ved aparte Besigtelse sine formentlige Forbedringer at oplyse og denne Forretning hermed saaledes sluttes og til Ende føres.

16.4.1768 hadde Hans Olsen Berger innstevnet klokkerenken Elisabet Biørnsen for å betale den åbot som ble fastsatt etter besiktigelsen av klokker garden året før:¹³

Klokkeren S: Hans Olsen Bærger ved Stub indleverede sit skriftlige Stævnamaal af Dato 17 Feb. 1768, hvorved afgangne Klokke Biørnsens Enke Elisabet Biørnsen er indstævndt at paasee Beviis og taale dom til at betale den Aabod, som paa Klokkergaarden efter Besigtelse er anført for med 96 rd 1 m 12 s, med Omkostninger som oplæst blev.-

Stævnevidnerne Lars og Peder Jons Sønner Eedelig for Retten afhiemlede Stævnamaalets lovlige Forkyndelse.

Stub frafaldt Vidnerne som var laugrettes mænd ved Besigtelsen. Ingen af de paagiældende og Indstevnte mødte.

Eraget. Indstevnte udeblevne Madame Biørnsen med laugværge Peder Rechen samt vidnerne Lænsmand Ruude, Hans og Povel Grinager gives laugdag at møde til neste Sommer Ting, de første med Tilsvar og Vidnerne uden paafølgende Falsmaals Straf for at aflegge deres Provemaal i Sagen.-

Saken ble tatt opp igjen 4.8.1768:¹⁴

Klokke Hans Olsen Bærger loed møde ved Stub og i Rette kaldet Sagen med Mad^{me} Biørnsen og der udi indgav Laugdagen af 16 April sistleden, hvis lovlige forkyndelse Peder og Lars Jonsønner Eedlig for Retten afhiemlede.

Stub derefter producerede een Besigtelse den 16de og 26de September 1767, som viiser at Klokkeren tilkomer Aaboeds Penger for de Forringelser som befandtes paa Klokkeboeligen Sanne, hvilken Forretning hand begierede Acten vedfæsted.- Hvorefter hans paastoed Dom efter same Forretnings formeld, og vilde ellers ervente hvad Mad^{me} Biørnsen til Sagen haver at tilsvare.-

For Mad^{me} Biørnsen mødte Procurator Steenersen der forestillede at hun er foraarsaget at tage contra besigtelse i henseende til den Negtelse som Klokkeren indloed sig med ved Protest den 6 Septembr. nestleden, da den paaberaabte Besigtelse toeg sin Begyndelse saal. at anføre de Forbedringer hendes Salige Mand og formænd derpaa har giort. Og til den Ende anviste eet dertil indretted Stævnamaal af 6 Junii nestleden som hun forlangede Beramelse paa til saadan Tiid som same Besigtelse kand blive forretted og denne Sag imidlertid udsadt hvilket Stevnemaal hand med Anvisnings og Beramelses Paategning beærede sig tilbageleveret. Stub sagde at hand kand ikke see denne Sag kand udhales formedelst den forlangede contra Besigtelse, thi havde Mad^{me} Biørnsen eller Laugværge vildet same foretage, da var det noget som de burde observeret i rette Tiid og Tiime. Comparenten haabede derfor at Domeren ikke indvilger hende den forlangte Andstand, som viises at være ubegrundet, men paastoed endelig Dom efter Indstævningen og at Mad^{me} Biørnsen i følge Besigtelsens Formeld maatte blive tilpligtet at betale Citanten Aaboedet. For øfrigt udbad sig uopholdelses dom.-

Eragtet. Ald den Stund Contraparten har forlangt Sagens Andstand for at tage Contra Besigtelse til Sagen fra sin Side at oplyse, og foreviste til same Forretning eet udstyret Stevnemaal, billiges Sagen udsadt til neste Høste Ting, da Contra parten maae besørge Beramelse paategnet Stævnamaalet til een vis Tiid forinden, som nu ey dene Gang kand blive fastsadt.-

¹³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 61, folio 248a.

¹⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 61, folio 340s.

Saken ble tatt opp igjen 18.11.1768:¹⁵

Klokkeren Sr Hans Bærge ved Stub igjen i Rette æskede Sagen mod Klokker Enken Aaboed paa Klokkerboeligen Sanne betræffende og derudi forventede Dom efter forhen i Rettesættelse og Beviiser.-

Mad^{me} Biørnsen mødte ved Procurator Steenersen, som sagde at det er ikke Klokkeren ubekiendt at Mad^{me} Biørnsen havde tilstævnt sin contra Besigtelse for at oplyse hendes Mands Forbedringer paa Klokkerboeligen i hans Tiid, samt i hvad Stand hand same modtoeg, hvilken var beramet til den 14de nestafvigte, men formedelst indfaldende Snee og Frost, saa at Forbedringen ikke rettelig kunde kiendes, igjen udsadt til een anden Tiid og altsaa hun ikke til dene Tiid har kundet oplyse hvad som hende tiener til Befrielse for denne store Klokkerens paaførte Taxationer og Udgifter, hvilket ogsaa Amtetes Resolutioner omformelder at skulle tages paa begges Sider, saa maatte Steenersen paa Mad^{me} Biørnsens Vegne beicære denne Sags Andstand til saadan Besigtelse, som skee bør, kand blive tagen og fuldført, allerhelst Klokkeren i tillige med hans Fuldmægtig har benæget saadant med den af ham tagne Besigtelse.-

Stub sagde at hvad Procurator Steenersen anfører mod den store Klokkeren modsiger hand aldeles, men hvad[?] er i Sagen er fra Klokkeren Bærge side indkommen, og hvad Enken Biørnsen ved sin Besigtelse intenderer det er noget som dene Sag er uvedkommende; comparenten haabede derfor at nyde een lovmedholdig Dom, efter den faldne Besigtelses Forretning, og i fald hun skulle have nogen Slags Regres for gjorde Forbedringer paa Klokker Boeligen Sanne, saa kand hendes Rett ey blive formindsket i sin Tiid, thi her bør ey Klokker Enkens Paastand paaskiønnes, men her bør af Domeren dømes efter den Taxt, som udi Besigtelsen er skeep, Klokker Bærge til Indtægt, hvormed Comparenten indloed Sagen under dom med Omkostningers Erstatning og protesterede mod Udsættelsen.-

Steenersen fandt ikke fornøden videre hertil at svare end at Mad^{me} Biørnsen har i lovlig Tiid tilstævnet sin Besigtelse, og som same ikke formedelst domerens forretninger og siden for Veyrets Tilstand kunde fuldføres; vedblev hand sit forige.-

Stub vedblev sit forrige.-

Eragtet. I følge den forhen i Sagen skeede Eragtning vorder dene Sag hermed udsadt til neste Ting, da videre skal vorde handlet naar Sagen igjen kommer i Rette, hvad lov og Rett medfører.-

Saken ble tatt opp igjen 13.3.1769:¹⁶

Klokkeren Sr. Hans Olsen Berger, som selv nærværende, loed ved Procurator Stub igjen i Rætte kalde Sagen, som hand fører mod Madame Biørnsen for 96 rd 1 m 12 s aabods Pænge og derudi Paastoed Dom efter forhen gjorde Paastand.-

For Madame Biørnsen møtte Procurator Steenersen, som sagde at Protocollen med dette forhen foregaaende Eragtninger, viiser, at Mad^{me} Biørnsen har gjort sig al umage for at oplyse sin Contra prætentioner paa Klokkerboeligens Forbedringer, men formedelst paakommende uveyr og Snee da den var beramet forgangen Høst ikke kunde fuldføres hvilket alt Klokkeren har sig selv at Takke for, da hand ikke kunde Taale mad^{me} Biørnsens Oplysning, at skeep den tiid hand Tog sin Besigtelse, og som nu Mad^{me} Biørnsen intenderer saa snart aaret lejlighed af Sne ville tillade det, er hun nødsaged saasart som mueligt igjen at faae beramet den Tilstevnte Contra-Besigtelse, som forhen her i Rættten er anmeldt, i saadan henseende maatte hand, som før begiære Sagens anstand. Stub, som maatte forneme at Mad: Biørnsen endnu forlanger Sagens Andstand, som dog viises at det foregaaende ei alleniste til Udhal for Citanten, har ei Mad^{me} Biørnsen haft nogen Slags Rett eller føye til den

¹⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 61, folio 413b.

¹⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 40b.

paaberaabte Contra Besigtelse saa burde den for lengst været skeed, thi det er nu saa lang tiid siden at same kunde være holdt, formodede derfor at Dømeren ikke indvilger hand lenger Andstand i Sagen, da hendes Rett kand staae lige fuldt aaben imod Citanten i fald hun haver nogen Rett, udbad sig derfor uopholdelig Dom, med Protest mod videre Udsættelse.

Eragtet. Det paalegger contraparten at foranstalte den paaberaabte Contra Besigtelse i anstundende Foraar, saasart aarets leylighed bliver, forinden Somer Tinget bliver afholdet, da dene Sag hermed imidlertiid til neste Somer Ting udsættes, og saa fremt ingen Foranstaltning til Contra Besigtelse fra Contrapartens Side da er bleven taget, maae til bemelte Somer Ting skee uopholdelig Dom i Sagen.-

27.5.1769 ble det avholdt kontrabesigtelse av klokkegarden Sanne anlagt av enken Biørnsen mot Hans Olsen Berger:¹⁷

Contra Besigtelse paa Klokker Gaarden Sanne i Gran.

Anno 1769 den 27de Maii blev efter Mad^{me} Biørnsens forlangende Retten sadt udi eftermelte Besigtelse paa Klokker Gaarden Sanne i Grans Sogn og betient med efterskrevne 6 Eedsorne laugrettes Mænd, nemlig Peder Fallanger, Ole Schattum, Tosten Halvorsbølle, Haagen Tuff, Christen Tollefsen Gamme og Stephen Fallanger-

Hvor da Mad^{me} Biørnsen med laugværge Peder Ræchen ved Procurator Steenersen loed producere sit skriftlige Stævnemaal af 6 Junii nestleden Aar, hvormed hun har indstævnet itzige Klokker Hans Bærger til at bievære een Contra Besigtelse over Klokker boeligen Sanne med sine Omstændigheder, som med sin Beramelser oplæst blev.-

Stævnvidnerne Lars Jonsen og Peder Jonsen samt Jon Olsen Eedlig for Retten afhiemlede Stævnemalets og Beramelsernes lovlige Forkyndelse. Steenersen sagde at siden hand fornemer at Klokkeren har indstævnet sin Besigtelse, hvis Sag i Forventning af dene contra Besigtelses Udfald dependerer, saa var det hand ey paastoed nogen Dom her paa Stedet, men vilde lade naar denne contra Besigtelse tager Ende, for sin Principalinde derudi tillige til Tings same under Dom, og derudi førend contra Besigtelsen tager sin Begyndelse indleverede een Regning udstæd fra Mad: Biørnsen af dags Dato hvorved hun foruden eendeel Ting, som hende endnu her er tilhørende, haver til gode hos Klokkeren Bærge 8 rd 1 m, som oplæst blev.-

Klokkeren Bærger som selv nærværende ved Stub mødte og vedtoeg lovlig Varsel og derhos sagde at hvad Mad^{me} Biørnsens Fordring efter den indgivne Regning er betræffende, da er det noget som er denne Sag uvedkommende, thi her intenderes allene om een contra Besigtelse og ikke om krav, og altsaa ansaae Comparenten dette Indgivne for meget urimeligt, hvilket han haabede Dømeren afværger og henviser til sit rette Sted. Steenersen sagde at det er ham alt nok at Klokker Bærger ved fuldmægtig ikke har benægtet noget af det anførte, men som same er noget som ved Sagens Slutning vil ankome [?] paa Dom, og i den henseende begiærede at inden Vidner fremkaldet for deres Forklaring at medtage, hvorvidt de ere bekiendte Klokker boeligens Huuse har været i stand og brugt samt repareret i deres Minde Tiid, samt ellers hvad Huuser der har været fra den eene Klokker til den anden.

Derefter fremstoed Tord Sanne, 65 aar gl. Klokkeren ved Stub anmeldte at dette vidne ikke maatte føres saasom hand ansees og er een Part i denne Sag, fordi han beboer halve Deelen af Sanne, som dog vel i sin Tiid skal kunde godtgjøres henhører til denne Klokker boelig, protesterede derfor mod sames afhør, saasom hand med forrige Klokker har gjort Bytte angaaende Eyendom uden nogen Slags Tilladelse af Vedkommende.- Vidnet paa Steenersens Tilspørgende svarede at den første Klokker han mindes her paa Gran var Bondius, og har han hørt sige at før ham var var een Klokker før ham navnlig Povel Munch; denne Bondius boede her paa Sanne, efter denne Bondius kom Friderich Biørnsen som var Mand til Mad^{me}

¹⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 73b.

Biørnsen og efter ham nu Klokker Bærger, og forklarede Vidnet at 1726 kom han nemlig Vidnet her paa Bøygden, da han erindrede Klokker Bondius reparerede noget paa Munche Stuen her paa Sanne som staar østen for den Stue hvor Retten nu holdes, og paa bemelte Stue byggede overværelse, hvilke ikke bleve indredede førend Friderich Biørnsen kom til Klokker Embedet, der saavel gjorde Afdeelingen paa overværelsene med Bordklædning, og som Bondius ved Accordt afstoed Klokkeriet til Biørnsen, som var Citantindens Mand, saa blev de ovenmeldte overværelser indredede, paa det Friderich Biørnsen boe paa overværelserne og Bondius udi Underværelserne, hvor Bondius og forblev til sin døde Dag, og var denne Stue, hvorudi Retten nu holdes den Tiid een Spær Stue, hvilken Bygning hand forsynede med Bielker og paalagde loft, saa at Stue bygningen blev forsynet med Eet Loft over Stuen; og indsadte han isteden for de smaae Vinduer som var i Stuen, de nu her i Stuen staaende Vinduer, som ere noget større.- Saa forklarede og Vidnet at den laave som endnu staar her paa Sanne stoed her i Bondius Tiid, da der stoed een Stald vedbygget af 3de Vægge, hvorudi var kun 2de Spiltøver uden nogen Høloft derover. Saa var her og eet Fæehuus i Bondius Tiid eet Fæehuus, da Bondius holdt een 4^e Kiør og nogle smaae Creaturer, som tilsamen vare i fæehuusset, dette Fæehuus var gl. hvorfor Biørnsen her 12 aar siden toeg det ned og opbygde det nu igienstaaende, som er noget større.- Saa var her og eet Stabuer i Bondius Tiid som Biørnsen nødvendig maatte flytte formedelst det fald ned af aarsage den slette grund det stoed paa og flyttede det østen i Gaarden til det Sted det nu staar, da Biørnsen tilbyggede eet overløb paa same, som tilforen var kun eet Enkelt Stabuer, og forsynede Stabueret med overloft og Binger.- Saa var og her i Bondiuses Tiid eet Bryggerhuus, som Biørnsen flyttede til det Sted det nu staar og forsynede det med een Bagerovn.- Saa var her og een Badstue i Bondiuses Tiid, som Biørnsen siden opveyede og i standsatte med nye underlag isteden for de Raadne Stokker.- Saa var her og eet gamel Svinehuus i Bondiuses Tiid, som Biørnsen sadte det nu værende Svine huus isteden for, som endnu staar og er bedre end det forige.- Saa var her og een Vedde Skaare og eet Slædeskiul under eet Tække i Bondiuses Tiid, same var raaden og nedfaldt, da Biørnsen ved sin Tilkomst opsadte den nye Vedde Skaard og Sledeskiul, som nu staar.- Saa tilbyggede og Biørnsen ved laaven een Halm Skygge, da ingen tilforn havde været, som endnu staar.- Saa opbyggede og Biørnsen een nye Stald, som nu her staar isteden for den gamle, som er større.- Saa opbyggede og Biørnsen her ved dene Stue een Bygning af eet Kiøkken og Kamer norden for denne Stue hvor Retten nu holdes. Videre forklarede Vidnet at i den Stuen hvor Retten nu holdes flyttede hand Skorstenen fra den eene Ende i Stuen til midt i Stuen, hvor den nu staar, hvorover Svalen til Stuen, ved det af Skorstenen blev flyttet midt paa stueveggen, kunde tiene til Kiøken og af Biørnsen derpaa til Kiøkkenet blev indreed. Saa byggede og Biørnsen een Kiælderberoe, som staar her paa Gaarden, af nye, da ingen tilforn her var.- Stub mod dette Vidnes Udsagn og forklaring, som forhen er protesteret og derhod begiærede Domeren Vidnet tilspurgt, om hand veed at der er flere Huuser til Klokker boeligen. Steenersen i andledningen af dene[?] Qvæstion maatte have Retten erindret om tillige at tilspørge Tord Sanne om han veed nogen Reglement eller Rettesnoer for hvor mange Huuse der egentlig skal være paa ett Klokkerboelig.- Vidnet svarede til Stubs Qvæstion at hand ingen flere huuse veed henhøre til Klokker gaarden Sanne, ey heller hvor mange huuse der udfordres til een Klokkerboelig.- Som 2^{det} Vidne Hans Andersen Lybech 67 aar gl. der aflagde lovens Eed og forklarede at hand var med Syver Hval een Snedkeriesag for Klokker Biørnsen for 35 aar siden indrede denne her stue hvorudi Retten holdes, da der blev indsadt nye Vinduer og indlagt nye Gulv og Loft, da dene Bygning var uden Indredning, og blev der og indsadt nye Dører, saasom ingen Dører vare.- Som 3^{die} Vidne fremstoed Mari Ejlertsdatter Sanne Hustrue til første Vidne 63 aar gl. der forklarede at hun kiendte een Klokker ved Navn her paa Gran navnlig Povel Munch, der

tilholdt i den her Stue hvor Retten nu holdes, som da var Spærre Stue, og den anden Stue kaldet Munchestuen der logerede een lieutenant Bentzen, efter dene Munch kom Klokker Bondius, og var der ingen flere Huuser paa Klokkergaarden i omprovede Stuer den Tiid end som da Bondius fik Klokker Embedet, denne Bondius afstoed Klokker Embedet ved Accordt til Biørnsen hvilken sidste gjorde alle de Forbedringer paa Huuserne og opbygde de huuser saaledes som Vidnets Mand det første Vidne har forklaret i eet og alt eenstemig, videre forklarede Vidnet saavel som 1ste Vidne at i Kaaven til denne Stue hvor Retten nu holdes, da Kaaven eller Svalen rettere kaldet af Biørnsen blev indreed til eet Kiøkken, stoed der een Bagger-ovn i Kaaven, som ved det hand flyttede Skorstenen, fra midt paa Væggen, toeg ned Bagerovnen og i det gamle Brygger huus sadte same, hvilken ovn endnu staar, da Veggene nu ere borte.- 3^{die} Vidne videre forklarede at Kielderer her i Stuen og Kielderer i Munchestuen aldrig har været muuret, verken i Bondiuses, Munches eller Biørnsens Tiid, men ere som de har været hugget ind udi Skelbærget.- Stub protesterede imod dette Vidnes Udsigelse som før er meldt, saasom hun tillige med forige Vidne befindes impliceret udi Sagen, og altsaa haabede at Domeren same observerer i sin Tiid.- Steenersen anseer ikke Stubs protest for noget.-

Som 4de Vidne fremstoed Erich Erichsen GamkindsEjer 80 aar gl., der foklarede i Eet og alt eenstemig med 1ste Vidne undtagen at hand ingen Beskeed veed om Kielderer her i Stuen og i Munchestuen.-

Som 5te Vidne fremsteod Peder Torgersen Morstad 72 aar gl, og forklarede at hand veed at dene Stue her hvor Retten nu holdes var een Spærre Stue i Klokker Povel Munches Tiid og vidre veed hand ikke.- Stub begiærende Vidnet tilspurgt om ikke hand veed at Sanne har været Klokker boelig og at hvorvidt sammes Eyendom henhører, og om Tord Sannes Brug ikke derudi er indbegreben? Steenersen sagde at Madame Biørnsen alleene har stævnt paa Huuser som hører Klokker boeligen til, hvilket hun har været imponeret [?] til i Anledning af den Klokker Bærger den 16 Septemb 1767 begyndte Besigtelse hvormed Klokker Berger da ikke vilde modtage hendes Raparationers afbeviisning i følge den fra Amtet derom udgangne ordre, og derfor med paa egen Bekostning maae holde dene contra Besigtelse, over de Huuser som paa paa Klokker boeligen befindes, derfor hun og protesterede imod at Klokkeren Bærger uberettiget skal kunde indgaae med noget, som ikke vedkømer hendes intenderede Contra Besigtelse, vilde for det øfrige holde sig reserveret alle de opfarelser som Klokkeren og hans Fuldmægtig derudi alleene Retten til Hinder gjør, saa at de maatte blive derfor vedbørlig anseede med Mulcter og TilRettesættelse her i følge forordningen af 3 Martii 1741, om hvilket Comparenten selv har været Vidne til at de uden Protocollen har været foretaget.-

Eragtet. Saalenge ikke Tord Sanne er indstævnt at anhøre Vidner i denne Sag, kand ikke heller Qvæstinonen besvares om de Huuser han bruger tilhører Klokker boeligen eller ikke.- Steenersen derefter begiærede at Retten vilde modtage Vidnernes Udviisning ad Regas [?] med den forrige Besigtelse af 16 Septemb 1767, hvilken hand til den Ende indleverede, og til Ende begiærede først denne Stue nu viist og de derpaa anvendte Forbedringer og Indrettninger taxeret.- Retten derpaa foretoeg Besigtelsen i følge med Vidnerne Tord Sanne og Mari Sanne samt Erich GamkindsEjer og Peder Morstad der udviiste den af dem omprovede Fordbering paa Stue bygningen hvor udi Retten nu er holdes der udi den under N°. 1 indleverede Besigtelse er indført bemelte Stue bygning laugrettet derpaa besaae og skiønnede at de Forbedringer, som Vidnerne anviste af Biørnsen at være gjort med Vinduer, Dør og Svalen, samt Loft og 4te omvarver i den Stand den nu befindes kunde være udi den Stand disse Forbedringer nu befindes 12 rd.-

Stub bad Domeren observere Ole Schattum, Peder Fallang og Christen Game haver været udi forrige Besigtelse og altsaa ikke nu troer eller tænker at same kand være ved denne

contra Besigtelse, haabede derfor at Domeren antager andre Eedsorne mænd, som til Parterne ere ubeslægede og forinden saa skeer, kand ey skee lovlig contra Besigtelse. Laugrettet sagde sig til Sagens Parter ubeslægtede, paa Tilspørgende. Derpaa udviiste Vidnerne Tord og Mari Sanne samt Erich GamkindsEjer den under N°. 2 anførte Stue Bygning kaldet Munche Stuen, hvor laugrettet besaae den paa ovenmeldte Stue bygning ovenanførte Overværelser, da Vidnerne forklarede at Svale Stokkerne stoed uden for Bygningen da Biørnsen kom til Klokker Embedet, men han klæde Svalen med bord og indredde overværelserne, hvilke Forbedringer laugrettet ansaae at være værd 3 m 12 s, ligesaa blev efter Steenersens forlangende taxeret overværelsenes Opbygning paa same Stue, som Vidnerne forklarede at være opsadte af Bondius som omprovet for 4 rd, tilsamen 4 rd 3 m 12 s.

3 blev anviist Staburet under N° 7, som Vidnerne udviiste nemlig Tord og Mari Sanne samt Erich GamkindsEjer, da same forklarede at 8 omvarv var paabygte samt Himling og Trap og Binger af Biørnsen, som laugrettet i værende Tilstand blev anseet at være værd 4 rd 2 m.- 4 Badstuen da udviiste de 2de Vidner Tord Sanne og Mari Sanne same, og forklarede at Biørnsen forinden de omprovede Reparationer tilbygede een Karm til paa same, men derom vidste Erich GamkindsEjer ingen Beskeen, dene Reparation som omprovet besaa laugrettet og taxerede same for 5 rd.-

5 Fæehuuset under N° 10 forklarede Vidnerne nemlig Tord Sanne Mari Sanne og Erich GamkindsEjer paa forklaring skionede at det gamle omprovede Fæehuus da det blev nedtaget ikke kunde være andet end Brendevedd til værdie 2 rd. Saa forklarede og bemeldte 3de Vidner at den gamle omprovede Vedde gaard kunde være til Brendevedd af Værdie 3 rd. Væggen ansaae at kunde være til Brendevedd da der blev nedtaget til 3 m, og det gl. omprovede Svinehuus da det blev nedtaget, som omprovet, kunde ikke være værd for 1 m til Brendevedd. Steenersen først bad Retten vilde anføre at det forrige anført Størhuus under N° 3 i den indleverede Besigtelse er borte uden ovnen som endnu befindes, hvilket han ad Notam allene begiærede anført, Ellers anviiste Steenersen den af Vidnerne omprovede Bygning bestaaende af eet Kamer og Kiøkken norden for den Stue hvorudi Retten nu holdes, hvilken ikke i forrige Besigtelse er beseet, siden same er Mad. Biørnsen tilhørende, hvilken hand beiarede taxeret i den Stand den er baade til bortflytning og om den paa Stedet kand benyttes, dog forinden saadant skeer ville han formene at Klokker Bærger om han same Bygning for sin Taxt vil vedblive eller ikke. Bærge ved Stub sagde at naar Taxt er skeed paa det ommoverede Huus, da skal han give sit Tilsvær enten han same vil vedblive eller ikke, og ellers anmeldte at hvad som er anført om det nedfaldne Størhuus saa haver Klokker Enken selv nedrevet Skorstenen og Bager ovnen og den forige Besigtelse viiser hvad han for Veggene er ansvarlig hvortil han holder sig efterrettlig. Laugrettet derefter besaae den ommelte Bygning og taxerede same i sin nu værende Tilstand for 18 rd.- Klokkeren Bærge ved Stub sagde at denne Bygning er meget stort andsadt altsaa ikke kand vide for nærværende Tiid enten hand sig same kand tilforhandle for den Priis eller ikke, men ifald hand skulle komme til forening med Klokker Enken Mad^{me} Biørnsen om same saa kand han vel siden med hende derom blive forligt. Steenersen paa dette saavel som pa Kielderboen samt Kakkelovnen i daglig Stuen ville have sig reserveret same ved leylighed saasart føret og omstendigheder dertil gives at bortføre fra Stedet saasom hun dertil er og bliver berettiget og ikke kand lade saadant lenger henstaae, thi hun kand vel ikke nægte at Klokker Bærge een gang har talt med hende om Kakkelovnen at betale derfor 11 rd, og derpaa siden ikke, verken erholdet Penge eller noget Positiv Svar, hverken om det eene eller andet, saa var det hun i saa tilfelde vil have sin Rett reserveret til Bortførelse og dermed begiærede denne Forretnings Slutning til videre brug i den af Klokker Bærge med hende andlagde Aaboed Sag.- Stub sagde at hvad den ommoverede Kielder Boe er betræffende, da staa den paa den

saakaldede Organist Klokker Sannes Grund og naar Klokkeren bekommer det Sted igien som er ombyttet da er hand fornøyet med at huuset derfra bliver fraflyttet i fald Bærge ikke skulle kome i Foreening med Mad^{me} Biørnsen om sames Kiøb og i Ermangling deraf paastaar Bærge at nyde sin forige tomt til Klokkerboeligen, hvad den ommeldte Kakkelovn er betræffende, da er det noget som er dene Forretning uvedkommende, derfor ansaa det anførte for Intet.-

Hvorefter samtlige Vidnerne Tord Sanne, Mari Sanne, Erich GamkindsEjer og Peder Morstad aflagde deres corporlige Eed paa for Retten at hvad de har omprovet og derefter udviist medfører Sandhed i alle Maader.-

Stub forbeholdt sig sin forige Reservation med Protest med Tord Sanne og hans Hustrue, som partiske Vidner, og hvad Bytte som imellem Klokker Biørnsen og Tord Sanne er skeed kand ey holde sig efterretlig, men nu allerede derom andlagt Sag til Tings.

Derefter Dømeren anførte sit Salarium med Skyds Diæt Dagens Forretning og Forretningens med 10 rd. Laugrettet 1 rd. Lensmanden for Indstævning og videre 3 rd 2 m. Fogden for Mænds Udnævnelse 2 m, samt for..... [?] til laugrettet 2 rd, hvormed Forretningen blev sluttet og tilEndebragt.-

7.8.1769 ble saken om åbot på klokkergarden Sanne som Hans Olsen Berger førte mot klokkerenken Biørnsen tatt opp igjen:¹⁸

Klokker Hans Berger ved Proc. Stub igien irettekaldede Sagen som han fører mod Madamme Biørnsen Klocherboeligens Aaboed betreffende, og derudi som før var Dom begierende.-

Proc. Steenersen paa Mad^{me} Biørnsens vegne var tilstede og sagde, at som hun iche har bekommet den Contra Besigtelse, som paa Klocherboeligen den forhen foreviiste Tiid nu allerede er afhandlet, saa kunde hun iche lade denne Sag gaae til Doms, men forventede til neste Ting samme, efter Dommerens løfte at bekomme og frembringe til Sagens Slutning, hvortil han venter Klocherens vedtagne Varsel, uden videre Omstændighed til saadan Procedure, som Mad^{me} Biørnsen i følge samme besigtelse, agter at vedlægge, da han og, naar Contra-besigtelsen nogenlunde betids erholdes, uden videre Omstændighed forventer Sagen at kunde slutte til Doms.-

Stub sagde at Mad^{me} Biørnsens Fuldmægtig Sr. Steenersen har haft Tiid noch til besigtelsens beskrivelse og ellers viiser Protocollen, at han seneste Session er paalagt at befordre Sagen fra sin Siide til Doms, og tenker Comparenten ellers, at den af Mad^{me} Biørnsen tagne besigtelse iche kand komme Citanten til Præjudice. Protesterede derfor mod videre udsættelse, med Paastand om Dom.-

Steenersen sagde at saalænge Contra-Besigtelsen iche benægter at være reserveret, kand Sagen iche heller tages under Dom, men alleene som før ventede paa Citantens Tilsvar, om han derom, uden videre Varsel, efter desandledning skeede Forestillinger, vil sige til Vederfølge og liide Dom, til Lovs og Undergiældelse som herved kand findes anledning til at irettesætte.- For Resten vedblev han Paastanden om Udsættelse.-

Stub sagde, at den af Mad^{me} Biørnsen tagne Contra-Besigtelse, er noget som er denne Sag uvedkommende, thi, i fald hun vil have nogen slags Erstatning, da bliver det een aparte Sag imellem Klocheren og hende.- Og loed Klocheren ellers anmelde, at han iche kand antage nogen Varsel efter Sr. Steenersens Proposition, men udbad Dom.-

Steenersen vedblev sit forrige, og derfor forventede Bifald i Udsættelsen, efter forhen anmeldte Grund, som i alle maader ere billige og derfor sagde, at hun ingenlunde kand procedere Sagen til Doms forinden hun haver beskrevet saavel Contra-besigtelsen, som det derudi producerede Udtag, som hun og haver bekostet beskrevet, af den forrige besigtelse, allerhelst hun holder Klocheren Berger for insufisant Mand, og derfor iche kand holde sig

¹⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 93b.

til hannem, men de af hendes Sal. Mand og hende paa Klocherboeligen gjorde Forbedringer, og derfor iche ville vente med Retten at vorde over.....[?], eller, efter den af Klocheren tagne besigtelse at vorde henviist i Maanen og andre Planeter at tage sine Represalier, men som Klocheren Berger har faaet bifald til at afslaae hendes Contrabesigtelse ved hans 1ste Indstevning, da hun iche havde Tiid til Contra-Indstevningen, saa formener hun og at faae opfyldt Tarven paa sin Siide og iche at Klocheren Berger skulle først faae sin Paastand som urigtig, først ud og hun derefter, efter forhen anmeldte Omstændigheder, skulle gaae til Maanen eller Vejr og Vind efter sitt.-

Stub sagde, at den tagne besigtelses Forretning viiser at være lovlig, formodede derfor at denne Ærede Rett tilfinder Mad^{me} Biørnsen at betale Aaboedspengene, og uden videre Vedhaftighed, vedblev sit forrige.-

Eragtet: Efter de af Proc. Steenersen, pa Mad^{me} Biørnsens vegne, anmeldte Omstændigheder, kunde henden iche nægtes den forlangte Udsættelse i Sagen; Thi beroer den til neste Ting.-

Saken ble tatt opp igjen 15.11.1769:¹⁹

Klokkeren Berger som selv nærværende, loed ved Stub igjen irettekalde Sagen, som han fører mod Klocherenchen Mad. Biørnsen, og derudi som før paastoed Dom.-

For Madme. Biørnsen mødte Proct. Steenersen ved Søn Bendt Christian Steenersen, som indgav det af hende udstedde Contra Stevnmaal af 10de Octbr. 1769, som han begierede afhiemlet.-

Stub vedtoeg Varsel efter Contra Stevningen.

Steenersen derefter producerede den paa Klokkerboeligen den 27de Maji 1769 erhvervede Contra besigtelse, vedhæftet den af Citanten den 16de og 26de Septbr. 1767 tagne besigtelse; hvilke Forretninger hand begierede den her forventende Act Vedhæftet, og derefter, i henseende til den derpaa af Citanten skeedde mislige Aabods Tagelse, mod den af Contra Citantindens udi Klokkerens, som første Besigtelse pag. 16 og 17 skedde Proposition, er indrettet mod den af Amtet givne Ordre pag. 15, og derfor efter den anden besigtelse vil falde aldeles inapplicable, som den sidste besigtelse i Serdeleshed oplyser hvad Huuser paa Klocherboeligen har været fra første af, Ved Vidnerne udi anden besigtelse fra pag. 13 til 26, og i saadan fald bliver Istedes for Stuen ved første besigtelse under N° 1 pag 18 anførte Stue, pag. 22 anførte Aaboed, efter anden besigtelse pag. 27 og 28 til Klocher Enkens beste i Tilhold af de skedde Forbedringer, at bringe 12 rd;

Andet, Munche Stuens Reparation og Istandsættelse med overværelse, anført i første besigtelse fra pag. 22 til 23 og i anden fra pag. 29 til 30, at Istandsættelsen af Svalen og Overbygningen skulle koste 4 rd 3 mk 12 s. Saaledes vil tillige falde bort dette Aabod derpaa er taget pag. 23, da forrige Klocher iche kand svare Aaboed af det han Selv har bygget, forbedret og istandsadt.

3: Er i første besigtelse pag. 23 anført et Størhuus med Bagerovn til Aaboed, pag. 24, for 10 rd. Dette vil ogsaa udgaae efter Vidnernes forklaring udi anden besigtelse, som siger eenstemmig at det var et glt. Størhuus tilforn.

4: Er i første besigtelse loven anført i Aaboed meget for dyrt 6 rd, som Klocher Enken derfor formeener at udgaae.-

5. Sviine-Huuset befandtes at være efter Vidnernes forklaring i forrige Tilstand, taxeret for 1 m, kommer altsaa Enchen til gode 1 rd 1 m.-

6 er Een Halmskyke, tilbygget Laaven, som ey tilforn har været, følgelig kommer dets Værdie hende til gode.

7. Staburet, anført efter Vidnernes Forklaring at være forbedret med 4 rd 2 m.

¹⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 136a.

8. Stalden er anført at være værdt i den værende Tilstand 30 rd, hvoraf alleene fragaaer den forrige Stald, som var anført som 3 m, bliver igien 29 rd 1 m.

9. Badstuen forbedret med 5 rd.-

10 Fæehuuset forbedret med 10 rd.-

11. Boens Værdie 7 rd.

og 12 Vedeskaarens Værdie 12 rd, hvorfra afgaaer 2 rd for den forrige, igien 10 rd.

Altsaa er fordringerne 80 rd 3 m 12 s, hvoraf for Staldens Forringelse fragaaer 1 rd, igien 79 rd 3 m 12 s. Derforuden tilkommer Klocher-Enchen for den nye Bygning 18 rd, og for een Kachelovn i Daglig Stuen 11 rd, hvilken hun ellers refererer sig at borttage, siden Klocheren iche har skaffet nogen Sikkerhed for dets Betaling; ligesom hun og vil forvente ved den forventende Dom bevilget at bortføre den under N° 8 anførte Stald, og under N° 11 anførte Boe, siden hun iche kand troe, at Klocheren kand tilvejebringe Betaling derfor. Herforuden paastaaer Klocher-Enchen sig godtgiort de til Contra besigtelsen medgangne Bekostninger med 16 rd 2 m, og saavel denne iførte Processes bekostninger, som Fuldmægtiges Møde til og ved besigtelsen med 30 rd, hvormed han indloed Sagen under Dom.-

Stub til det tilførte sagde, at Klocheren Berger holder sig til sin erhvervede lovlige besigtelse, hvorefter han forventer at nyde Erstatning, og at Madame Biørnsens erhvervede besigtelse ey bør komme Citanten til Præjudice; Og om Md. Biørnsen tæncher at vil have nogen slags betaling for hendes paa Klocher-Boeligens staaende Huuse, da faar hun tage det hvor hun vil, i fald hun iche i Mindelighed vil lade sig accordere med Citanten om samme.- Hvad Kachelovnen angaaer, da er samme denne Sag uvedkommende. For øvrigt haabede Comparenten at Dommeren vil paaskjønne, at Klocher Biørnsen fik Embedet ved Accordt med Bondeus, og derforfœ tog Klocherboeligen i den Stand den da var, Hvorefter Comparenten formeener at Citanten ey bør blive ansvarlig, men nu alleeneste udbad sig saadan Dom, at Madame Biørnsen bør betale Aabodet efter Besigtelsen af 1767, med 96 rd 1 m 16 s, tillige med denne vedløftige Processes Omkostninger; Sagde derfor, at hvad hendes egne huuser betreffer, da burde hun samme forlængst bortført, saasom Citanten iche med hende derom har kundet blive forliigt, hvormed Comparenten indloed Sagen under.- Steenersen sagde, at Md. Biørnsen ey kunde bortføre sine Huuse, fordi hun frygtede for Overfald, saasom ved bortflytningen skeede paa hendes Folk. For Resten vedblev han sit forrige.

Stub sagde, at hvad Steenersen anmelder af Overfald, det er usandfærdigt, og ey vedkommer denne Sag; Altsaa ansaae dette usvarværdig, men vedblev Sin forrige Paastand.-

Eragtet: Med begge Parters Samtyche optages Sagen til Doms Afsigelse til neste almindelige Vaarting for dette Præstegield.-

Saken ble tatt opp igjen og avsluttet 5.3.1770:

Mandagen nest efter den 5te Martii er igien Grans Sogns Vaar-Ting holden paa Østens Tingsted sammesteds, med forindførte Laurettesmænd.-

Hvor da Udi Sagen, indstevnt af Klocher Berger mod hans Formands Enche Madame Biørnsen, blev saaledes Dømt og Avsagt: Klocher Hans Berger, som i denne Sag søger Erstatning hos hans Formands Enche, Madame Biørnsen, for den paa Klocherboeligen Sane dens Huuser befundne Aaboed, har her i Retten, til Søgemaalets Legitimation fra sin Siide, produceret een over bem^{te} Aaboed den 16de og 26de Septbr. 1767 erhvervet besigtelse, hvorved Aaboeden paa de af hannem anviiste Huuser, befindes at være opløben til den Summa 75 rd 1 m. Hvorimod Klocher Biørnsens Enke, under Formeening, at hende bør godtgiøres hvis Reparationer og Bygninger, hendes Mand har giort og bekostet paa Klocherboeligen haver ligeledes derover erhvervet og her i Retten ladet producere een Besigtelse af 27de Maii 1769, i hvis følge, saavelsom efter hendes Contrastevning, hun

paastaaer sig godtgiort, at alleene forberørte Reparationer, maa end og een paa nye Taxt opsadt Bygnings Værdie, og at ellers hendes Tilgodehavende hos Klocher Berger maatte blive liqvideret udi det øvrige.- At nu Gaarden Sanne er een for Grans Sogns Klokker perpetueret Boelig efter Loven, derom er i Sagen ingen Tvist. Og ligesom da deraf følger, at den aftrædende Klocher, eller hans Arvinger, er forbunden at aflevere boeligen, med alle dens nødvendige Huuser udi Aabodsfrie Stand, og derefter berettiget at nyde Opretning for de sande Forbedringer. Saa bliver Madame Biørnsen een virkelig Debitor til Klocher Berger for hvis Aaboden paa Klocher-Boeligen er taxeret for, og han igien een Debitor til hende for Forbedringernes Beløb. Nu er Aaboden af Beløb, som meldt 75 rd 1 m, hvorimod Forbedringernes Beløb paa Stuen, Munche-Stuen og Staburet, som er de, der til Ansvar for Klokker Berger kand henregnes, befunden at være 21 rd 1 m 12 s, altsaa igien 53 rd 3 m 12 s; Og naar nu videre deraf afgaar Madame Biørnsens imodsagde Regnings Beløb 20 rd 1 m, bliver Resten, som hun bliver Klokkeren ansvarlig, og hvilket hun hermed tilfindes, hannem at betale, den Summa 33 rd 2 mk 12 s. Men hvad den af Klocher Biørnsen paa øde Tomt opsadte Bygning angaaer, da bliver samme, som Kolcheren Boeligen uvedkommende, Madame Biørnsen til egen Raadighed henhørende. Processens Omkostninger agaaende, da, efterdi Klocher Berger, uden Nødvendighed har produceret Madame Biørnsen til Nye Besigtelses Erhvervelse, bliver samme paa begge Siider ophævet.- Det paadømte efterkommes 15ten Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven.-

*

19.9.1767 ble Hans Olsen Berger stevnet for tinget i Gran av Hans Eilertsen i Christiania for ubetalt gjeld.²⁰

Hans Ejlertsen i Christiania paa Moders og egne Vegne at have mundtlig indstævnt Klokker Hans Olsen Bærger for skyld: 6 rd derom at paasee Beviis lide dom til Betaling med Renter og omkostninger. Stævne Vidnerne Anders Larsen og Lars Joensen Eedlig for Retten afhiemlede Stævnemaalets lovlige forkyndelse.- Efter Paaraabelse mødte ikke Klokker Bærger; Thi gives ham hermed laugdage til neste Høste Ting at møde Sagen at tilsvare.-

Saken ble tatt opp igjen 22.1.1768:²¹

Ejlertsen paa egne og Moder Vegne loed ved Steenersen igien i Rette æske Sagen med Klokkeren Mr Bærge for Giold og derudi indleverede Laugdagen af 19 Septemb. 1767, hvis lovlige forkyndelse Lars Jonsen og Jon Larsen Eedlig for Retten afhiemlede. Steenersen producerede den Indstævntes Haandskrift for det paastævnede Krav af 16 Maii 1766; som oplæst blev. Hvorefter Steenersen paastoed Dom. Den Indstævnte mødte ikke. Afsagt. Indstævnte Klokker Hans Olsen Bærger tilfindes hermed sit udstædde Beviis for 6 rd til at indfrie og til Citanten Hans Ejlertsen at betale de paastævnte 6 rd med lovlige Renter fra paastævnings Dato til Betaling skeer og i Processens Omkostninger 3 rd, alt 15ten Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfær efter loven.-

*

²⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 61, folio 53a.

²¹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 61, folio 144b.

11.10.1768 ble Hans Olsen Berger innstevnet for tinget av Jon Didrichsen i Christiania for ubetalt gjeld:²²

Kiøbmand Jon Didrichs i Christiania loed ved Steenersen i Retten tilkiendegive mundlig at have indstævnt til dette Ting Klokkeren Hans Bærge for skyldige Penge for bekomne Vahrer i alt 14 rd 3 m 5 s, derom at anhøre Beviisligheder og lide Dom til Betaling med Processens forarsagede Omkostninger.- Hvilken Regning hand af 19de Decembr. 1767 hand indleverede, som oplæst blev.-

Stævne Vidnerne Lars og Peder Jonsønner Eedlig for Retten afhiemlede Stævnemaalets lovlige Forkyndelse da Klokkeren for dem sage at hand skulle reyse til Steenersen og afgjøre Kravet.- Efter Paaraabelse mødte ikke Hans Olsen Bærge; Thi gives ham herved laugdage til neste Høste Ting at møde Sagen at tilsvare.-

Saken ble tatt opp igjen 23.1.1769:²³

Procurator Steenersen for Kiøbmanden Sr. Diderichsen i Christiania i Rette æskede giælds Sagen med Klokkeren Hans Bærge og indgav Laugdagen af 11te Octobr. Stub paa Klokkerens Vegne, som selv nærværende mødte og declarerede at hand vil afgjøre det paastævnte Krav #! inden neste Ting, til hvilken Tiid hand begierede Sagen udsadt, og i fald same da ikke til den Tiid bliver betalt er hand underkastet Dom.-

Steenersen sagde at naar den Indstevnte efter hans gjorde Proposition vil afbetale Kravet med paaløbende Omkostninger inden dette Vaar Ting er hand fornøyet med Andstanden. Thi beror Sagen til neste Ting.

Saken ble tatt opp igjen 14.3.1769:²⁴

Johan Didrichsen i Christiania ved Steenersen igjen i Rette æskede Giælds Sagen med Klokkeren Hans Bærge og derudi paastoed Dom.-

Klokkeren Bærge mødte ved Stub og begiærede Sagens Andstand til neste Ting saasom hand ikke haver afgjort nogen Slags Regenskab om det paastævnte hvorved Contraparten tænker at fremkome til den Tiid med hvad hand finder fornøden for at bevise at hand ikke saa meget er skyldig, som paastævnt, haabede derfor at Dømeren indvilger ham Sagens Andstand til een anden Tiid. Steenersen protesterede i mod Udsættelsen.

Eragtet. Sagen kand ikke lengere henstaae efter den af Contra Parten seeniste gjorde Declaration same at slutte under Dom, hvorfore hand hermed paalægges Sagen til doms at befordre. Stub sagde at som hand er paalagt at lade Sagen nu dene Sinde gaae til doms, saa maatte hand reservere sig Reservanda, saasom hand ikke for dene Sinde haver noget at fremføre og Klokkeren ej selv er tilstede.-

Afsagt. Indstævnte Klokker Hans Bærge tilpligtes hermed at betale det paastævnte Krav til Citanten Johan Diderichsen i Christiania med 14 rd 3 m 15 s, som den Indstævnte selv inden Retten har tilstaaet at være skyldig, og derforuden at betale i Processens omkostninger 3 rd, alt 15ten Dage at udredes efter dene Doms lovlige forkyndelse under Adfær efter loven.-

*

²² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 61, folio 373a.

²³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 14b.

²⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 41b.

11.10.1768 ble Hans Olsen Berger stevnet for tinget av kjøpmann Kiørboe for ubetalt gjeld:²⁵

Kiøbmand Kiørboe loed ved Steenersen som hannem af Lænsmand Ruude er overdraget i Retten anmeldet til dette Ting at have indstevnt Klokkeren Hans Olsen Bærge for skyldige Penge efter det til Lænsmanden opdragne Skrivelse af 21 Juni 1768, 18 rd 3 m 9 s derom at paasee Beviis og lide Dom til Betaling med Processens Omkostninger.- Hvilket Brev til Lænsmanden hvorudi Regningen er indragen hand i Retten producerede og af den Indstævnte selv paaskrevet derefter at være lovlig stævnt, som oplæst blev.-

Den Indstævnte mødte ikke.

Eragtet Klokker Hans Olsen Bærge gives hermed laugdage til neste Høste Ting at møde Sagen at tilsvare.-

Saken ble tatt opp igjen 23.1.1769:²⁶

Kiøbmanden Kiørboe i Christiania loed ved Steenersen igjen i Rette æske Gields Sagen med Klokkeren Sr. Hans Bærge og indgav laugdagen af 11 Octobr. sidstleden. Klokker Bærge ved Stub mødte og sagde at hand vil rette for sig til neste vaar Ting hvad som hand er pligtig og derfor begiærede at Citanten vil indvilge ham neste Ting, da hand forbinder sig same at betale under ellers paafølgende dom, Hvormed Steenersen var fornøyet; Thi beror Sagen til neste Vaar Ting.-

Saken ble tatt opp igjen 14.3.1769:²⁷

Sr. Kiørboe i Christiania ved Steenersen igjen i Rette æskede Gields Sagen mod Klokkeren Bærge og derudi som før paastoed Dom.-

Klokkeren Bærge ved Stub sagde at hand vel ved forige Sesion haver tilstaaet dette Krav at betale, men som hand ikke haver faaet nogen Slags reede og Rigtighed mellem Hans Kiørboe og hannem, dog hand haver haft mange Skrivelser til hannem derom, saa er dog ey same skeed til Dato hvorfor Comparenten maadte forlange Sagens Andstand til neste Ting for at afbejse Eendel af same Krav, ved Contra Stævnamaals Tagelse, eller ved videre liquidations afgjørelse. Steenersen refererede sig til Klokkerens inden Retten paa sidste opsatte Ting givede Tilstaaelse, og uden at svare vidre paa Stubs Tilførte paastoed Dom.

Eragtet. Sagen efter den fra contra partens Side sidste Session gjorde Declaration kand ey indvilges lengere udsat hvorfore saaledes i Sagen blev afsagt. Da Indstævnte Klokker Hans Bærge selv inden Retten har tilstaaet at være skyldig til Citanten Sr. Kiørboe det paastævnede Krav, saa tilpligtes hand herved same Krav paa 18 rd 3 m 9 s til Citanten at betale med 3rd i Processens omkostninger 15ten Dage efter denne doms lovlige forkyndelse med Adfær efter loven.-

*

15.11.1769 hadde sogneprest Hammer innstevnet kjøpmennene Diderichsen og Kiørbo med flere angående auksjonspengene etter en auksjon som var holdt hos klokker Hans Olsen Berger:²⁸

Sognepræsten H^r. Hammer loed ved Sønnen Sr. Bartholomæus Hammer møde, der indgav hans skrifftl. Stevning af 16de octbr. 1769 hvormed han har indstevnt Kiøbmændene Sr.

²⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 61, folio 374b.

²⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 14b.

²⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 41b.

²⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 137b.

Didrichsen et Kiørboes antagne Fuldmægtig Proct. Steenersen, Lensmanden Sr. Tostensen og Klokkeren Hans Berger til dette Ting og Sted at anhøre Forbuds-Forretningens Confirmation, af samme Dato, betreffende de Auctionspenge, der indkommer af de for Klokkeren d. 27de Septbr. nestforhen udexsequerede Ting, for, iblandt andet 2de Domme af bem^{te} Kiøbmænds Fuldmægtig erhvervet, Beviisligheder at anhøre og Dom at liide til at Sognepræsten, i følge sin Pant-Obl. vorder given Prioritet til disse Penge, frem for andre Fordringer, følgelig at Auctionspengene til Citanten udbetales, altsaa Forbuds Forretningen stadfæstes. Saa var og Fogden Haurids indstevnt, alt efter Stevningens nermere Formeld, som blev læst, tilligemed dend hæftede Forbuds Forretning.-

Stevnevidnerne Thore og Ejlert Sanne, Bendt Erichsen, samt Lars og Peder Jons-Sønner, bekræftede ved Eed at have saaledes forkyndt den producerede Stevning, som deres paaskrifter omformelder.-

Derefter afhiemlede Forbuds Vidnerne, Thore og Eilert Sanne, samt Bendt Braaten, det ved Stevningen fulgte Forbud, at samme saaledes er forrettet, som deres Paaskrifter omformelder.-

Hammer anmærkede over Sr. Steenersens Paategning paa Stevningen, at den er ingen Jurist, som iche veed, at een Protest-Sag maae begynde fra een Under Rett og ey kand anlægges til een Over Rett, thi det var et bagvendt Arbeide.- For det øvrige begierede han laugdag for de indstevnte udeblevne og til den Ende ansøgte Sagens Anstand til neste Ting.-

Eragtet. Sagen udsættes til neste Almindelige Ting, til hvilken Tid Sr. Steenersen, Klocher Berger, H^r. Fogden Haurids og Procurator Stub gives Laugdag for Sagen at tilsvare.-

Saken ble tatt opp igjen 15.5.1770:²⁹

Sognepræsten Hammer ved sin Søn irettecæskede Sagen han fører mod Proct. Steenersen, som Fuldmægtig for Didrichsen og Kiørboe, med de fleere, betreffende et Forbud for Sr. Torstenzon paa de Auctions-Penge, som indkom for de hos Klocher Berger udexequerede Ting sidstl. 27 Septbr. og derudi producerede Rettens laugdag af 15 Novbr. 1769, hvis lovlige Forkyndelse efter Paaskrifterne, Stevnevidnerne Lars og Peder Jons-Sønner med Eed bekræftede.-

Af de Indstevnte møtte Procurator Stub paa egne og Klocher Bergers vegne, men hans kunde iche see, hvorfor Citanten har indlemmet ham i Sagen; Benægtede for øvrigt alt ubeviseligt og reserverede Klocherens saavel som sin egen Rett til Tiid og Sted.- Hammer svarede, at Stevningen viiser, hvorfor Sr. Stub er indstevnt i denne Sag, og for Resten ey vilde troe, at Klocheren trøster sig til at benægte Gielden, ey heller at Sr. Stub kan benægte noget i sin hessende uden Fuldmagt ligesom han forhen haver gjort for Klocheren i Sagerne mod Kiøbmændene, udi at tilstaae deres ubeviislige Fordringer, uden Fuldmagt, enten til at give tilsvare, eller nogen slags Tilstaaelse. Bad derfor at Sr. Stub nermere vilde yttre sig, om han ved sin tvetydige Protocollation vil derved tilkjendegive nogen slags benægtelse paa hr. Hammers Krav. Er det saa, gad Comparanten nok see, hvad Hjemmel Sr. Stub kand fremviise fra Klocheren i saa Fald, eftersom det vil redimere [?] paa Klocherens Ansvar hvad hans Fuldmægtig naar sig saaledes havde legitimeret at være, under Sagen foretoeg sig.- Stub sagde, at han iche kand see, at han for Sr. Hammer nogen Examen er underkastet, enten han er Fuldmægtig for sig selv eller for andre, thi det er beviist, at han er antkonseret [?] at gaae i Rette for de, der ham dertil forlanger, allerhelst naar han observerer den Pligt og Eed, som han haver givet, hvilket han ingenlunde til Dato har overskredet, tænker derfor, at Sr. Hammer ingenlunde her nu har haft nogen Raison at melde om.- For øvrigt fandt usvarværdigt det videre tilførte for denne sinde.-

²⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 178b.

Hammer Troede vist, at naar Sr. Stub gjør nogen benægtelse som meldt, overskrider formodentlig den Fuldmagt, som han foregiver at have af Klocheren, det er derfor nødvendig, at Sr. Stub erklærer sig paa hvad han vil sige med sin forhen tilførte Bedyrelse, da Md. [?] til een anden Gang, naar Klocheren selv møder, vil æske hans Svar, om han ytrer de samme Tancher. For øvrigt indsaae nok Comparenten at Sr. Stubs benægtelse ey vilde sige andet, end at sedvanlig brugende Ting-Sprog; Gad derfor sig ey med ham videre at indlade i Meranmeldte, at H^r. Hammer behøver at begiere Sagen med Comparentens Stevning og derfor ansøgte Sagens Anstand til neste Ting.-

Stub, som mindst havde magtet, at Sr. Hammer, efter sin gjorde Protocollation, havde deduceret Sagen under endelig Dom; Men som han formeener han skrider uden for billigheds Grændser, saa ville Comparenten ey for nærværende Tiid samme besvare, men faar vel, paa egne og Klocherens vegne, møde med Tilsvaret, om fornødiges.-

Eraget. Sagen udsøttes til neste almindelige Ting.-

Saken ble tatt opp igjen 8.8.1770:³⁰

Sognepræsten H^r. Hammer ved sin Søn iretteæskede forbuds-Sagen han fører mod Lensmanden Torstenson, Klocher Berger, Kiøbmændene Kiørboe et Didrichsen, med flere, hvorefter Hammer ville anhøre hvad vedkommende Contraparter havde at sige, naar han først havde reserveret sig at indkomme med Forliigs Tilbud.

Sr. Torstenson mødte og sagde nu som før, at Pengene staar hos ham men han vil deraf ingen Renter svare.-

Sr. Steenersen som Commissionære for Kiøbmændene, sagde, han iche veed nogen Grund til det gjorde Forbud, allerhelst derom intet er legitimeret, som vil hindre den af Citanten Selv ommoverede Exsecutions-Forretning, og derfor paastoed Sagen afviist.-

Hammer svarede, at Sagen slett iche kand afviises, efterat have været 4 Gange i Rette, om end og dertil kunde være nogen Grund, thi naar Sagen saa længe har staaet, har vedkommende selv agnosceret paa Foro.- Her er alleene een Prioritet Sag og den kand ey begyndes ved een Ober-rett. Hvad som udtages ved Exsecutionen, der er andre tilhørende, kan ey og bør ved 1ste Instance efter Underretten indsøges, følgelig lovens 5te bogs 6te Cap. 9 Art., som derudi er temmelig reen. Men H^r. Hammer, som nok mærkede det hemmelige Belæg, som mod Formodning var gjort for at fortrædige ham og indvikle ham i Proces, den han alletiider skyer, som noget Ondt, hvorføre han heller end og vil forlore eendeel af sin Rett, end at have med visse slags Folk at bestille; udi denne Sag paastaaer sig tildømt hvad som overskyder dette gjorde Kiøbmænds Fordringer, og lade Kiøbmændene have sit Krav og derfor i den henseende Selv løslade Forbudet, dog under aprobatation og paa Condition, at de ey bryder H^r. Hammer videre, thi da forbeholder han sig sin Rett i alle Tilfælde, eftersom han forlader Sagen forsaavidt, for at undflye Processen med disse gode Mænd.-

H^r. Fogden Haurids ved Prucurator Lars Weideman loed møde og sagde, at ligesom H^r. Fogden ved de i Sagen indkomne Hoved-Stevnemaal, saavelsom ved et senere forsyndt Cotnituations Stevnemaal, som mod Formodning denne Sinde er udebleven, er af Citanten bleven angreben med fornermelige Exselsioner og beskyldninger i Embeds Forretninger, og i henseende den i Hoved-Stevnemaallet ommoverede Exsecutions Forretning, Saa maatte Sr. Weidemann, paa velb. H^r. fogdens vegne, reservere Reservanden mod Citanten i saa Tilfælde. Og for at faae vedbørlig Satisfaction var nødsaget at begiere dene Sags Anstand til neste Ting, for da at indkomme med fornøden Contra-Stevning. Hammer havde iche tæncht, at det var fornøden at nævne Exsecutions Forretningen i Stevningen, ey heller Fogdens Navn; Derfor er derudi og om dene omtalt. Expressioner og andet saadant er derudi at brugt saaledes og paa den Maade, som Sr. Weidemanns Principal haver brugt udi Skrivelser

³⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 210b.

til Comparentens Fader. Han har ingen Frygt for Trudsler, men troer at de intet nytter. Desforuden har jo Fogden lov til, at søge vedkommende derfor. Hammer sagde ellers, at i henseende til Frafaldelsen mod Kiøbmændene, er dog ey dermed skeed annerledes Frafald, end at han reservere sig samme Penger at igien søge hos Klocheren, hvormed Comparenten loed det beroe.-

Sr. Weidemann var af saadan Tanche som Sr. Hammer, for saavidt, at det langt fra iche er forbuden, enten at nævne H^r. Fogden Hauridses eller anden Exsecutors Navn i Stevningen, alleene, naar fornermelige Expressioner og ubeviislige Beskyldninger bliver uden for; Hvorvidt, saadant ved Hoved Stevnemaalet og seenere udsted Continuatons Stevnmaal, er brugt, vil Tiiden viise sig, og følgerig vedblev Weidemann sin forrige Begier om Sagens Anstand.-

Hammer som modsagde alt ubeviisligt, brød sig slett iche om Sr. Weidemanns Tancher.- Stub paa egne og Klocher Bergers vegne alleenest henholdt sig til sit forrige, og det vil viise ved Contrastevnemaal har at modsige til neste Ting.-

Eragtet. Sagen efter H^r. Fogdens Hauridses Forlangende udsættes til neste Ting.-

Saken ble tatt opp igjen 29.1.1771.³¹

Sognepræsten H^r. Hammer ved sin Søn iretteæskede Forbuds Sagen mod Lensmanden Torstenson og Klocher Berger, og derhos producerede den for Berger den 27de Septbr. 1769 afholdte Exsecutions Forretning, hvis pag. 7 indeholder Citantens obligation af 30de Junii 1767, og paa pag. 18 hvad der blev udlagt, hvilken Forretning han begiærede den forventede Act vedhæftet. End videre irettelagde han Klocher Bergers Specification in Copia, af 30de Junii 1767, tingl. den 14de Novbr. 1769, som blev mod den derhos anviiste Original Confereret og rigtig befunden. Hvorefter han, i Relation til sit forrige, paastoed, at Sr. Torstenson bliver tildømt, at betale de Auctions Penge som overskyder det ved Exsecutionen for Kiøbmændenes Fordring udlagde, naar derfra er draget Auctions Omkostningerne, og han med Klocheren, een for begge, og begge for een at erstatte Processens Omkostninger, hvormed han indloed Sagen under Dom.-

M. Torstenson mødte og henholdt sig til sit forrige.-

H^r. Fogden Haurids ved Proct. Lars Weidemann loed atter møde, der sagde, at ligesom han seneste Ting forlangede Anstand til Stevnemaals Udsættelse, for saavidt Sagen Fogden er uvedkommende, saa havde han og til nestafholdte Høsteting afsendt saadant Stevnemaal til Forkyndelse, men da han uventlig erfarer, at samme iche betids til lensmanden er fremkommen, var han nødsaget med een Gang at begiere Sagens Anstand.-

Hammer sagde, at Stefningen viiser, det Fogden ey i anden henseende er indstevnt, end for Processens Skyld; Veed derfor ey, hvorfor Fogden ville inveldere sig i denne Sag ligesom liidt, som er ubeviist, ligesaa liidt kand han og nyde nogen Sagens Anstand, da han vel lite vil være Citanten ansvarl. for Renter af Pengene, saa og i Tilfælde, for Pengene Selv. Thi protesterede Hammer mod Udsættelsen, og loed det komme en paa Rettens Ansvar, om den saaledes vil bifalde Fogden Hauridses aabenbare Udflugter. Og endelig til Oplysning pruducerede een beskichelse af[?] octbr. 1769, hvormed han har erhvervet Fogdens Svar paa hvad Skatter han for Klocheren har udtaget.- Kand nu Sagen komme til Doms, vil H^r. Hammer for denne Gang frafalde at faa sig betalt saa meget af Auctions Pengene, som Skatterne ere ældre end et halvt Aar tilbage fra Exsecutions Tiiden, men hvis iche forbeholder Citanten sig samme ved Dom at paastaae.-

Eragtet: Sagen, efter hr. Fogdens forlangende, udsættes til neste Ting.-

³¹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 255b.

Saken ble tatt opp igjen 13.4.1771.³²

Hvor da Sogne Præsten H^r. Hammer ved sit Indlæg til Dommeren af gaar Dags Dato, som ved hans Tiener blev frembragt, begierede i Rette æsket den Sag han fører mod Klokkeren Berger, betreffende et Forbud paa endeel Auctions Penge, indestaaende hos lensmanden Torstenzon, og derudi paataar Dom uden videre udsættelse, med meere samme Indlægs formeld, som blev læst.-

H^r. Fogden Haurids ved Fuldmægtig S^r. Jens Finne producerede et af gaars Dato til Dommeren forfattet skriftligt Indlæg hvilket han begierede oplæst og i Acten indtaget, henholdt sig i øfrigt til samme i alle Tilfæde med Sigende, at ligesaa lidet, som H^r. Hammer kand vente Renter og Processens Omkostninger, og altsaa indstillede Sagen under Dom.- Bemelte Indlæg blev læst.-

Parterne vare fornøiede med Sagens Paadømme til næste Sommer Ting, til hvilken Tiid den altsaa hermed til Doms Afsigelse bliver optagen.-

Saken ble tatt opp igjen og dom ble avsagt 7.8.1771.³³

Udi Sagen anlagt af Sogne Præsten hr Hammer mod Sr Steenersen som Fuldmægtig for Kiøbmændene Sr Diderichsen & Kiørboe, Lænsmand Tostenson og Klokkeren Hans Berger angaaende et Forbud

Dom

Efter 2de Domme som Kiøbmændene i Christiania Johan Diderichsen og Kiørboe den 14de Marti 1769 har erhvervet over Klokkeren Hans Berger den første paa 14 rd 3 m 5 s og den anden paa 18 rd 3 m 9 foruden Omkostninger, er tilligemed Resterende Skatter 17 rd 1 m 9 s den 27 Septb. 1769 af H^r. Fogden Haurids giordt Execution udj eendeel af Klokkeren bemelte Hans Bergers løsøre Effecter beløbende i alt med indberegnet Executions Bekostninger til den Summa 67 rd 15 s. Ved fornæfnte Executions Forretning har Citanten i denne Sag Sogne Præsten herr Hanibal Hammer ved sin Søn S^r. Bartholæus Hammer ladet producere Klokkerens Pante Obligation til hannem af 30te Junii 1767 Tinglyst d: 3 Augusti 1768, hvorved for laante Penge Captial 116 rd paa 1ste Prioritet til Citanten er pantsadt, alt hvad Klokkeren Eier og eiendes vorder, og hvorover Klokkeren Hans Berger fornæfnte 30de Juni 1767 har meddeelt hr Hammer sin Specification der og i bemelte Executions Forrætning er fremlagt, hvorefter Sr Bartholomæus Hammer paa sin Faders vegne, har protesteret imod Execution i benævnte til Citanten pantsatte løsøre Effecter. Ikke destomindre er dog efter Executors Eragtning, Executions Forrætningen fuldført, og til Dommer samt Skatters med det øvrige afbetaling udlagt af Klokkeren Hans Bergers løsøre Effecter til 67 rd 15 s hvilke Effecter derefter ved Auction er bortsolgt, og efter Incassator Lænsmand Torstenzons Paategning paa Citantens d: 16 Octob 1769 skedte skriflige Forbud i alt beløber til den Summa 88 rd 28 s. Dette Forbud har Citanten ved Stevnemaal af 16 Octob 1769 til Høste Tinget samme Aar indstevnt til Confirmation og paastaaer sig anseet som eeneste Prioriteret til Klokkerens bortsolgte Effecter samt dessen beløb sig udbetalt. Men under Sagen har Citanten hr Hammer den 8de Augustij 1770 ladet frafalde Forbudet i henseende til ovenmelte 2de Kiøbmænds Fordringer saa at alleene Resten at paakiende hvorvidt Forbudet bør staae ved Magt i henseende til det overskydende af bemeldte Auctions Penge. Som da den producerede Executions Forrætning i alt til beløb 67 rd 15 s er usvækket og ey til nogen Ober Ret paaanket, kan Citantens Forbud ey for meere blive at ansee end til de af Auctions beløbet overskydende 21 rd 13 s hvilke Incassator Lænsmand Torstenzon tilpligtes til Citanten hr Hanibal Hammer at udbetale til afdrag paa hands hos Klokkeren Hans Berger havende Obligations Krav, ligesom og Citanten for sin øvrige hos Klokkeren havende

³² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 290a.

³³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 330a.

Prætension Reserveres hands Ret til betalings erholdelse efter lovlig Omgang da Processens Omkostninger i øvrigt ophæves. Det idømte udreedes 15ten Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under adfærd efter loven.

*

8.8.1770 hadde sognepresten Hammer innstevnet klokker Hans Berger og klokkerenken Biørnsen angående åbots-pengene som Hans var tildømt:³⁴
Sognepræsten H^r. Hammer ved sin Søn Studiosus Hammer producerede een skriftlig Stevning af 6te Martii 1770, hvormed han haver stevnt til et Forbuds Stadfæstelse Madamme Sal. Biørnsens paa de Penge, Klocher Berger ved sidste Vaarting er tildømt at have i Aabods Penge, ligesom og Klocher Berger er indstevnt til Doms liidelse, samt begge at betale processens Omkostninger. Ligesaa producerede han Forbuddet af forbemeldte Dato, og begierede begge Deele afhiemlet. Stevne og Forbuds-Vidnerne Lars og Peder Jons-Sønner Eedelig for Retten afhiemlede saaledes at være stevnt og Forbud giort, samt dertil stevnt Som deres derpaa tegnede Paaskrifter omformelder.- Ingen af de Indstevnte møder efter Paaraab; Thi gives dem begge hermed Laugdag til neste Almindelige Ting, for Sagen at tilsvare.-

Saken ble tatt opp igjen 29.1.1771:³⁵

Sognepræsten H^r. Hammer ved sin Søn iretteæskede Forbuds Sagen han fører mod Madamme Sal. Bjørnsen, betreffende de Aaboeds Penge, Klocher Berger hos hende haver til gode, og derudi indleverede Rettens Laugdag af 8de Aug. 1770, hvis lovlige Forkyndelse Lars Jonsøn og Lars Andersøn eedelig afhiemlede, efter deres Paaskrift.-

Madamme Biørnsen mødte iche.-

For Klocher Berger mødte Proct. Stub, der indleverede hans skriftl. Tilsvare af 25de Januarii 1771, som blev læst.-

Hammer begriber nok, at Klocheren iche vil betale sin Gield. Aabodspengene tilkommer Klocheren, og Obligations Kravet, som Citanten haver, tilkommer ham. Thi producerede han Klocherens Panteobligation af 20de Junii 1767, in Copia, som er tinglyst den 3^{die} Aug: 1768, som han begierede med Originalen confereret, der han anviiste og, efter befunden Rigtighed, blev tilbageleveret.- Ligesaa irettelagde Comparenten Doms Afsigelsen af 5te Martii 1770, hvorefter Klocher Berger tilkommer hos Mad: Biørnsøn 33 rd 1 m 12 s. Hvorefter Hammer, i følge den ergangne Stevning, paastøed Forbudet Confirmeret, og altsaa Md: Biørnsøn tilfunden samme Aabodspenge til Citanten at betale, og hun med Klocherens een for begge og begge fore een, at svare processens Omkostninger, hvormed Sagen indstilles under Dom.- Stub sagde, at hvad Obligationen er betreffende benægter han aldeles iche, mens hvad Forbudet angaaer, da modsiger hand samme, thi Klocheren siger, at han ey kan undvære samme til Klocherboligens Istandsættelse, forventede derfor, at Retten ey tilkiender ham at udrede dette Krav, men at samme maatte komme til Klocherboligens Istandsættelse som nu behøves. Og foruden var Comparenten nødsaget at forlange Sagens Anstand til neste Ting, for den med Contrastevning at beregne.-

Hammer protesterede mod Udsættelsen, saa meget meere da Berger verken vil eller kand betale enten Renter eller Capital.-

Eragtet: Sagen, efter Bergers Forlangende, beror til neste Ting.-

³⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 209b.

³⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 254a.

Saken ble tatt opp igjen 18.3.1771.³⁶

Sogne Præsten H^r. Hammer ved Søn S^r. Bartolomæus Hammer i Rette æskede Forbuds Sagen han fører mod Madame Biørnsen, betreffende Aabods Penge Klokker Berger har til gode hos hende, og paastoe Dom efter forhen nedlagde Irettesættelse. Kl: Berger ved Stub lod møde der sagde at hvad Sogne Præsten H^r. Hammer har paastevnt af disse aabods Penge Mad: Biørnsen betreffende er noget som han ei haver Rett til at profordre efter den Obligation af Klokker Berger er udgivet; thi den lyder alleene paa hvad Effecter Klokker Berger var eiende, men aldeles ikke paa Aabods Pengene som er taget over Klokkerboeligen Sanne.- Comparenten formodede derfor at Dommeren frifinder hans Part for dette Søgemaal, som ulovgrundet og at hans Part bliver frifunden for Omkostning.-

Hammer svarede at Klokkerens Obl: lyder saa at han skal betale det skyldige, og for Resten paastoed Dom med Omkostninger.-

Stub sagde at han holdt sig til sit forrige.-

Madame Biørnsen mødte ikke.-

Eragtet: Denne Sag skal blive paadømt forinden dette Ting bliver sluttet.-

På grunn av mange saker ble tinget utsatt og saken ble tatt opp igjen og dom avsagt 13.4.1771.³⁷

Udi den af Sogne Præsten H^r. Hammer mod Klokkeren Hans Berger anlagde Sag betreffende et Forbud paa endeel Aaboeds Penge, hos Klokker Enken Madame Biørnsen, blev saaledes Afsagt: At indstevnte Klokker Hans Berger er til Sognepræsten H^r. Hanibal Hammer rigtig bleven skyldig, som han og har udstæd sin lovformelige Pante Obligation for af 30te Junii 1767, den Summa 116 rd mod Forsikring udi alle hands løsøre Effecter, ikke alleeneste udi de, hvilken han kand være eiende, men endog udi alt hvad han eiendes vorder, af hvad Nafn næfnes kand, det er noget, som ei haves mindste Tvivl om.- Da nu anmeldte Debitor Hans Berger ikke har gotgiordt, fra Obligationens Dato at have betalt noget til afdrag til Citanten, enten paa Capital eller Renter, Og han siden har erhvervet Dom over forrige Klokker Biørnsens Enke, at nyde endeel af hendes Betaling for Aaboeden paa Klokkerboeligen Sanne, har Citanten H^r. Hammer der af taget anledning at gjøre lovligt Forbud hos bem: Klokker Enke for samme Aabods Penge, under Dato 6te Martii 1770 og anmeldte Forbud ved udstyret Stevning af samme Dato, lovlig forfulgt med Paastand om sammes Continuation, som ei kand nægtes, hvorfor altsaa det af H^r. Hammer lovligt gjorde og derefter paa lige Maade forfulgte Forbuud, hermed continueres og stadfæstes, da derefter indstevnte Klokker Enke bør til Citanten H^r. Hammer, for hvad Aabodes Penge hun ellers til Klokkeren Berger er dømt at udreede, i alle Maade være ansvarlig, imod at samme igjen blive til afdrag udi anmeldte Klokkers Debet til Citanten H^r. Hammer, da Klokkerens Indsigelse herimod intet kand gielde, naar betragtes at han som ovenmeldt, for hand Obligations Debet har stillet til Forsikring iblant andet endog alt hvad han eiendes vorder af hvad Nafn næfnes kand, hvoriblandt og bliver denne Aaboed.- I øfrigt betaler indstevnte Klokker Berger i Processens Omkostninger 4 rd.- Dommen opfyldes femten Dage efter dens lovlige Forkyndelse under adfærd efter loven.-

*

³⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 273b.

³⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 292a.

8.8.1770 hadde Hans Eilertsen i Christiania innstevnet klokker Hans Berger og flere for ubetalt gjeld:³⁸

Mr. Hans Eilertsen fra Christiania gav tilkende, ved muntl. Kald og Varsel at have til dette Ting indstevnt til Fornylses Domme Hans Olson Helmenbakken med Omkostninger 9 rd , Jon Pedersøn Nestegge 3 rd, Klocher Hans Berger 9 rd, Børgen Olson Tingelstad 7 rd 3 m 12 s og Anders Hansøn Hilden 11 rd, derom at anhøre Beviiser til Processens forarsagede Omkostninger og Gieldens Betaling.-

Stevnevidnerne Lars Jonsøn og Anders Pedersøn bekræftede ved Eed at have saaledes stevnt, som anmeldt er.-

Ingen af de Indstevnte mødte, og thi gives dem samtlige hermed laugdage til neste almindelige Ting at møde, for Sagen at tilsvare.-

Saken ble tatt opp igjen 29.1.1771:³⁹

Mr. Hans Eilertsen ved Steenersen igjen irettekaldede Sagen mod Klocher Hans Berger, een Fornylses Dom betreffende og derudi indgav Laugdagen af 8de Aug. 1770, hvis lovlige Forkyndelse Lars Jonsøn og Lars Andersøn eedelig afhiemlede.-

Proct. Stub mødte for Indstevnte og indleverede hans Tilsvær af gaar Dags Dato, som blev læst. Hvorefter Stub begierede Sagens Anstand til neste Ting, for imidlertid at søge sig underrettet hos Klocheren om Sagens Sammenhæng.

Steenersens producerede een Doms Afsigt af 22de Januari 1768, hvorefter han paastoed Dom i følge Indstevningen.-

Eragtet. Sagen, efter Indstevntes forlangende, udsættes til neste Ting.-

Saken ble tatt opp igjen 12.4.1771:⁴⁰

S^r. Hans Eilertsen lod ved sin Svoger S^r. Svend Steenersen igjen i Rette æske Sagen mod Klokke Berger og derudi som før paastoed Dom.-

Klokke Berger lod møde ved Proc. Stub, som indleverede hans forfattede Begiæring om udsettelse i Sagen af 12te April 1771, for derudi at stevne Contra, og begierte Contradom af det paastevnte Krav.- Steenersen var fornøiet med den forlangte anstand; Thi beroer Sagen til næste Ting.-

*

I 1771 sendte Hans søknad til biskopen i Christiania om å få slippe en tyngende skatt⁴¹:

Efter Hans Høyærværdigheds Aardre angaaende Prosentto Skatt Foraardningen af 14de Maii 1768 da er mine indkomster icke mere en 50 RDr der indberegnet Visse og uvisse indkomster da indkomsterne i disse knappe Pengtider kiendeligen aftager. Hvilket Prosentto Skatt ieg Haaber Allerunderdanigst att blive befriet for, hvilket ieg i al sanhed vil bekræfte.

Sanne

Hans Olsen Berger

d. 22de Septemb^r 1771

Klocher i Grans Menighed

*

³⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 212b.

³⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 253a.

⁴⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 287a.

⁴¹ Statsarkivet Oslo. Christiania Bispearkiv, kirkens tjenere, klokkere, boks 4.

14.8.1772 hadde prokurator Stub innstevnet klokker Hans Berger og flere for skyldige salær:⁴²

Procurator Stub andmeldte til avfviste Sommer Ting ved Mundtlig Kald og Varsel at have indkaldet eftermeldte for skyldig Procurator Salarario nemlig Even Dølerud, Ole Helgager, Paul Steensrud, Lars Griner og Klokke Hans Berger alle at paasee Regninger og beviis samt anhøre Vidner og liide Dom til betaling med Omkostninger. Stevne Vidnerne Lars Joensen og Ole Ellingsen afhiemlede ved Eed at have stevnt saaledes som ommeldet er. Efter Paaraab mødte ingen af de Indstevnte; Thi gives Dennem samtlige lavdag eenhver i sær at møde ved Tilsvar.

Saken ble tatt opp igjen 16.1.1773:⁴³

Stub i Rette kaldede Sagen som hand fører mod Klokke Berger for Salarario og derudi indgav lavdagen af 14 Aug: sidsleden hvis forkyndelse Lars Joensen og Ole Ellingsen Eedelig afhiemlede. Stub forlangede Sagen udsadt til næste Ting som Retten bevilgede.

Saken ble tatt opp igjen 18.8.1773:⁴⁴

Procurator Stub igjen i Rette æskede Sagen mod Klokke Berger for Salarario og som den Indstevnte har lovet mindelig Rettelse til næste Ting, forlangede han Sagen til samme tiid udsadt som Retten accorderede.

Saken ble tatt opp igjen 18.11.1773:⁴⁵

Procurator Stub igjen irætte æsked Sagen mod Klokke Berger for Sallario hvilken hand forlangede udsadt til næste Ting, som rættten bevilget.-

Saken ble tatt opp igjen 24.3.1774:⁴⁶

Stub igjen i Rette æskede Sagen mod Klokke Berger for Salarario hvilken han begierede udsadt til næste Ting som Retten bevilgede.

Saken ble tatt opp igjen 20.9.1774:⁴⁷

Stub i Rette æskede Sagen mod Hans Olsen Berger for Salarario og derudi producerede sin forfattede Regning af 17 Sept. 1774 stoer 15 rd, ligesom han og producerede Sorenskriverens attest af 16de ditto, hvorefter Comparenten paastoed Dom. Den Indstevndte mødte ikke. Eraget: Sagen optages med Citantens Samtøkke under Paadømme til næste Ting.

Saken ble tatt opp igjen og dom ble avsagt 26.11.1774:⁴⁸

*Udi Sagen anlagt af Procurator Stub contra Klokke Berger for Salarario, blev afsagt saadan Dom:
At Citanten for Indstevnte Klokke Berger har ført de 4re Sager som udi hands Regning af 17 Septemb 1774 findes anført, det gotgiøres med den af Justice Protocollen producerede Attest, ligesom ei heller Indstevnte derimod har haft noget at indvende. Thi tilpligtes Indstevnte Klokke Berger til Citanten Procurator Stub for bemelte Sagers udfør efter een billig moderation i stæden for de anførte 15 rd at betale 10 rd samt 3 rd i Sagens Omkostninger, der bør skee femten Dage efter denne Doms lovlige forkyndelse under adfærd efter loven.*

⁴² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 498b.

⁴³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 541b.

⁴⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 67, folio 25a.

⁴⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 67, folio 84b.

⁴⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 67, folio 134a.

⁴⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 67, folio 182b.

⁴⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 67, folio 234b.

*

10.11.1773 hadde Hans Olsen Helmenbakken innstevnet Peder Haug for en halv tønne erter. Hans og Ole Berger var innkalt som vitner.⁴⁹

*

26.11.1774 hadde kjøpmann Eilertsen innstevnet Hans Olsen Berger for tinget i Gran for ubetalt gjeld.⁵⁰

Kjøbmand Ejlertsen lod ved Frisach anmelde til dette Ting mundlig at have Indstevnt Klokkeren Hans Olsen Berger for skyldige 9 rd efter Dom, derfor at liide Dom med Renter og Omkostninger.-

Stevnevidnerne Lars Joensen og Johannes Jacobsen Eedelig afhiemlede Stevningens lovlige Forkyndelse.-

Frisach Indgav Een af Citanten over Indstevnte d 22de Januari 1768 Erhvervede hvorved Indstevnte er tilfunden at betale Citanten 6 rd med lovlige Renter, samt 3 rd i Sagens Omkostninger. Den Indstevnte møtte ikke.

Eragtet: til neste Ting gives Indstevnte Lavdag til næste Ting, med sit fornødne Tilsvar og Sagen til saadan Tiid udsatt.

Saken ble tatt opp igjen 22.3.1775.⁵¹

Ejlertsens gields Sag mod Klokker Berge begiærede S^r. Frisach udsatt til næste ting.- S^r. Stub var tilstæde for indstevnte og ventede hvad Citanten viidere haver at fremføre.- Eragtet: Sagen efter Citantens forlangende udsettes til næste Ting.-

Sakens videre forløp er ikke kjent siden den påfølgende tingboka ikke er bevart.

*

I 1781 måtte Hans overdra klokkertollen til organist Eilert Sanne. Hans og sønnen Ole hadde lånt penger av ham og hadde vanskeligheter med å betale tilbake⁵²:

Overdragelse fra Klokkeren Hans Olsen Berger og Søn Ole Berger paa end Deel av Klokker Tolden i Grans Sogn.

Da Organist Eilert Sanne haver forstragt os undertegnede Hans Olsen Berger Klokker her til Grans Sogn og søn Ole Berger med den Summa Penge 20 rd: hvilke Penge vi ikke saa hastig har kundet faae tilbake betalt, som skeed burde ei heller ser udvei til at faae den paa andet Sted, saa er det vi herved assignerer velbemeldte Organist Eilert Sanne min Hans Berger, tilkommende Klokker-Told for dette aar av alle gaardebrugende i Nordre og Søndre Aals, samt Biørge-Fierdingen, saa og en Deel av Grans Fierdingens Gaarder, nemlig Schiager Øvre, Schiager Nedre, Hvattum Søndre, Hvattum Nordre, Giefsen, Hvamstad, Tuff, Helgum, Helmen, Gamme, Gamkind, Melboestad, Lynne, Fallang, Fallang, saaledes at han samme Told hos Vedkommende oppebærer til skadesløs Betalings Erholdelse for ovenmeldte hans Fordring, efter den imellem os indbyrdes paa Kornet satte Taxt 2 rd 2mk 20 sk p Tønde, og

⁴⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 67, folio 56a.

⁵⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 67, folio 235b.

⁵¹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 67, folio 279b.

⁵² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 9, folio 48a, tinglyst 26.9.1781.

bliver følgen der av da, alle vedkommende lader denne assignation kundgiøre til deres Efterretning, hvorefter Tolden bliver, som hans virkelige Eiendom saaledes, som sædvanlig av mig skeed er at incassere.

Sanne den 24de September 1781.-

Hans Olsen Berger, Ole Hansen Berger.

Til Vitterlighed Nils Hals Tosten Pedersen Haslerud.-

*

I 1783 søkte Hans om at sønnen Ole måtte få overta embetet som klokker og skolemester i Gran. Søknaden til biskopen i Christiania med påtegning fra sognepresten, kapellanen og prosten lyder i sin helhet⁵³:

Aller ærbødigst Pro Memoria!

Da ieg Hans Olsen Berger som en gaml. Mand 70 Aar, og ved Alderdom skrøbelig, har nu høyst fornøden at ansøge Deres Høyædle og Høyærværdigheds milde og bevaagne Hierte til al medlidenhed over baade min Alderdom og Skrøbelige livets forfatning; Saa haaber ieg og er forvissat at denne min Underdanige Bøn finder stæd til Bønhørelse hos Deres Høyædle og Høyærværdighed.

Ieg har haft den løche at tiene Deres berømelige Praantesor Biskop Dorph i 12 Aar som for min troe og Retskaffen tjeneste belønnede mig med sin gunstige Vocation til Graver Embedet til vor Frelser Kirke i Christiania, tillige med Sucsesion paa Klocher Embedet til Grans Menighed, hvilken bevaagenhed ieg nød got af ind til Sal. Biskop Nannestad Sucsiderede min velsignede Hr. Biskop Dorph. Imidlertiid afgich ved Døden Biørnsen som Klocher i Gran, og af den Aarsage blev ieg af Biskop Nannestad efter Sucsesionen beordret at forføye mig til Grans Præstegiølds Klocher Embede. Ieg fand mig i aller skyldigst hørsomhed at adlyde min høye Øvrigheds Ordre, uagtet ieg havde ønsket at Leve og Døe som Graver til Frelsers Kirke i Christiania; at forføye mig til Grans Klocher Embede, hvor ieg har haft den vandheld at miste min Dyrebare hustrue for mig og mine uopdragne børn, og i min Enchemandsstand besørget deres Opdragelse i al Guds frygt, og det som kunde befordre deres ret i Verden. Jeg takker Gud de har taget alle ret af sted, dog iche uden hielp af mig. Jeg blandt disse mine 5 sønner neml. Ole Hansen Berger har ieg fundet best skichet til at kome mig til hielp i min Alder og skrøbelige tilstand; at forrette iche allene Skoleholder Embedet i 8te Aar med al flid til Ungdommens oplysning, og hans foresatte Lærers Fornøyelse, men og i samme tiid kommet mig som hans gaml. Fader til hielp i Klocher Embedet; hvilket efter forige af Døde Sogne Præst Hr. Hannibal Hammers forslag for hans høyærværdighed og Provsten Schnitler blev beskichet og mig Adjungeret til Embedes disto bedre i agttagelse, som nu har været i 16 aar.

Jeg haaber og er desto mere forsikkeret at Deres Høyædle og Høyærværdighed tager disse grunde i naadigste betragtning, at min Søn, som i saa mange Aar upaaklagelig har forrettet Klocher Embedet, at Deres Høyærværdighed gunstig Bønhører min Underdanige Bøn, at beskiche min Søn til Klocher Embedet i Gran, iche allene for nerværende tiid medens ieg Lever, men og for den til kommende tiid, da ieg af ham nyder min Føde og Klæde til min Død, som vil meget glæde mig i mine bekymrende vilkaar, da dene min Søn, ieg forsikkerer mig om, vil bære byrden med mig i min Alderdom og skrøbelige tilstand, at ieg til mit sidste

⁵³ Statsarkivet i Oslo. Christiania Bispearkiv, kirkens tjenere, klokkere, boks 4.

Aande dræt kand gaae ud af Verden, som den der er blevet glædet ved Deres Høyædle Høyærværdigheds gunst bevaagne Hierte, men og ved min Søns Kiærlige og Retskaffene forpligtelser mod mig iche allene i mit Liv men og at besørge mit Afskiælede legeme i al anstændighed til min Grav.

Deres Høyædle og Høyærværdighed forund mig som en troe Kirkens tiener at blive benaadet i denne min ansøgning.

At Deres Høyærværdighed kand desto mere blive bevæget og forvisset at denne min underdanige Bøn er grundet paa Sanhed, har ieg forlanget min Sogne Præstes, saa vel som Provstes udførlige her om meddelte vidnesbyrd, som ieg haaber saa meget mere bevæger Deres Høyædle og Høyærværdighed til naadige Bønhørelse, for

Underdanig og hørsoms tiener

Sanne den 12te Junii 1783 Hans Olsen Berger

Min gamle af 70 aar og skrøbelige Klocher over anførte grunde, at bevæge Deres Høyædle og Høyærværdigheds Hierte at Bønhøre ham i hans underdanige ansøgning; at hans Søn Ole Hansen Berger maae nyde Klokker Embedet i Gran efter at hans Fader ved Døden er afgangen.

Det er saavel Deres Høyædle Høyærværdighed, som Provsten Schnitler bekant denne hans Søn fremt for alle hans Børn har iche allene forrettet Skole Embedet med al oprægtighed, men og indtil denne Dag upaaklagelig forrettet hans Faders Embede i Kirken, og intet forglemt hvad han er anbefalet, saa at bemelte hans Søn saavel som inden som uden Kirken har levet uden al paaAnke. I serdeleshed har han fortient dette Vidnesbyrd af mig, som hans Sogne Præst, at han er en velskicket til Klocher Embedet man og ved 16 aars omgang kiender enhver saavidt i meninghederne at han kand give Oplysning om adkillige ting som lærerne vil have Vanskelighed for, at blive underrettede om, hvor længe endog de kunde forunds Livet, da der ere saa mange Værslige paa lagde, som nægter den tiid at fare om til nøyeste oplysning.

Recomanderes der for til Ders Høyædle og Høyærværdigheds gunstig befordring, at iche allene hans gamle Fader, maae glædes i sine bekymmerede Omstændighed, men og hans Søn Opmuntres til at bestræbe for alt det som gjør ham til en værdig Ministeri tiener.

N.Parelius

Grans Prestegaard d. 12 Juny 1783

(Både søknaden fra Hans Olsen Berger og anbefalingen fra Nicolai Parelius er skrevet med samme håndskrift, dvs. alt må være skrevet av Parelius).

Hvad jeg allerede forhen har bevidnet om Subctitanten Ole Berger i Gran kand jeg endnu bekræfte, at han i den Tiid jeg her har været, har opført sig ganske vel; og forestaaet Klokker Embedet med all muelig Fliid og Agtpaagivenhed i alle deele, saa ofte han har været af Sogne Præsten befalet at forrette, hvor jeg har været; saa at naar hans Forhold saaledes vedbliver, kand han være en velskicket Klokker, hvorhen Deres Høyærværdighed Hr. Biskoppen vilde befordre, hvis høye Gunst jeg paa det bødste vil have ham anbefalet.

Forten d: 24 Junii 1783

Lorentz Budde

Naar Sognepresten og Capellanen paa Stedet er fornøjet med Ole Hansen Berger, har ieg inted imod at han nyder Grans Klaakerie, naar Deres høyædle høyærværdighed samme finder for godt at forunde ham.

Schnittler

*

I et brev til biskopen noen måneder senere skrev sognepresten Nicolai Johannes Parelius at selv om ikke alt var i orden med klokkertjenesten da han kom til Gran, så hadde dette rettet seg og han anbefalte at Ole Hansen Berger måtte få overta embetet⁵⁴:

I følge Klokeren Hans Olsens Skriftelig afstaaelse fra Kloker Embedet i Grans Sogn til hans Søn Ole Hansen Berger, Der har været 4re aar Skolholder og 12 aar hans fader beskikket som Dend der skulle komme hans fader til Hielp i Embedet. Ved min ankomst her til Stedet fandt mange u-ordener i Guds Kierke. Blant andet og hos Klokeren og Hans Vicarium, men da ieg saae mig nødsaget Saa vel til Det eene som andet, Dog mig for refomation in Ecclesiast først at tage mig an Klokkeren at viise ham hans Pligter: hvad han var Gud skyldig som en Sand Christen, hvad han var Christj Meenighed Pligtig som Dend der var ministerii Tiener og i alle maade burde være et Skinnende Lys for en rude almue. Hans forhold uden for har ieg og forestillet ham, som hand og har taget til Effiertanke.

Gud Være Ævig Tak, at Denne vilde Stamme som kunde blevet et Raadet Træ, er ved min haardhed og milhed omdannet og ved Guds aands krafftige virkning giort Skiket at baade være Danlig (?) til Embedets gierning og Retsind i sit forhold uden for.

Paa bæste maade Recommenderes ham i Deres Høyærværdigheds naadige befordring til Grans Klokker Embede.

Grans Prestegaard d. 11te nov. 1783

N.Parelius

Hans Thobias Hansen Berger

Hans Thobias Hansen Berger ble født i Christiania, døpt i domkirken 20.11.1755. Konfirmert i Gran 1. søndag etter nyttår 1774. Titulert som *Afskediget underoffic.* da han giftet seg og som fisker da det tredje barnet ble døpt. Troløvet 20.11.1778, gift 9.4.1779 i Christiania domkirke med Christiana Danielsdtr. Det første og det tredje barnet ble døpt i Christiania, de bodde da i *Piberv.* (Pipervika) Det andre barnet ble døpt i Gran. Ved folketellingen i 1801 bodde Hans og Christiana i Pipervika nr. 491. Hans var landkremmer og oppgitt å være 44 år (kalt Hans *Bergersen*). Christiana ble oppgitt å være 42 år.

⁵⁴ Statsarkivet i Oslo. Christiania Bispearkiv, kirkens tjenere, klokkere, boks 4.

Barn:

1. Andreas, døpt 6.12.1779. Ved folketellingen i 1801 ble det oppgitt at han var 21 år og matros utenlands.
2. Daniel, døpt 30.4.1782. Ved folketellingen i 1801 ble det oppgitt at han var 19 år og i snekkerlære i København.
3. Anna, døpt 10.5.1784. Antakelig død før neste barn ble født.
4. Anne Helena, født ca. 1794. 7 år ved folketellingen i 1801.

Faddere ved barnas dåp:

1. *Mad Hofi, Engel.....[?], Elias Lynde kjøbmd., Inger[?]* (nærmest uleselig)
2. *Sr Niels Hals paa Granevolden, Organisten Ejlert Thoresen Sanne, Sr Christen Hansen Berger, Madame Sophia Stranger Gregersd. Granevolden, Berthe Hansd. Sanne*
3. *Mad. Wolff, Annichen Simons., Lieutn. Broch, Lieutn. Pram, Jens Moestue kjøbmand*

Christen Hansen Berger

Christen Hansen Berger ble født i Christiania, døpt i domkirken 27.9.1758. Konfirmert i Gran 1. søndag etter nyttår 1777. Trolovet 10.1.1784, gift 5.2.1784 i Gran med Anne Andersdtr. Granvollen. Hun ble født ca. 1753 (48 år i 1801). Christen og Anne bodde på Hvattumseie da det første barnet ble døpt, Reinli i 1787, Helgumseie i 1789 og 1792 og ved folketellingen i 1801. Christen ble da kalt *husmand med jord og gyrtler*⁵⁵. Christen døde på Helgumseie, begravet 10.8.1817, oppgitt å være 58 år. Anne døde 24.12.1837, også på Helgumseie, oppgitt å være 82 år.

Christen og Anne hadde følgende barn:

1. Anne Maria, døpt 4. søndag etter påske 1784.
2. Margrete, født 11.3.1787.
3. Hans Christensen Molden (Berger), døpt 10. søndag etter trinitatis 1789. Gift to ganger, 2. gang 14.4.1840 med Else Jensdtr. Lyngstad som da var 50 år.
4. Anders og
5. Ellina, tvillinger, døpt 14.10.1792.

Faddere ved barnas dåp:

1. *Niels Olsen Ringdalen, Hans Hansen Schiager, Peder Greesen, Kari Carldr. Schiager, Kari Larsdtr. Ringdalen*
2. *Marthe Christensdtr. Sanne, Walborg Olsdr. Schiager, Ole Berger, Ejlert Sanne, Joen Poulsen Hvattum*

⁵⁵ *Gyrtler* = gjørtler: håndverker som arbeidet i messing, og som trolig laget både støpt og drevet arbeid. Enkelte gjørtlere var klokkestøpere, og det er mulig at noen av dem støpte knapper, men hovedproduktene var husgeråd av messing. (*Norsk historisk leksikon*).

3. *Erich Gulbrandsen Helgum, Iver Gran, Erich Olsen GransEyet, Anne Hansdtr. Granevolden, Ingebor Rolvsdatter Schiager*
4. *Peder Ellingsen Tuff, Peder Andersen Granevolden, Peder Madsen Gran, Martha Christensdtr. Berger, Margrethe Eilersdtr. Sanne*
5. *Erich Olsen GransEyet, Even Pedersen Hvattum, Erich Andersen Gran, Berthe Hansdtr. Sanne, Marthe Nielsdtr. Ringdalen*

*

28.1.1780 hadde prosten Parelius innstevnet Peder Andersen Svinning for tinget for hans utilbørlige oppførsel i Lars Hvattums bryllup. Blant de vitner som var innkalt var Ole og Christen Berger.⁵⁶

⁵⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 62, folio 263b.

Ole Hansen Berger Martha Christensdtr. Berger

Ole Hansen Berger ble født 1751 i Christiania, døpt 11.3.1751 i domkirken. Han kom til klokkergarden Sanne i Gran 1767 da faren ble klokker i Gran. Konfirmert 1768.

I 1783 søkte Oles far om at sønnen måtte få overta embedet som klokker og skolemester i Gran. (Brevet er gjengitt i kapittelet ovenfor). I søknaden skriver faren at Ole hadde hjulpet ham i skolen og i kirken i 16 år. Ole overtok embetet og fungerte fram til sin død.

Ole døde på klokkergarden Sanne 19.5.1821.

Martha Christensdtr. Berger ble født ca. 1753. Det har ikke vært mulig å finne ut hvor hun kom fra og hvem som var hennes foreldre. Hun ble i allefall ikke født på Hadeland. Hun var tjenestejente på Gran prestegard hos sogneprest Parelius og hadde vært der *i nogle aar* i følge klagebrevet over Parelius (se nedenfor).

Martha fikk et barn utenom ekteskap. I kirkeboka for Gran står følgende innført den 3. søndag i advent, 17.12.1780: ... ved Gran, blev døbt et uægte barn tilhørende pigen Marthe Christensdat. Gran, som ved daaben blev udlagt til barne fader Hr. Frans Hendrich Brown, som logerede paa Gran, barnet blev kaldet Christine, fadderne Anders Gulbrandsen Gransejer Bendt Erichsen Gransejer Hans Malene Hougsejer og Margethe

Som det framgår av klagebrevet over Nicolai Johannes Parelius⁵⁷ så var det nok ikke hans nevø Frans Hendrich⁵⁸ som var far til barnet, men sannsynligvis sognepresten selv! Martha hadde tydeligvis vært prestens elskerinne!

Christine ble konfirmert i Gran 16. søndag etter trinitatis 1794, hun kalles da Christine Berger i kirkeboka. Hvor det ble av henne senere har det ikke vært mulig å finne ut av. Hun er ikke i Gran ved folketellingen i 1801. I Christiania var det ei Christine Fransdtr., 20 år. ugift, kokkepikie hos *oberhovsrets procurator* Christian Hjort i Tollbugaten 37, men det er helt uvisst om dette er den samme.

Martha døde på Sanne i 1799, begravet 24.1.1799, oppgitt å være 45 ½ år.

Ole og Martha ble gift i Gran 2.12.1783, han ble titulert som *Ministerii-tiener* og hun som *Mademoiselle*.

Ole og Martha fikk fire barn:

1. Johanne Olsdtr. Bråumseie, døpt 11. søndag etter trinitatis 1784, død 4.2.1858 (se eget avsnitt nedenfor).

⁵⁷ Nicolai Johannes Parelius, født 7.6.1716 i Trondheim, død i Gran 20.10.1786. Student fra Trondheim 1735, cand. theol. 20.3.1741, personellkapellan i Verdal fra 1741, sognprest i Rollag fra 1752, i Fredrikshald fra 1773 og i Gran fra 1777. Consitorialråd. Gift 26.7.1752 med Anna Elisabeth Rochenkampf (1726-1810). De hadde en sønn: Jens Parelius, født 1758, død 1786, løytnant i Trondheim.

⁵⁸ Frantz Hendrich Brown, født på Vernes 22.10.1762, død på Gran prestegard hos sin onkel, begravet 21.7.1780, 18 år. Sønn av Peter Wessel Brown, sogneprest i Stjørdal og Christiane Augusta Parelius.

2. Anne Mathea Olsdr. Lundberg, født 13.4.1787 (se eget avsnitt nedenfor).
3. Regina Margrethe Olsdr. Berger, døpt 10. søndag etter trinitatis 1789. Konfirmert 18. søndag etter trinitatis 1804. Ugift. Død på Sanne 20.7.1835.
4. Hans Christian Olsen Sanneeie, døpt 3. søndag i faste 1792, død 19.6.1845 (se eget kapittel).

Faddere for barna:

1. *Sr. Niels Hals paa Granevolden, Torgrim Iversen Jorstad, Lars Pedersen Hvattum, Karen Tuff og Berthe Hansdr. Sanne*
2. *Gregers P. Granevolden, Jomfr. Meldahl i Præstegaarden, Jomfr. Korthel p. Forten, Den Res. Kap. Lorentz Budde, Hr. Lt. Hals, Sergiant Sr. Peder Hals*
3. *Hr. Justitz Raad Thobjen, Hr. Lieut. Casper Hals paa Giefsen, Hr. Lieut. Christian Hals paa Helmen, Mad^{me} Krog, Jomfrue Maria Hammer paa Kiegstad, og Jomfrue Riber paa Melbostad*
4. *Sr Niels Hals paa Helmen, Sr Niels Lie paa Schierstad, L....., Sr Olsen paa Stadstad, Mari Torstens... Hvattum, Jomfrue Edel paa Grans Pgd.*

Ole ble gift 2. gang 6.3.1800 med Barbroe Olsdr. Dvergsten. Hun ble født ca. 1752 og døde på Sanne 11.12.1819. De hadde ingen barn.

*

11.11.1772 hadde Ole Hansen Berger innstevnet student Søren Bygum for tinget i Gran.⁵⁹

Ole Hansen Berger indleverede sit skriftlige forfattede Stevnemaal af 24 Octob. sidstleden, hvorved hand haver været nødsaget til dette Ting at indkalde Studiosus Sr Søren Bygum for ulovlig medhandlig og Begengelse mod Citantens Persohn, følgelig Stevnemaalets formeld som oplæst blev. Stevne Vidnerne Friderich Larsen og Christen Tollefsen Gamme afhiemlet ved Eed Stevningens lovlige forkyndelse efter deres Paaskrift. Ingen af de Indstevnte mødte. Thi gives S^r. Bygum lavdag at møde ved Tilsvar og Vidnerne forelægges under faldsmaals Straff til Provemaals aflæg.

Saken ble tatt opp igjen 18.3.1773:⁶⁰

Ole Hansøn Berger, som selv nærværende, lod ved Procurator Stub i Rette kalde hans Sag, som han fører mod Studiosus S^r. Søren Bigum for ulovlig Behandling, og derudi indgav Rettens laugdags af 10de November 1772. Laugdags Vidnerne Lars Joensen og Ole Joensen eedelig for Retten afhiemlede laugdagens rigtige Forkyndelse efter deres Paaskrift.- Efter lovlig Udraabelse mødte ikke Indstevnte Monsr. Bigum. Men af Vidnerne mødte Jørgen Nielsøn Gran, som Citanten begiærede afhørt. Forbemelte Vidne derpaa fremstod for Retten aflagde sin corporlige Eed, sagde sig over 23 Aar gammel, og forklarede at først i afvigte Octobr. maaned afvigte Aar kom han gaaende fra Kiøkkenet du igiennem daglig Stuen og udi Kovstuen, da han saa, at baade Citanten og den Indstevnte stoed uden for Forstuen i Trappen, da han fornam, paa deres Snakk og Tale, at trettede med hinanden, men Vidnet saae ikke nogen Haandgemæng imellem dem, ellers hørte han af Folkene i Præste Gaarden, at de havde holt i hinandens Haar, og at Ole Berger laae under Bigum. Videre forklarede Vidnet, at da han, som omvundet gik fra Kiøkkenet igiennem Stuen stod H^r. Hammer selv ved Stue-Døren, og sagde til Vidnet førend han gik ud, at han skulle see til at skille dem ad, uden

⁵⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 66, folio 525a.

⁶⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 71, folio 350a.

først at navngive nogen, men da Vidnet kom du paa Trappen, som omvundet saa han Citanten og den Indstevnte stod og trettete med hinanden, og hørte at Citanten sagde, at han ikke vidste at have gjort den Indstevnte noget ondt, ligesom og Citanten sagde til Bigum og spurgte om han vel kand beviise det, han har kaldet hans Fader, hvortil den Indstevnte svarede: Ja det kand jeg beviise, og videre vidste ikke Vidnet og forklare.- Dette Vidne siger i øvrigt at have Tieneste i Præstegaarden.-

Det 2^{det} i laugdagen benævnte Vidne Jomfrue Mette Maria Weggersløff lod indlevere Hendes skriftlige Vidnesbyrd i denne Sag af gaar Dags Dato, som oplæst blev.-

3^{die} Vidne Kirstie Christensdatter tienende i Grans Præstegaard, i det 22de Aar aflagde hendes corporlige Eed og forklarede at afvigte Høst før Tinget her i Sognet, da hun indkom fra Kiøkkenet og gik igiennem Stuen, hvor Citanten sad og skrev, hørte hun, at Citanten sagde til mons. Bigum, som Tiid var inde i Stuen, disse Ord: Det er noget, jeg ikke veed at, men hvad det var de talte om, veed Vidnet ikke, da hun nu var indgaaet i Kameret nest ved, hvor Presten var, hørte Vidnet, at Citanten raabte: H'. Hammer, H'. Hammer. Hvorjaa Presten gik ud tilligemed Vidnet, og saae da Vidnet, at Citanten og den Instevnte holt i hinanden af Vreed Hue, da de omsider kom hen til Døren, og tog hinanden i Haaret, uden at hun saae eller gav agt paa, hvem der greb hindanden først i Haaret, hvorjaa de kom igiennem Døren baglends, da Bigum laae oven paa Ole Berger, og sagde den Indstevnte til Citanten, da de kom du, som omvundet: Du skal her du din Slyngel. Videren hørte Vidnet, at H'. Hammer spurgte efter en Dreng, og hvor Anders Pedersen var, som kunde skille dem ad. Derpaa kom Anders Pedersen, og sagde til Ole Berger: vil Du ud, saa skal ud. Vidnet gik derpaa ind igien da Citanten kom efter og sagde: Jeg veed ikke paa hvad maade jeg er kommen i H'. Hammers Huus, Han har sent Bud efter mig for at komme her ned at skrive, men nu vil de øve Slagsmaal mod mig. Videre vidste ikke Vidnet og forklare.

Som 4de Vidne fremstod Kirstie Guldbrandsdatter KrogsrudEier, 40 Aar gammel, aflagde lovens Eed og forklarede: at den af forrige Vidne omprovede Tiid var hun i Præstegaarden, men fornam ikke noget Klammerie imellem Citanten og monsr. Bigum allene hun saae, at Citanten stod og tørrede sig, og hørte at H'. Hammer bad Citanten gaae hiem igien. Videre havde ikke dette Vidne at forklare.-

Stub derefter anmeldte, at som Anders Pedersen Gran nu ikke møder men til Kongsvinger udi Hans Majestets Tieneste udkomanderet, og derfor ikke synderligen over ham kand paastaae Falsmaal; ligesom og Comparenten agter at føre flere Vidner til Sagens Oplysning, da han tænker at Jomfrue Weggersløff personlig bør møde for Qvæstioner at tilsvare; I den henseende forlangede hand Sagens Anstand til neste Ting for Hende at fremskaffe til nøyere Examen, da han, som melt agter at fremskaffe flere Vidner.

Eragtet: Sagen, efter Citantens Forlangende stilles i Beroe til neste Sommer-Ting.

*

18.8.1773 hadde Joen Joensen Tingelstad innstevnet flere for ubetalt gjeld. Blant de vitner som var innkalt var Ole Berger. Saken ble utsatt til neste ting.⁶¹

*

10.11.1773 hadde Hans Olsen Helmenbakken innstevnet Peder Haug for tinget i Gran for en halv tønne erter. Hans og Ole Berger var innkalt som vitner.⁶²

⁶¹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 67, folio 23b.

⁶² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 67, folio 56a.

*

10.11.1773 hadde Hans Olsen Helmenbakken innstevnet Gregers Hvattum for tinget i Gran for ubetalt gjeld. Ole Berger møtte på vegne av Gregers Hvattum. Han tilstod kravet og begjæret saken utsatt til neste ting.⁶³

*

24.3.1774 hadde Gregers Hvattum innstevnet enken Maren Guulsdtr. Framstad for tinget i Gran for ryddiggjøre og fraflytte garden Framstad som han var eier av. Blant de vitner som var innkalt var Ole Berger.⁶⁴

*

24.3.1774 hadde Gregers Hvattum innstevnet Jens Hansen Bjørge for tinget i Gran for ubetalt gjeld. Blant de vitner som var innkalt var Ole Berger.⁶⁵

*

10.6.1779 ble Ole Berger innstevnet for tinget av sersjant Libeck for ubetalt gjeld.⁶⁶

Sergeant Libeck ved Meidel anmeldte, mundtlig til dete Ting at have indstevnt eftermeldte for Giæld, s: Klokkeren Ole Berger for 6 rd 2 s og Niels Christensøn Ellefsrud for 5 m 8 s og Poul Steensrud for 7 rd, eenhver for sig at paasee Beviis og liide Dom til betaling med Renter og Omkostninger. Stevne Vidnerne Lars Jonsen og Lars Christophersen afhiemlede med Ed at have saaledes stevnt som anmeldt er.-

Ingen af de Indstevnte mødte.-

Eragtet: Til næste Ting gives Ole Berger, Niels Ellefsrud og Poul Steensrud laugdag i Sagen at møde med Tilsvar.-

Saken ble tatt opp igjen 8.11.1779:⁶⁷

Christopher Libeck loed ved Mejdell i Rette æske hans Giælds Sag mod Klokkeren Ole Berger for Giæld og indgav lavdagen af 10de Juni sidsleden, hvis forkyndelse den Indstevnte vedstoed. Mejdell producerede den Indstevntes Revers af 2^{den} Martii 1776, hvis seeneste Paategning viser at Instevnte er skyldig de paastevnte 6 rd 2 s; Hvorefter han i følge Indstevningen paastoed Dom. Ole Berger for at afgjøre Sagen i Mindelighed, begierede samme til næste Ting udsadt, som Retten imod protest bevilgede, dog med Paalæg at Sagen inden den Tiid vorder afgjort, under ellers paafølgende Dom.-

Saken ble tatt opp igjen 10.6.1780:⁶⁸

Sergeant Libech ved Mejdell igjen i Rette æskede hans Giælds Sag mod Klokker Berger og da Indstevntes løfter om mindelig Betaling ikke er opfyldt, paastoed han Dom efter Indstevningen. Den Indstevnte mødte ikke.

Eragtet. Med Citantens Samtøkke optages Sagen under paadømme til neste Ting.

⁶³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 67, folio 56a.

⁶⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 67, folio 128b.

⁶⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 67, folio 129a.

⁶⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 62, folio 96b.

⁶⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 62, folio 223b.

⁶⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 62, folio 356b.

Sakens videre forløp er ikke kjent siden den påfølgende tingboka ikke er bevart.

*

28.1.1780 hadde prosten Parelius innstevnet Peder Andersen Svinning for tinget for hans utilbørlige oppførsel i Lars Hvattums bryllup. Blant de vitner som var innkalt var Ole og Christen Berger.⁶⁹

*

24.9.1781: Overdragelse fra klokkeren Hans Olsen Berger og sønnene Ole Berger på en del av klokkertollen i Gran til organist Eilert Sanne:⁷⁰

Overdragelse fra Klokkeren Hans Olsen Berger og søn Ole Berger paa en Deel av Klokker Tolden i Grans Sogn.-

Da Organist Eilert Sanne haver forstragt os undertegnede Hans Olsen Berger Klokker her til Grans Sogn og Søn Ole Berger med den Summa Penge 20 rd: hvilke Penge vi ikke saa hastig har kundet faae tilbagebetalt, som skeed burde ei heller seer utvei til at faae dem paa andet Sted, saa er det vi herved adsignerer velbemeldte Organist Eilert Sanne min Hans Berger tilkommende Klokker-Told for dette Aar av alle gaardebrugende i Nordre og Søndre Aals, samt Biørge-Fierdingen, saa og en Deel av Grans Fierdingens gaarder, nemlig Schiager Øvre, Schiager Nedre, Hvattum Søndre, Hvattum Nordre, Giefsen, Hvamstad, Tuff, Helgum, Helmen, Gamme, Gamkind, Melboestad, Lynne, Fallang, Fallang, saaledes at han samme Told hos Vedkommende oppebærer til skadesløs Betalings Erholdelse for ovenmeldte hans Fordring, efter den imellem os indbyrdes paa Kornet satte Taxt 2 rd 2mk 20 sk p Tønde, og bliver følgen der av da, alle vedkommende lader denne assignation kundgiøre til deres Efterretning, hvorefter Tolden bliver, som hans virkelige Eiendom saaledes, som sædvanlig av mig skeed er at incassere.

Sanne den 24de September 1781.-

Hans Olsen Berger, Ole Hansen Berger.

Til Vitterlighed Nils Hals Tosten Pedersen Haslerud.-

*

I 1783 skrev endel bønder i Gran et klagebrev til kongen over sogneprest Parelius⁷¹. Brevet forteller også litt om Martha Christensdtr. Brevet er her gjengitt i sin helhet:

Stormægtigste Allernaadigste Arve-Herre og Konge!

Rygtet om vores Sogne Præst Hr. Nicolaius Parelius, som gik om ham baade fra Rolle Sogn og Friderichshald hvor han slog ned Klokkeren i Kjerken, gjorde os vel heel Bekymmeret, mens hans Haarde U-Præstelige Opførsel har siden Bekræftet sammes Virkelighed.

Vi Underskrivere som ringe formuende, er aldeles ike istand til, at anlægge Prouf mod ham der har store aarlige Indkomster, derfor er det vi aleene for Vor Allernaadigste Konge angiver hans Opførsel saaledes.

⁶⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete tingbok nr. 62, folio 263b.

⁷⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 9, folio 48a, tinglyst 26.9.1781.

⁷¹ Gjengitt etter en kopi ved Hadeland Folkemuseum. Originalen er i Christopher Hammers samling i Det Kongelige Videnskabers Selskab i Trondheim. Ord som jeg ikke har kunnet fortolke er her gjengitt med eller med et spørsmålstegn.

1. Ved hans huus-Besøgelse i aaret 1778, udi Aals Fjerdingen befandtes han saa Beskjenket at han underveis mellem gaardene falt af Hesten, og derved begik uanstendigheder, som og siden har sked og ike kommer overeens med Lovens 2^d Bogs 11te Capitel 14 Art.
2. Udi hans eget huus prygler og truer han med Tyre-Pisken alle som ike vil gjøre hans Villie naar de ike vil give ham saa meget han vil have.
3. Udi hans Brude-Vielser og Prædikener larmer og Bulder han saaledes at det kunne henregnes til Skelds-ord, hvilket er stridende mod lovens 2^d Bogs 4^d Cap. 9^d Art.
4. Der Siges han har i denne høst viet tilsammen beslægtede uden foregaaende Kongelig allernaadigste Bevilgning, da dog vedkommende har betalt ham Konge-Brevets bekostning.
5. Fattige huusarme, som ike ved hvad de skal æde den anden Dag, som har arbeidet for ham og Spundet for ham, Jager han paa døren naar de kræver ham og vil ei betale for det de har ofret ham.
6. Fattige huusmænds qvinder som efter sin Barsels Seng vil gaae i Kjerken, nægter han at gaae i Kjerken førend han har faaet sin betaling.
7. Nu i denne høst har han udi Skrifter-Stolen for de som gik til Alters aabenbare med allarm og Bulder sagt at han haver fattet et saa stort Had, som aldrig hos ham ska ud-døe.
8. Pryglet en dreng som en Søndag Morgen mødte præsten da han Reiste til Kjerken fordi drengen ei havde ofret ham indtil Drengen maatte give ham 8 sk.
9. Han har vel forhen tracteret sin Hustru nedrig, men i denne høst saa grovt og pryglet hende nogle ganger og endelig for nogle dager siden med megen Skjenden og Allarm indstengt hende paa et Kammer, tog nøglen til sig og lod kammeret Tilspigre saa ingen maatte tale med hende, dette skede fordi hans Kone baade mundtlig og skriftlig forlangede at et Qvinde-menneske som omtales i efterfølgende 14^d Post maatte komme af Huuset.
10. Endel af de Folk som var med udi Begravelsen med Ole Halvorsbølles Børn, har han holdt fra Sacramentet, ... fordi de ike udi en mellom dem anlagt Sag kunde ... som han ville have det.
11. En Pige som havde Sagt til Stiftmanden at Sogne-Præsten giver ingen attest til fattige som søger Kongens Brev gav han saaledes Bulder og larmet end den dag hun gik til skrifte og blant andet sagde hun skulle gaae til Alters i Helvede og ved dette Udtryk falt Pigen i Skrubler og blev Syg og Sengeliggende.
12. Han har gjort Verslige Angivelser over Ringe Folk for ubetydelig handel som er hans Præste-Embede uvedkommende, til disse fattiges Undertrykkelse og Bekostning, som sluttelig af hans øvrige handlinger maatte Sigte til egen fordeel da dog samme ved dom blev frikjendt.
13. Af Gave Kjerken Grinagers Kjerke Blok udtog han en Skaal fuld af Penge med sig uden at Telle dem strax i Vidners Paasyn som Sædvanlig af forrige Præster, hvilket er temmelig suspect (?). Derfor formeenes han bør baade for Kjerken og fattig Cassen Penge aflægge Regnskab.
14. Han har i nogle aar brugt til sin Opvartning en Pige ved navn Marte Christensdaatter, denne Pige har omtrent for 3^d aar siden født et Barn i Præstegaarden og saa godt som udi Dølsmaal thi hun nægtede og forbandede alle som sagde hun var frugtsommelig, og da tiden kom udviste hun den anden Pige og tog nøglen af Døren, mens Præste Konen som tvivlede aabnede Døren og tillige med en anden Kone fant hendes levende Barn i et Nat-Skriin. Denne Pige har Bestandig været paa hans Kammer baade Dag og Nat, og endskjøndt hun nu i denne høst er gift med Klokker Berger, saa fik hun dog ike i de første 8 dage at være nogen nat i Klokker-Gaarden hos sin Mand, men var bestandig hver Nat paa Præstens Kammer. Ja endnu bliver hun som ofteste hentet til Præste-Gaarden. Saa og har denne Marte været saa fræk at hun har givet sin Mat-Moder Præste-Konen Hug, og det end i Præstens nærværelse. Hun Udlagde for Præste-Konen og den anden Kone at hendes Barne fader var Præstens

Søster-Søn et Ungt Menneske ved Navn Frans Bruun som nylig forhen var Død i Præste-Gaarden.

Allernaadigste Konge!

Denne af Sogne Præsten brugte Opførsel kan Stevningers udtagelse til Vidners examination og Doms Prosedur m.m. i følge Loven og de Kongelige Anordninger.

I allerunderdanig forhaabning om Naadig Bønhørelse henlever Vi all vor tiid med allerunderdanigste ærefrygt.

*Stormægtigste
Allernaadigste
Arve Konge og Herre*

*Underdanigste
Deres Undersaatte*

*Grans Sogn den
20^d December 1783*

[5 segl]

[Påskrift på første side:]

*Grans Præstegield udi Christians Amt i Aggershuus Stift i Norge den 20^d December 1783
Nogle Gaarde Brugere af Grans Sogns Almue allerunderdanigste Ansøgning om en Kong.
allernaadigst anBefahlet Inqvisions Commision over Sogne-Præsten til Grans Sogn Hr.
Nicolai Johannes Parelius betræffende hans mislige og skammelige opførsel inden og uden
Kjerken, hvorom Vidner maatte føres sine exeptions ... et ..., samt til commissionen anbefales
Hr. Justidtz-Raad og General-Conducteur Christopher Hammer samt Prosten og Sogne-
Præst til Norderhoug Hr. Baltazar Schnittler til Doms Afsigelse med mere.*

*Øvrighed Amtmand Christian Sommerfeldt har Erklæret.
Selv Consepisten.*

[Påskrift på baksiden:]

*Grans Bønders Ansøgning om Inqvisions Comision over Consistorialraad Parelius
skienelige (?) og liderlige opførsel inden og uden Kierken samt i hans Eget huus med horeri
og drukkenskab af 20 December 1783.*

...

No.68b

[segl]

*

23.1.1784: Obligasjon fra klokker Ole Hansen Berger til Bartholomæus Hammer:⁷²

*Obligation fra Klokkeren Ole Berger til Barthollomæus Hamer.-
Underskrevne Ole Berger Klokker i Grans Sogn kjendes hermed og Vitterliggiør: at for 78 rd
8 s: skriver 78 rd 8 s: som jeg Retmæssig er bleven studiosus Bartholomæus Hamer skyldig
sætter jeg hannem i kraft hervaf til underpant saavel alle mine ejende Løsøre Effecter af*

⁷² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 9, folio 186a,tinglyst 28.6.1784.

Hæster Fæe og Smaae Creature, Meubler og gaarde Redskab, Sænge- og Liin Klæder med al anden Boehave og Jernfang, samt og eet Aars Avl og avgrøde af Klokker Boeligen Sanne; samt ligeledes Klokker Tolden af Grans Præstegield for eet aar, udi hvilket velbemeldte Hr. Bartholomæus Hamer og Formynder Hr Andreas Casper Hamer skal være 1ste og eeneste Prioriterede, og saaledes fuldkomen betryggede for skadeløs betalings erholdelse baade for ovenmeldte Capital 78 rd 8 s: med deraf gaaende aarlige Renter og alle paadragende Omkostninger naar same med 12 Ugers foregaaende Lovlig Opsigelse paafores. Og som hermed er indfriet min Fader Hans Bergers til forrige Sogne Præst Hr. Hanibal Hamers under 30te Juny 1767 udstædte Obligation paa Capital 116 rd, saa tilstaaer jeg at ej allene min Faders Obligation er mig i behørig Mortifications stand leveret men at tillige den Told min Fader af Præstegjældets almue forrige aar 1783 tilkom herudi Sal: Hr. Hamer ved Skiftet efter min Sal: Moder i visse maade have udlæg og Procurator Frisoeh (?) paa Creditors vegne i dets anledning for saavidt havde insisteret at den ved Tillysning fra Kirke-Bakkerne var forlangt indhødt til denne gjelds betaling, nu er til modtagelse og Raadighed af mig igien overladt. Dete til Stadfæstelse under min Haand og Segl samt tillige med hos formaaet 2de Cautionister at underskrive.

Sanne d: 23de Januari 1784.

O: Berger (L:S:)

*

10.9.1792: Skjøte fra Ole Berger til lensmann Peder Granberg på klokkertollen for Gran prestegjeld.⁷³

Skiøde fra Hr. Ole Berger til Lensmand Hr. Granberg.

Underskrevne Ole Berger Klokker for Grans Præstegield tilstaaer og hermed for alle Vitterligt gjør: At have til lensmanden Hr. Peder Granberg solgt og overdraget ligesom ieg og herved selger og overdrager, min Gran Sogns Almue tilkomende Klokker Told for indeværende Aar 1792 til beløb i Korn 22 tønder for 2 Rd 1 mk pr. tønde der tilsamen udgjør 49 rd 2 mk og da velbemeldte Hr. Granberg har til mig aflagt fornøvelig Rede og Rigtighed for indbemeldte Kiøbe Summa, de foranmeldte 49 rd 2 mk, saa falder det af sig selv ieg bliver gandske uberettiget til hos nevnte Mand at kreve eller imod tage noget af Klokker Tolden for dette; men det overlades til Granberg selv ved Tillysning af Kirkebakkerne eller Tingene at bestemme tiiden naar Klokker Tolden skal betales uden at ieg dermed noget befatter mig, og uden at nogen oppebørsel af mig i saafald skal [?], og saa fremt saadant ved Indkrevningen skulle være indløbet, efter at den vedbørlige Tillysning og bekiendtgjørelse er foregaaet, maa den eller de af hvilke Tolden maatte leveres ligefult betale Kiøberen Hr. Granberg det fulde beløb, hvorfor ieg og saa forbinder mig til naar Toldens Indkrevning skal skee at forskaaffe Hr. Granberg fornøden Hæste. Saaledes fraskriver ieg mig all Rett og berettigelse til Klokker Tolden d.A. for hvilke ieg som for meldt har nydt fuldkomen Valluta hvorfore altsaa følger at Hr. Granberg deraf gjør sig ald den Fordeel som han bæst veed og kand og forbliver ieg saaledes hans faste Hiemmelmand efter loven.

Til Stadfæstelse under min Haand og Segl i oververelse af de 2de Vitterligheds Vidner paa Sanne den 10de September 1792-

Ole Berger.

Som oververende medunderskrevne O: Gløersen Ejlert Sanne.-

*

⁷³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 9, folio 534b, tinglyst 4.10.1792.

28.6.1793: Obligasjon fra klokker Ole Berger til lensmann Peder Granberg og Lars Madsen Drøvdal:⁷⁴

Obligation fra Klokke Hr. Ole Berger til Lensmand Hr. Granberg og Lars Madsen Drøvdahl.

Underskrevne Ole Berger Klokke til Grans Præstegjeld paa Hadeland gjør hermed vitterligt: At ieg til adskillige Fordringers udbetaling, for hvilke ieg nu er under Forfølgelse, efter Forlangende er bleven betroet til laans af Lensmand Hr. Granberg og Lars Madsen Drøvdahl den Summa Penge 150 Rd skriver 150 Rd til Sikkerhed for disse mig, ieg ikke allene har tilsagt dem at oppebære min af Grans Sogns Almue tilkommende Klokkertold for indeværende Aar 1793 til beløb i Korn 22 tønder for 2 Rd 1 mk pr. tønden der tilsammen i Penge udgjør 49 Rd 2 mk skriver 49 Rd 2 mk, som dog naar bemeldte Klokke told Rigtig af dem er hævet, skal afkortes ovenstaaende mig betroede Summa 150 Rd men endog til ydermeere sikkerhed for dette Heele pantsætter ieg dem paa første og eneste Prioritet, følgende mine eyende og tilhørende løsøre Midler nemlig 5 Kiør 10 Voxne Sauver 1 Hæst eller Hoppe 3 Vinterfødde Sviin 2 Kakkellovner 1 blaa Skienk med beslag 1 blaat Skattol med beslag 1 guul Drag Kiste beslagen 1 Rød teppen Seng med Omheng 3 Underdyner og 1 overdyne samt 3 hovedlaug 6 læder Stoler 1 Jevndøgere Stue Uhr 1 Spegl med Sorte Rammer 3 Gryder den ene stor og 1 Kobber Kande 3 the og kaffe Kiedeler 4 Sølv Spise Skeer 6 thee Ditto og 1 Sukker Klybbe 2 Nye Vaffel Jern 1 Kaffe qvern 1 Skeise Slæde med Sehler 1 gammel grøn Skiænk og 1 Vev 1 Rødt Slag bord og 1 Ditto thee bord Melkeskab 2 Nye Slag benker og 8 træe Stohler 1 Nyt Bruunt mahlet Melkeskab, 1 Nye lang Stege Pande og 1 Ditto Spedt samt nye Jern Øse 1 stor Rød Klædes Kiste med beslag og laas 2 Sengesteder i gamle Stuen 2 Umahlede Bord med Skuff under det ene 1 liden malm mortar, Nye Harv med Jern tinder 1 Jern Vegt til 3....(?) samt 1 Aars afl og afgrøde paa Klokke Boeligen Sanne hvilket alt saaledes aflegnede (?) løsøre med afgrøde skal være Creditorne og Arvingers trygge og sikke underpant saalenge intil Capitalen med sine paaløbende og efterstaaende Renter hvilke ieg i de andbefahlede Omslags Termine bliver mig og er pligig at erlegge fra undertegnede. Dette af mig eller mine Arvinger til Creditor eller Arvinger Rigtig betalt vorder efter 1 Fierding Aars opsiggelse fra enten av siderne, og falder det af sig selv at ieg af Huusene til Klokke tolden bliver ganske uberettiget til noget deraf at have for vedkommende Almue at oppebære, men det overlades til Creditorne selve enten med tillysning af Kirkebakkerne, eller paa de ordinære tinge at bestemme tiiden naar de finde for godt at modtage og indhendte dette Aars Klokke told, og som en følge deraf maae det blive den eller de Almuens Mænds egen Sag om de efter at saadan tillysning er foregaaet betaler nogen told til mig og maae Almues Mændene i saadan tilfælde selve tilskrive den skade de deraf lide med at betale tolden til mig og ikke til de rette hærrer, ligesom ieg og har tilsagt de fornevnte Creditorer at med toldens Indfordring være dem behielpelig med fornøden Hæst.

Saaledes stadfæstes dette Document under min Haand og Segl i oververvelse af de tvende undertegnede Vidner paa Sanne den 28de Juni 1793.-

Ole Berger.-

Til Vitterlighed som overværende Th Borch N:W:Lie.-

*

⁷⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 9 folio 565a, tinglyst 28.6.1793.

11.1.1810: Brev fra klokker Ole Hansen Berger til biskop Bech i Christiania om inntektene til klokkerembetet⁷⁵:

I følge en gammel Vedtægt har ieg min hele tid som Klokker hid indtil nydt 1 a 2 Skilling af enhver, som har ladet sig andtegne til Guds Bord, men da en Deel af Almuen i den senere tid har vægret sig ved at betale mig samme, og tillige har søgt at formaae de øvrige til ligeledes at nægte mig denne ubetydelige Skierv, paa grund af at det ej var nogen Rettighed, og jeg saaledes maae befrygte at miste en betydelig Deel af min hidtil nydte Indkomster, vover ieg herved ærbødiggst at anraabe Deres Høyærværdighed om at vise mig den Naade at udvirke at denne ældgamle vedtægt at nyde 2 Skilling af hver gaardebruger og 1 Skilling af de øvrige, som ikke ere alt for fattige, naar de lade sig indskrive til Guds Bord maatte blive sanctioneret som Rettighed.

Mine Grunde ere følgende

- 1) Det har fra umindelige tider af været brug at Klokkeren har haft denne Indtægt.*
- 2) For Almuen medfører den ikke den ringeste Byrde især for mig vil denne samlede Skilling udgjøre en betydelig Deel af mine Indkomster.*
- 3) Den Residerende Capelan har i de sidste Aar taget sit Høytids Offer effter Rescriptet i huset, hvorved ieg har mistet en Deel af mit Høytids Offer, og Sognepræsten Hr. provst Lassen har nu og saa hørt op med at tage Offer paa Høytiderne ved Annexerne, saa at ieg har mistet alt mit Høytids Offer undtagen ved hovedkirken.*
- 4) Almuen er saa lidet resonable ved andre lejligheder, at ieg ikke kan leve, hvis ogsaa denne Indtægt skulde blive mig berøvet, hvilket bevises baade deraf at man vil nægte mig disse Tegne Penge, som Klokkeren fra ældgammel Tiid af har nydt og der af at Præsterne har været nødt til at ophøre med at tage Høytids Offer.*
- 5) Og endelig er der ogsaa bleven paalagt mig at betale Aarligen til Skole-Cassen 32 Dlr., hvilket ieg umulig kan gjøre naar ieg skal leve, hvis ieg ikke maae nyde de Indtægte, som ieg hidtil har havt.*

Paa disse grunde er det, at ieg henflyr til Deres Høyærværdighed med ærbødiggste Anmodning, om at De ville hielpe mig til at beholde mine Indkomster og faae udvirket, at denne Vedtægt maatte blive sanctioneret som Rettighed.

Sanne den 11te Januar 1810

Grans Prestegield

*Underdanigst
Ole Berger*

["Grans Prestegield" er tilføyet med en annen håndskrift og med en klamme pekende opp etter "Sanne". Brevet er forøvrig skrevet av Ole Hansen Berger selv, det er samme håndskrift som i klokkerboka for Gran.]

*Til
Høyærværdige
Hr. Biskop Bech*

Alt hvad Klokkeren Berger har anført i denne Ansøgning, medfører Sandhed, jeg ønsker derfor, at han maatte blive vindiceret i sine Rettigheder, uden hvilke han

⁷⁵ Statsarkivet i Oslo. Christiania Bispearkiv. Kirkens tjenere, klokkere, boks 4.

med familie ikke kan leve, og endnu lang mindre betale de 32 Rd. han aarlig skal erlegge til Præstegieldets Skole Kasse.

*Grans Præstegd den 12te Jan. 1810
Lassen*

*

I brev fra biskopen til prost Lassen ble Ole Hansen Bergers søknad innvilget⁷⁶:

D. 16 Febr. (1810) til provst Lassen for St. Direct.

Da der fra umindelige tider af har været betalt til Klokkeren i Grans Prestegield 2 s og 1 s efter Deres Omstændigheder af Comunicanterne, og det er paalagt nærværende Klokker Ole Berger at betale aarlig til Skole Cassen 32 rd, bør han paa disse og de øvrige i hans forestilling af 11te f.M^d anførte Grunde hvorover H. Provsten under 12te næstefter behagelig har erklæret, fremdeles nyde benævnte Indtægt; dog at de fattige fritages for at erlegge noget. Dette vilde Hr. Provsten behagelig bekjendtgjøre Menigheden og Klokker Berger til Efterretning.

*

Den 13.3.1818 var biskopen i Christiania på visitas i Gran. I sin protokoll skrev han følgende om kirkesangeren (klokker Ole Hansen Berger):⁷⁷

.....Kirkesangeren er en gammel med skikkelig mand, men har dog nogle Egenheder under kirketjenestens foretning som faldt det pedantiske, og ei bidrage til Andagtens fremme.....

*

Ole Hansen Berger døde 19.5.1821. Prost Lassen meddelte dette i brev til biskop Bech i Christiania dagen etter⁷⁸:

Grans Prestegaard d 20de May 1821

Jeg giver mig herved den Ære pligtskyldigst at indberette til Deres Høyvelbaarne Høyærværdighed at Kirkesangeren her i Gran, Ole Berger ved Døden er afgangen i Gaar d. 19^{de}

[Heretter følger noen avsnitt som omhandler hvordan presten skal forholde seg til den ledige klokkerstillingen.]

Den afdøde Berger har havt i sit huus sin Søn med Kone og 2 Børn, denne familie, som er overmaade trængende bliver nu huusvild og ulykkelig. Denne hans Søn har bedt mig at jeg vilde andrage for Deres Høyvelbaarenhed, om De vilde ... (?) ham den Gunst at overlade ham 2 Maal Jord i en under Klokkerboligen liggende udmark, hvor han kunde bygge sig en lille hytte, for at faae huus over hovedet, og disse 2 Maal Jord vilde han da opdyrke. Savnet af den lille Jordflæk kunde ikke føles for Eftermanden da den Jord dog nu intet giver af sig, og naar den siden opdyrket faldt tilbage til Klokkerboligen, vilde det være en Gevinst for samme. Hvis De tillader dette, søger han om at erholde den paa sin livstid paa Grund af de Bekostninger,

⁷⁶ Statsarkivet i Oslo. Christiania bispearkiv, kopibok nr. 9, side 421.

⁷⁷ Statsarkivet i Oslo. Christiania bispearkiv, visitasprotokoll nr. 3, side 70-71.

⁷⁸ Statsarkivet i Oslo. Christiania Bispearkiv. Kirkens tjenere, klokkere, boks 4.

han derpaa maa anvende. Nogle Skillinge aarlig Afgift maatte han vel i al fald svare, for at dette Jord-Stykke ej i Tiden skulde fragaae Klokker-Boligen. Jeg anbefaler mig i Deres Høyvelbaarendheds Gunst bevaagenhed og har den Ære at hinleve som

*Deres
allerærbødige
Alb.Lassen
Høyvelbaarne Høyærværdige
Hr. Procantsler Biskop Bech*

Den påfølgende korrespondansen om Hans Christians benyttelse av en plass under klokkergarden er gjengitt i artikkelen om slektsledd 32 og 33.

*

Høsten etter Ole Hansen Bergers død søkte hans sønn og to svigersønner biskopen om å få beholde klokkertollen for Gran fram til den nye klokkeren titrådte stillingen⁷⁹:

*Gran paa Hadeland d. 10de October 1821
Deres Høyvelbaarne Høyærværdighed
Hr. Biskop Bech*

Undertegnede Arvinger efter afdøde Klokker til Gran paa Hadeland, Ole Berger bruge underdanig frihed at nedlegge følgende ansøgelse: Siden Klokkerens død haver vi lønnet den tjeneste forrettede Kirkesanger og vi maae være ansvarlig for afdødes Gield, efter vor uforgribelige Meening tror vi da i saa fald at kunne gjøre fordring paa Klokker Indkomsterne, for den tid Ombudet har været ledigt herom er det at vi samtlig underdanig udbede os deres Høyærværdigheds naadigste Kiendelse til vor Efterretning og Efterlevelse, da man har sagt os at indtet af Indkomsterne var at rente.

En naadig Resolution forventes.

*Underdanig
Anders Pedersen KiosEye Peder Lundberg
Hans Christian Olsen Sane.*

[Brevet ser ut til å være skrevet av en kyndig skriver, men underskriftene er nok deres egne.]

*

Biskopen skrev til prost Lassen for å forhøre seg om denne søknaden⁸⁰:

1821. October Maaned. 15

Lassen Provst

Over vedlagte Andragende fra Arvinger efter afdøde Klokker Berger angaaende Integterne af Kirkesangertjenesten under Vacansen, udbeder tjenestligst Her Provstens behagelige Erklæring.

*

⁷⁹ Statsarkivet i Oslo. Christiania Bispearkiv. Kirkens tjenere, klokkere, boks 4.

⁸⁰ Statsarkivet i Oslo. Christiania bispearkiv, kopibok nr. 14, side 76.

I sitt brev til biskopen anbefaler prost Lassen at arvingene etter Ole Hansen Berger ikke må få inntektene av klokkerembedet⁸¹:

I anledning af vedlagde Ansøgning fra Klokker Bergers Arvinger om at maatte nyde Klokkerens Indkomster den Tid Tjenesten har været ledig, giver ieg mig den Ære at oplyse Deres Høyvelbaarendhed om:

at den i Ansøgningen anførte Grund er usandferdig, at Boet har lønnet den tjeneste forrettede kirkesanger, da Arvingerne slet intet har betalt ham. At Arvingerne maa betale den afdødes Gield naar de ville arve er en Sag, som ikke kommer herved.-

Desuten kjender jeg ingen Lov, som berettiger dem til at nyde Indkomsterne efter Kirkesangerens Død i vacansens Tid, og Arvingerne i Bergers Boe synes at være favoriserede nok ved at have faaet Tilladelse af Deres Høyvelbaarendhed til at nyde Tolden fra Kirkesangers Dødsdag d. 19 May til 1ste July, allsaa 6 uger mere end de egentlig kunde gjøre fordring paa, siden de intet have betalt for at faa Tjenesten forrettet. De have ogsaa oppebaaret al Klokkerboligens Avling i dette Aar, og have af den nye Kirkesanger Petersen faaet Tilladelse til at beboe Gaarden til 14 April 1822 uden nogen Betaling. Og da Deres Høyvelbaarendhed har resolveret, at Underkirkesangeren, hans Søn maa faa alle Tjenestens Indkomster den Tid de i Vacanien have forrettet, som Betaling for denne ærbyde, og denne Deres Resolution er dem communiceret, tror ieg at det her ansøgte ikke kan bevilges dem.

Grans Præstegaard d 25te
Octbr. 1821

Allerærbødigst
Alb.Lassen

*Høyvelbaarne Høyærværdige
Hr. Biskop og Prokantzler Bech*

*

I brev til prost Lassen ber biskopen ham å meddele Ole Hansen Bergers arvinger avslaget på deres søknad⁸²:

1821. October Maaned. 31

Lassen Provst

Hr. Provsten ville behageligen lade Arvingerne efter afdøde Klokker Berger i Gran tilkjendegive, at jeg, efter de oplyste Omstændigheder ikke kan inlade mig paa deres Andragende om at maatte nyde Klokkeriets Indkomster for den Tid Klokkertjensten sammesteds har været ledig.

*

Den 7.6.1821 ble det holdt offentlig auksjon på dødsboet etter Ole Hansen Berger⁸³:

Auctions Forretning paa Klokkerboligen Sanne i Gran.

Aar 1821 den 7de Junii blev i følge forhen udstædte og bekendtgjorte Auktionsplacat en Offentlig Auktion afholdt paa Klokkerboligen Sanne over Dødsboet efter Klokker Berger.

⁸¹ Statsarkivet i Oslo. Christiania Bispearkiv. Kirkens tjenere, klokkere, boks 4.

⁸² Statsarkivet i Oslo. Christiania bispearkiv, kopibok nr. 14, side 86.

⁸³ Statsarkivet i Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete, auksjonsprotokoll nr. 2 (1811-1823), folio 433b. Protokollen er ført med en håndskrift som er vanskelig å lese, det er flere ord som jeg ikke har kunnet tyde, disse er markert i teksten med (?).

Lensmand Bjelke fremleverede den Udstædte Auktionsplacat med Forkyndelses Paategning. Derefter blev forfattet følgende Conditioner.

1. Hvad som kjøbes staar fra tilslaget af for Kiøberens Regning og Risiko.
2. Auktionspengene betales til Lensmand Bjelke til November Maanedes Udgang 1821, som derefter nyder 4 ProC.
3. Kiøberne som ikke til bestemt Tid og Sted betaler sin Auktions Regning, bliver forpligtet at lide Dom ved Grans Ting eller Hadeland Maanedsting, dog efter foregaaet prøvet Forening ved Hadeland Forligelses Kommission, i alle Tilfælde uden Exeption af Stand og Værnething, samt betale alle anvendende Omkostninger og Renter fra Forfaldsdagen.
4. Uvederhæftiges Bud antages ikke, uden sikker og af Indcasator antagelig Cautions stillelse, om en Tilslag skulle være skeed.
5. Auktions Omkostninger uden des af Kiøberne med 12 s pr. Speciedaler.

Auktionen blev saaledes forrettet paa Sorenskriverens Vegne af Lensmand Bjelke i overværelse af Vidnerne Gulbrand Poulsen Hvattum og Gunder Monsen Hvattum.

1 langt umahlet Bord	0-3-0 ⁸⁴	Anders Raalie	0-2-15
1 mahlet Melkeskab	3-0-0	Paul Jørgensen TeterudEie	3-2-2
1 gl Skab	0-2-0	Tord Lynne	0-2-8
1 liden Speile	1-0-0	Hans Chris. Sanne	2-3-14
1 liden Speile	1-0-0	Lars Christens. SaugsEie	0-1-1
1 lidet Bord med lister omkring	0-1-0	Margrethe Sanne Arving	0-1-8
1 Jevndøgn's Uhr	7-0-0	Hans Chr. Sanne Arv.	8-0-14
7 Træstokker	0-1-10	Anders Halvorsen GransEie	0-2-5
2 Træstokker	0-1-0	Peder Ellensen GransEie	0-1-13
1 stort masket Sængeplæd	0-3-0	Paul Jørgensen TeterudEie	0-3-?
1 (?) lidet D ^o	0-1-0	Anders Larsen Tingelstad	0-3-1
Een Etages Kakkellovn med Tud og Dør	8-0-0	Lars Christensen SaugsEie	7-0-1
1 stort laske Laas	0-4-0	Tord Lynne	1-1-12
1 Kobberkiedel	2-0-0	Hans Granevolden	1-4-13
1 liden Kaffekiedel	2-0-0	Margrethe Sanne Arving	2-0-2
1 større do	1-2-12	Lensmand Bjelke	1-2-0
3 leer og 1 steenfad	0-2-0	Gulbrand Hvattum	1-1-0
2 hvide Talerkerner	0-0-10	st. Hr. Presten Kierulff	1-1-0
3 Tintalerkerner	0-3-0		
1 Ildtang og 1 Brandjern	0-1-1	Anders Pedersen KiosEie Arv.	0-2-6
1 Messing Lysplade (?)	0-0-12	Hr. Doctor Hansen	0-3-0
1 liden Leerkrukke	0-0-6	Peder Pedersen Lundberg Arv.	0-0-10
1 Steel (?) og 1 Saltkierrel	0-0-8	Ole Jorstad	0-0-10
1 lidet S....(?)	0-0-10]Bjelke	0-1-13
1 Hakkebret]	
3 Melkekander (?)	0-0-20]Ditto	0-1-18
1 Løgt og 1 Dørslag	0-0-4]	
1 S....(?)	0-1-8	Tosten Bjerke	0-1-2
1 lang Stegepande	0-2-12	Doctor Hansen	0-3-8
1 rund do	0-1-0]Deram	0-2-4
1 do do gamel	0-0-4]	
1 gamel Rist	0-1-0	Paul Schiervum	0-1-12
1 liden Kobberpote (?)	0-0-12	Doctor Hansen	0-2-4

⁸⁴ Pengebeløb er her gjengitt på følgende måte: det første tallet er speciedaler, det andre mark (ort) og det tredje skilling. I dokumentet er det oppgitt to beløp. Det første er antakelig taksten som ble satt ved registreringen og det andre beløpet som gjenstanden ble solgt for.

1 pr Vand bytter med S....(?)	0-1-0 Hans Chr. Sanne	0-2-2
1 Fyrbolt	0-1-0 Lensmand Bjelke	0-1-19
1 Pagt (?) og en tragt	0-0-16 Deramm	0-2-0
1 Strygejern med 2 Bolter	1-0-0 Margrethe Sanne Arv.	2-1-0
1 Jern vagt (?)	1-0-0 Paul Jørgensen Teterud	2-0-0
1 gl Ølkande	0-0-8 ↘Anders Halvors. Elken	0-0-11
1 lidt Krus	0-0-2 ↘	
4 Benkker	0-1-0 ↘Anders Peders KiosEiet Arv	0-1-17
1 Træfad	0-0-12 ↘	
1 Hon og 1 Hovtang (?)	0-1-0 Paul Jørgensen Teterud	0-4-4
1 stor Stang	0-3-0 Hr. Presten Kierulff	1-1-6
2 pr. Kaffekopper	0-0-12 ↘Gunder Tuff	0-1-14
og 1 glaskop	0-0-8 ↘	
1 Saug Sax	0-0-4 Hans Hvaleby	0-0-6
1 Slagbord	1-0-0 Paul Jørgens. TeterudEiet	1-2-4
1 Dragkiste med Skrank (?)	3-0-0 Margrethe Sanne Arv.	3-0-0
1 Sengeplæd med Omhæng	0-3-0 Bjelke	1-1-23
1 gl Skilderie	0-0-4 Prøys i Christiania	0-0-10
1 stor Gryde paa 5 bøtter	4-0-0 Peder Pedersen Lundberg	6-0-12
1 stor Gryde	1-1-0 Hans Helgager	2-3-6
1 høy do	0-2-10 Deramm	1-0-0
1 liden do	0-1-0 do	0-1-20
1 Giærnkuld (?)	0-0-4 Doctor Hansen	0-0-15
1 Bænk	0-0-12 Margrethe Sanne	0-0-17
1 Karmorbord (?)	0-1-12 Lars Gulb. Alm	0-2-1
1 Skierning (?)	0-2-0 Lensmand Bjelke	0-3-2
1 do	0-2-0 Presten Kierulff	0-3-10
1 Bagstergang	1-0-0 Even Tokerud	2-1-1
1 Kierne	0-0-4 Jens Pedersen Tingelstad	0-0-9
1 sørpekolle og 2 Smaae do	0-0-6 Doctor Hansen	0-1-0
1 pr Karder	0-0-6 Frederik Jacobsen Wenorum	0-0-11
1 Havrespade	0-0-12 Lensmand Bjelke	0-1-5
2 gamle Hakker og 2 Øxer	0-0-12 ↘Gunder Hvattum	0-1-6
1 Hakkekniv	0-0-8 ↘	
1 istykker Gryde	0-0-6 ↘Peder Nielsen Grinihagen	0-0-16
een deel Bust	0-0-6 ↘	
1 Traug og 1 gl Nøsle	0-0-4 Jon Torkildsen KiosEie	0-0-3
1 Messeflaske	0-0-8 Lensmand Bjelke	0-0-11
1 Grave og 3 Hakker	0-0-16 Presten Kierulff	0-1-10
2 Kalvskind og 1 Saugskind	0-1-16 Gunder Hvattum	0-2-12
1 Øltønde	0-1-12 Deramm	0-3-4
1 do	0-1-0 Ditto	0-1-12
1 Spand og 1 Messeflaske og 1 Tragt	0-0-14 ↘Gunder Torkildsen KiosEie	0-1-10
1 Saae og 1 Staldbending (?) store	0-0-2 ↘	
1 Standbendinge staver	0-0-16 Poul Gundersen Schiervum	0-2-0
2 smaa do do	0-0-16 Ole Gulbrands. Lærenhagen	0-1-18
1 Haand....(?)	0-1-12 Ole Jorstad	0-3-13
1 Høy....(?)	0-0-12 Gulbrand Hvattum	0-1-0
1 gl Ridesal	0-1-0 Peder Schierstad	0-1-16

1 Kirkesahle	0-3-0	Peder Pedersen Lundberg	0-4-0
1 Garntvinde og 1 gl stok 1 Hæspetræ	0-2-0	Peder Eriksen Tuffseiet	0-2-1
2 Psalmebøger	0-1-0	Lensmand Bjelke	0-2-23
1 Hængehylle	0-0-6	Mikkel Ringdahlen	0-0-14
1 Liustage	0-0-4	Erich Torgrimsen Tingelstad	0-0-16
1 Gul Spidslade	2-0-0	Lars Pedersen Melbustad	2-0-2
1 svedt (?) Bord med Skuf	0-1-12	Christopher Jens. HougsEie	0-2-10
1(?) med Ramme	1-1-0	Margrethe Sanne Arving	1-1-6
1 Slibesten	0-2-0	Hr. lensmand Bjelke	1-0-6
1 Jernskod Slæde med Drætte	1-4-12	Gulbrand Hvattum	2-3-2
1 Spadskuffe	0-0-8	Anders Larsen Tinglelstad	0-0-12
1 Een let Ahl med drag	0-4-0	Gulbrand Hvattum	1-0-12
1 Brygegang	0-4-0	Peder Ellensen GransEie	1-2-1
1 Kierre	3-0-0	Niels Hals	5-2-2
1 Harv	1-1-0	Presten Kierulff	1-4-0
1 Pariskrak	0-0-2	Lensmand Bjelke	0-0-2
1 Bandstoel	0-0-4	Anne Jensdatter Tuff	0-0-3
1 Gviehud	0-3-0	Hans Hvalebbye	1-2-1
2 gl Spand	0-0-10	Deramm	0-1-8
1 liden Meelbøle	0-0-16	ditto	0-1-8
3 smaa Spand	0-0-4	ditto	0-0-18
1 kar	0-0-8	Peder Pedersen FallangsEie	0-0-16
1 gl S....(?)	0-0-4	Lars Eriksen	0-0-20
1 lidet Spand og 2 Bænker	0-0-12	Peder Joensen Holter	0-1-0
1 Lysestage	0-0-4	Ole Hvalebbye	0-0-6
2 gamle Kar	0-0-12	Anders Olsen KløvstadEie	0-1-14
1 Kløvsadeltræe med Byste	0-1-0	Peder Pedersen Lundberg	0-1-5
1 Hestebielle (?)	0-1-0	Doctor Hansen	0-2-0
4 gl Skiærrer	0-0-12	Presten Kierulff	0-1-12
2 gl Malt...(?)	0-1-0	Poul Hvattum	0-2-8
1 Homlesil	0-0-6	Lensmand Bjelke	0-0-14
1 Halvskieppe	0-1-16	Provsten Lassen	0-3-8
1 Sigd	0-0-4	Peder Pedersen Lundberg	0-0-6
1 Sløsle	0-0-12	Deramm	0-1-22
Endeel Beeg	0-0-2	Bileke	0-0-15
½ Læderhud og noget Skind	0-4-0	Peder Pedersen KiosEie	2-4-8
2 Sækker og 1 Pose	0-2-0	Bielke	0-4-0
1 pr Raggsocker	0-0-16	Peder Ellensen GransEie	0-1-1
En deel Varskeer (?)	0-8-0	Peder Iversen Holter	0-0-10
1 L....øx (?)	0-0-16	Peder Schierstad	0-2-1
1 Arbeids....(?)	0-3-0	Doctor Hansen	0-3-4
1 pr Bogtræ med Høvre	0-1-12	Hans Chr. Sanne	0-2-13
Endeel Bein	1-1-0	Jomfrue Bude	1-0-14
1 Høl og 1 Meelsaal	0-2-0	Lensmand Bjelke	0-4-0
1 Tønde 16 Sættinger Byg	6-0-0	Anders Pedersen KiosEie Arv.	6-0-14
4 Sættinger Ærter	0-3-18	Niels Grinie	0-3-20
1 Skindfæld	1-0-0-	Lensmand Bielke	1-2-12
4 Sættinger Rug	0-4-0	Jomfru Budde	0-4-9
1 Pude	0-2-0	Deramm	0-3-8

1 do	0-2-0	Lars Torgersen HelmenEie	0-3-3
1 Skierhager	0-2-0	Bjelke	
1 do	0-2-0	do	
1 Stripude	1-1-0	Hr. Hansen	1-3-8
1 Hodepude	0-2-0	Margrethe Sanne Arv.	0-4-6
2 Jernnødebaand (?)	0-1-0	Gulbrand Hvattum	0-1-10
1 sort Hoppe 9 Aar	18-0-0	Hr. Provst Lassen	28-1-0
2 Sorpeømhører (?)	0-0-12	Jørgen Christensen Tingelstad	0-0-21
1 Koe Brunfang	10-0-0	Poul Jørgensen TeterudEiet	14-2-0
1 do Branna	10-0-0	Doctor Hansen	10-3-12
1 do Flækkeros	9-0-0	Poul Jørgensen TeterudEiet	14-2-0
1 do Droplie	11-0-0	Margrethe Sanne	16-1-4
1 Souv med Lam	1-0-0	Doctor Hansen	1-4-0
1 do do	1-0-0	Lensmand Bjelke	2-0-3
1 do uden Lam	0-3-0	Hr. Doctor Hansen	1-0-4
1 Purkegris	1-3-0	Margrethe Sanne Arv.	4-3-8
1 Saugbielle	0-2-0	Tord Lynne	0-2-0
1 Hugøx	0-1-8	Ole Eriksen KollerEiet	0-2-14
1 Straa....(?)	0-1-17	Anders Gulbrandsen Hvinden	0-1-17
1 Tønde Byg	3-0-0	Margrethe Sanne Arv.	3-0-10
1 do do	3-0-0	Peder Pedersen Lundberg	3-0-8
9 Skiepper do	2-4-0	do do	2-4-5
1 Aarrepotte (?)	0-0-8	Lars Olsen Griner	0-0-9
1 Saaløb	0-0-2	Lars Hole	0-0-19
1 Spand	0-0-12	Lars Torgers. Helmeneie	0-0-21
1 liden Løse med 4 Rum	0-1-0	Johannes Schiager	0-2-0
1 liden gl Kande	0-0-2	Lars Olsen Rognstad	0-0-4
1 Qvarteer med Korn	0-1-0	Peder Iversen Helmej	0-0-18

Tilsammen 223 Spd 1 mk 3 s

Saaledes forrettet vedgaaer

G. Bielke - Gulbrand Hvattum - Gunder Hvattum

*

Skifte etter Ole Hansen Berger ble holdt 20.7.1821, 15.9.1821 og 13.2.1822⁸⁵:

Skifte efter Klokker Ole Hansen Berger af Gran, sluttet 13de Februar 1822.

Aar 1821 deb 20de Juli blev efter foregaaende skede Bekjendtgjørelse en Skifteret nedsat paa Gjestgiverstedet Granevolden i Gran for at behandle Skifte efter den paa Klokkerboligen Gaarden Sanne i same Præstegjeld ved døden afgagne Klokker Ole Hansen Berger. Retten blev administreret af Sorenskriver Thaulov og efterfølgende af Lensmand Gilles Laurits Bjelke paa adjung. foged Meinichs Vegne udnævnte eedsvorne Lavretsmænd, nemlig Aasten Johnsen Framstad og Hans Larsen Framstad. Hvorda lensmand Bjelke var tilstede og fremlagde det udstædte og bekjendgjordte Skifteproklama som acteres. Den afdødes arvinger blev derefter opgivne at være:

1) en Søn Hans Christian Olsen fuldmyndig og tilstede.

2) ældste datter Johanne Olsdatter, gift med Anders Pedersen KjosEie som var tilstede.

⁸⁵ Statsarkivet i Hamar. Hadeland og Land sorenskriveri, skifteprotokoll nr. 2 (1806-1843), folio 24a.

3) anden datter Anne Mathea Olsdatter gift med Peder Pedersen Lundberg, som var tilstede.

4) tredie datter Margrete Olsdatter, 30 Aar gammel og ugift.

Til værge for den umyndige datter blev ansat Iver Andersen Gjefsen som var tilstede.

Derefter blev fremlagt den over boets Løsøre effecter under 7de Juni 1821 afholdte Registrerings- og Vurderingsforretning som acteres. Ligeledes blev fremlagt den over de registrerede Effecter den 7de Juni 1821 afholdte Auctionsforretning, hvorefter den af boets Vedkommende antages Inkasator Lensmand Bjelke, indberegnet tillæg af 12s pr Specier til Omkostninger, tilsvarende den Summa 245 Spd 2 mk 18 s. Boets Vedkommende anmeldte at boet intet viste var eiende end beløbet for de bortsolgte Effecter og avlingen paa Klokkergaarden Sanne, og henstilles de at Avlingen maatte vorde taxeret og deelt imellem dem in natura, forsaavidt som den paa boet fæstende gjeld ei heri maatte gjøre Hindring. Forsaavidt som den afdøde maatte tilkomme nogen deel af Klokkertjenestens Indkomster til hans dødsdag den 19de Maii 1821, henstilles Arvingerne at Skifteforvalteren vilde afhandle det fornødne med Sognepræsten Hr. Provst Lassen. Dernest blev anmeldt følgende paa boet fæstende Gjeld

1) Provst Wilhelm Cornisch Lassen efter Panteobligation af 26de Februar 1820 den Summa 50 Sølv species med renter fra Obligationens dato. Da Kreditor har forlangt Sølvspecies in natura, saa overdrog de tilstedeværende Arvinger til Skifteforvalteren at besørge de fornødne Antal Sølv Species inkjøbte naar Auctions Pengene ere indkomne.

2) Lensmand Bjelke for kjøbte Varer paa 4 Spd 2 mk 3 s.

3) Mikkel Andersen Ringdalen for en Tylt Granbord, som af Lavrettet blev taxeret for 3 mk.

4) Jens Christensen JorstadEie fordrede som blev tilstaaet 1 Spd.

5) Skrædder Nils Eriksen GransEie blev opgivet at have tilgode 1 Spd 3 mk 6 s.

6) Pigen Anne Marie ingensteds hjemme, tilgodehavende Løn 3 mk.

7) Ole Jakobsen paa Kjekstad for en Rul Tobak 2 mk.

For at erholde Taxt over Gaardens Avling blev skiftet udsat til Foretagelse paa Gaarden Granevolden den 15de September 1821.

J. G. Thaulow Aasten Johnsen Framstad Hans Larsen Framstad

Hans Christian Olsen Iver Gjefsen Anders Pedersen Kjos

Peder Pedersen Lundberg

Aar 1821 den 15de September blev dette Skifte i følge sidste Udsættelse foretaget paa Tingstedet Granevolden i Gran og blev Retten administreret af Sorenskriver Thaulov og efterfølgende af Lensmand Gilles Bjelke paa den adjung. Foged Meinichs Vegne udnævnte eedsvorne Lavrettsmænd nemlig Gunder Monsen Hvattum og Hans Pedersen Tuff. Af boets Arvinger mødte Anders Pedersen. Derefter blev fremlagt en den 6te Septbr afholdte Registrerings Forretning over boets Høe og Korn Avling, der er taxeret for den Summa 56 Spd 60 s. Forretningen acteres. Fra Sognepræsten i Gran Hr. Provst Lassen er indsendt en Regning hvorefter den afdøde skylder til Grans Skolekasse den Summa 39 Spd 4 mk 12 s. Reg. act. Den tilstedeværende Arving anmeldte at samtlige Arvinger var blevne forenede med den nu i Gran ansatte Klokker Pettersen i henseende til Aaboden paa Klokkerboligen Sanne, saaledes at boet skulle være frii for Ansvar i denne henseende imod at Klokker Pettersen skulde beholde til Eiendom uden Erstatning en liden Bygning som afdøde Klokker Berger har ladet opføre paa Klokkerboligen. Da intet videre ved Skiftet var iagtage, bliver samme at foretage til Slutning og Udledning naar Auctionspengene ved Novbr. Maanedes Udgang indkommer.

J. G. Thaulov Hans Pedersen Gunder Pedersen

Anders Pedersen

Aar 1822 den 13de Februar blev dette Skifte foretaget til Slutning og Udlodning. I nærværelse af Hans Lemnigh Juel og Anders Nielsen Velo. Hvor da blev forfattet følgende beregning over boets Indtægter og Udgifter saasom:

Indtegt

1) boets ved offentlig Auction den 7de Juni 1821 bortsolgte Løsøre Effecter der ere ud bragte til 223 Spd 1 mk 3 s, hvortil kommer 12 s pr Specie Omkostningernes Bestridelse(?) der udgjør 22 Spd 1 mk 15 s altsaa tilsammen med den Summa 245 Spd 2 mk 18 s.

2) Taxations Sumen for Avlingen paa Klokkergaarden Sanne 56 Spd 2 mk 12 s.

3) Efter Sognepræsten Hr. Provst Lassens begierende til Skifteforvalteren tilkommer den afdøde Klokke Bergers Andeel af Klokkertolden for første halve Aar 1821 med 10 Td Byg, Tønden beregnet til 10 Skjepper. Disse Tønner ere opgivne af Værdie 35 Spd.

Suma Boets Indtægt 337 Spd - 6 s.

Udgift:

1) Provst Wilhelm Cornisch Lassens Fordring efter Panteobligation af 26de Februar 1820 den Suma 50 Spd rede Sølv med Renter fra Obligationens Udstædelse tilsamen 54 Spd rede Sølv. I følge Arvingernes Anmodning har Skifteforvalteren ladet disse 54 Sølv Specier indkjøbe i Christiania, til Bekostning i norske Specier af 108 Spd hvortil kommer Post Porto og Komissarie Sallarium samt for Transporten til Hadeland i alt 2 Spd, altssa tilsammen 110 Spd. Kjøbmand Rosenbergs Qvittering for de udbetalte 108 Spd act.

2) Lensmand Bjelke for købte Varer ved Auctionen på Tuff 4 Spd 2 mk 3 s.

3) Mikkel Andersen Ringdalen for 1 Tylt Bord 3 mk 4 s.

4) Jens Christensen Jorstads Fordring 1 Spd.

5) Skrædder Nils Eriksens Fordring 1 Spd 3 mk 6 s.

6) Tienestpige Anne Maria Ingenstedshjemme 3 mk.

7) Ole Jacobsens Fordring for en Rul Tobak 2 Spd.

8) Grans Skolekasses Fordring 39 Spd 4 mk 12 s.

9) Korpslæge Hansens tilgode for Tilsyn i den afdødes sidste Sygdom 2 Spd. Reg. act.:

Suma Boets Gjeld og Udgift 160 Spd 2 mk 15 s. Beholden Boe 176 Spd 2 mk 15 s. Hvorefter bliver at beregne de paa den over Boets Løsøre Effecter afholdne Auction samt dette Sidstes Omkostninger saasom:

A. Auctions Omkostninger. Auctionsforvalteren Sorenskriver Thaulov efter den paa Forretningen tagende Beregning 13 Spd 1 mk 15 s. Lensmand og Inkasator Bjelke ligesaa 12 Spd 21 s. Auctionsvidnet Gunder Monsen Hvattum 1 mk. Tilsammen Auctions Omkostninger 25 Spd 4 mk 12 s.

B. Skiftets Omkostninger. Stemplet Papir til Skiftetbrevet 1 Spd. N° 3 til 2 Spd for sammes Anskaffelse 20 s. For det udstædte Proklama 2 mk 16 s. Skiftetbrevets Beskrivelse som anslaaes til 14 Ark á 48 sk, 5 Spd 3 mk. Skrivertjeneren 2 mk 16 s. Skiftetbrevets Bekræftning 20 s. Skiftevidner ved Afløsning en hver 16 s, 48 s. 14 Ark Papir 20 s. For Aflæsning af den afdødes Obligation til Provst Lassen 1 mk. Tilsammen som Sorenskriveren modtager 11 Spd 2 mk. Adjung. Foged Meinich for Mænds Udnævnelse 2 mk 16 s. Lensmand Gilles Bjelke tilkommer ved dette Skifte for Registrering 2 mk 16 s. Skiftets Bekjendtgjørelse med Skyds 2 Spd 8 s. Mends Tilsigelse 4 mk. Møde ved Skiftet 2 mk 16 s. Tinghuusleie 1 Spd. Tilsammen 4 Spd 4 mk 16 s. Lavr. Gunder Monsen Hvattum for Møde ved Registreringen den 7de Juni og 6de Septbr 1821 samt Skiftesessionen same Aar 3 mk 16 s. Lavr. Gulbrand Poulsen Hvattum for Møde ved Registreringen den 7de Juni 1821 1 mk. Iver Andersen Gjefsen for Møde ved Registreringen den 6de Septbr 1821 1 mk. Aasten Johnsen Framstad for Møde ved Skiftet 16 s. Lavr. Hans Larsen Framstad ligesaa 16 s. Lavr. Hans Pedersen Tuff ligesaa 16 s. Tilsammen Skiftets Omkostninger 18 Spd 1 mk hertil legges foranførte Auctions Omkostninger 25 Spd 4 mk 12 s bliver tilsammen Auctions og Skifte Omkostninger 44 Spd 12 s. Arvefaldne Boe 132

Spd 2 mk 3 s. Men herfra bliver i følge Reskriptet af 2 Novbr 1742 at beregne til Aggershuus Stifts Tugthuus 1 pbt med 1 Spd 1 mk 15 s. Igjen til deling 131 Spd 12 s. Denne Suma bliver ifølge Loven at dele mellem afdøde Klokker Ole Hansen Bergers efterladte Søn og 3 Døttre saaledes:

1) Sønnen Hans Christian Olsen tilfalder paa en Broderlod 52 Spd 2 mk 4 4/5 s.

2) ældste Datter Johanne Olsdatter med Mand Anders Pedersen KjosEie tilfalder paa en Søsterlod 26 Spd 2 mk 2 2/5 s.

3) anden datter Anne Mathea Olsdatter med Mand Peder Pedersen Lundberg tilfalder paa en Søsterlod 26 Spd 4 mk 2 2/5 s.

4) yngste datter Margrete Olsdatter tilfalder paa en søsterlod 26 Spd 4 mk 2 2/5 s.

Udkommer det til deling Arvefaldne Boe 131 Spd 12 s. Derefer blev til alle Vedkommendes Efterretning forfattet følgende Udlæges og Lodssidler

Kred. N° 1 for de for Hr Provst Wilhelm Lassens Fordring med Renter tilsammen 54 Spd rede Sølv ud betalte 110 norske Specier giver følg. Udlæg: Af Auctionspengene for de ved offentlig Auction den 27de Juni bortsolgte Løsøre Effekter, der ere udbragt til den Suma 223 Spd 1 mk 3 s hvortil kommer til Omskostningernes Bestridelse som Kjøberen erlegger foruden Auctionsbudene 12 sk. pr. Speciedaler, der udgjør 22 Spd 1 mk 15 s, altsaa tilsammen 245 Spd 2 mk 18 s som tilsvares af den af Boets Vedkommende antagne Inkassator Lensmand Gilles Bjelke, at modtage fuldt udlæg med 110 Spd.

Kred. N° 2 Lensmand Gilles Bjelke gives for sin Fordring 4 spd 2 mk 3 s for af den afdøde købte Varer ved Auctionen paa Gaarden Tufffølg. Udlæg: Som Kred. N° 1.

Kred. N° 3: Mikkel Andersen Ringdalen gives for sin Fordring for 1 Tylt Bord 72 s følg. Udlæg: Som Kred. N° 1.

Kred. N° 4 Jens Christensen Jorstad gives for sin Fordring 1 Spd saadant Udlæg som Kred. N° 1.

Kred. N° 5 Skrædder Nils Eriksen gives for sin Fordring 1 Spd saadant Udlæg som Kred. N° 1.

Kred. N° 6 Tjenestepigen Anne Maria Ingenstedshjeme gives for sin Fordring 3 mk saadant Udlæg som N° 1.

Kred. N° 7 Ole Jakobsen paa Kjekstad gives for sin Fordring 2 mk for en Rul Tobak følg. Udlæg: som N° 1.

Kred. N° 8 Grans Præstegjelds Skolekasse gives for sin Fordring 34 Spd 4 mk 12 s Udlæg som Kred. N° 1.

Kred. N° 9 Korpslæge Hansen gives for sin Fordring 20 Spd følg. Udlæg som Kred. N° 1.

Kred. N° 10 Auctionsforvalteren Sorenskriver Thaulov gives for de beregnede Auctions Omkostninger 13 Spd 1 mk 15 s følg. Udlæg som Kred. N° 1.

Kred. N° 11 Incassator Lensmand Bjelke gives for de hand ved Auktionen tilkommende 12 Spd 21 s følg. Udlæg som kred. N° 1.

Kred. N° 12 Auctionsvidnet Gulbrand Poulsen Hvattum gives for de ham tilkomende 24 s. Udlæg som Kred. N° 1.

Kred. N° 13 Auctionsvidnet Gunder Monsen Hvattum ligesaa 1 mk

adjung foged Meinich gives for de ham tilkomende 2 mk 16 s følg. Udlæg so Kred. N° 1.

Kred. N° 16 Lensmand Gilles Bielke gives for de ham ved Skiftet tilkomende 4 spd 4 mk 16 s følg. Udlæg som N° 1.

Kred. N° 17 Lavretsmanden Gunder Monsen Hvattum gives for de ham ved Skiftet tilkomende 2 mk 16 s følg. Udlæg som Kred N° 1.

Kred. N° 18 Lavr. Gulbrand Poulsen Hvattum gives for de ham ved Skiftet tilkomende 24 s saadant Udlæg som Kred. N° 1.

Kred. N° 19 Lavr. Iver Andersen Gjefsen ligesaa 1 mk.

Kred N° 20 Lavr. Aasten Johnsen Framstad gives for de ham Møde ved Skiftet tilkomende 16 s følg. Udlæg som Kred. N° 1.

Kred. N° 21 Lavr. Hans Larsen Framstad ligesaa 16 s.

Lavr. Hans Pedersen Tuff ligesaa 16 s.

Kred. N° 23 for den til Aggershuus Stifts Tugthuus beveggede (?) 1 pbd Afgift 1 spd i mk 15 s gives saadant Udlæg som Kred. N° 1.

Arving N° 1 Sønnen Hans Christian Olsen gives for den ham tilfaldene Fædrearv 52 Spd 2 mk 4 4/5 s følg. Udlæg: a) Af Taxations Summen for de den 6te September 1821 paa Klokkergaarden Sanne registrerede Korn og Høe Afling der er omsat for den Summa 56 spd 60 s at modtage 22 Spd 3 mk. b) Af den udestaaende Klokkertold for det første Halvaar 1821 beløbende til 10 Tønder Byg hver Tønde beregnet til 10 Skjepper og som under Skiftet er taget til Indtegt for 3 Spd 60 s pr. Tønde, at modtage 4 Tønder Byg, og derfor Leqvidere 14 Spd i Af Auctionspengene Som Kred. N° 1 at modtage 15 Spd 4 mk 4 4/5 s. Er fuldt Udlæg 52 Spd 2 mk 4 4/5 s.

Arving N° 2 Ældste datter Johanne Olsdatter med Mand Anders Pedersen KjosEie gives for den hende tilfaldene Arv 26 Spd 1 mk 2 2/5 s følg. Udlæg: a) Taxations sumen for den under 6 Septbr. 1821 paa Klokkergaarden Sanne i Gran registrerede Korn og Høe Avling der er anset for den Suma 56 Spd 60 s at modtage 11 Spd 1 mk 22 s. b) Af den udestaaende Klokkertold for det første Halvaar 1821, beløbende i alt til 10 Tønder Byg beregnet til 10 Skjepper og som under Skiftet er taget til Indtegt for 3 Spd 60 s pr. Tønde, at modtage 2 Tønder Byg og derfor Leqviderer 7 Spd i Af Auctionspengene som Kred. N° 1 at modtage 7 Spd 4 mk 14 2/5 s frafaldt Udlæg 26 Spd 1 mk 2 2/5 s.

Arving N° 3 Anden datter Anne Matea Olsdatter med Mand Peder Lundberg gives for den hende tilfaldene Arv 26 Spd 1 mk 2 2/5 s følg. Udlæg som Arving N° 2.

Arving N° 4 yngste datter Margrete Olsdatter gives for den hende tilfaldene Arv 26 Spd 1 mk 2 2/5 s følg. Udlæg som Arving N° 2.

Ballanserer med Boets foranbereggede fulde Indtegts Summa 337 Spd 6 s.

Saaledes at være passeret, udlodnet og udlagt det bekræftes herved under min Haand og Segl!

J. G. Thoulov.

*

I forbindelse med skiftet etter Ole Hansen Berger er følgende dokumenter bevart⁸⁶:

Skifte Placat

Fredagen den 20 Julii førstkommende om Formiddagen Kl 9 bliver paa Thingstedet Granevolden foretaget Skifte efter afdøde Klokker Berger. Til hvilken Tid og Stæd indkaldes at møde alle Boets Vedkommende, for at iagttage sit Tarv under Skiftebehandlingen Schioe den 29de Junii 1821

Paa Sorenskriverens vegne G. Bielke

<i>Bekjendtgjort af alle Grans Præstegjelds Kirkebakker</i>	
<i>hvorfor Jeg tilkommer</i>	<i>2 Spd 8 s</i>
<i>for møde ved Registreringen</i>	<i>0 - 2 - 16</i>
<i>do do ved Skiftet</i>	<i>0 - 2 - 16</i>
<i>Mænds Tilsigelse</i>	<i>0 - 4 - 0</i>

⁸⁶ Statsakivet Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete. skiftedokumenter eske 9 (1820-1822).

Thinghuus Leie
tilsammen

1 - 0 - 0

G. Bielke

Registrerings Forretning paa Sanne i Gran over Avllingen.

Aar 1821 den 6te September blev en Registrerings Forretning afholdt paa Sanne i Gran over Gaardens Avling tilhørende Boet efter Klokker Berger. Som Lavrettesmænd var tilstede Iver Giefsen og Gunder Hvattum.

1 Stg Korn 6 Maal og 6 ... (?) ehr	19 Spd
1 Stg 1 Maal og 56 Ruder Byg	6
1 Stg 3 Maal og 28 Ruder do	10-60
5 Maal Ager med Byg	15
1 Maal Rug	4
Omtrent 12 Skn (?) Høe á 1 Spd	<u>12</u>
tilsammen	56 Spd 60 s

Meer fantes ikke af Afling til Registrering i hvor for samme blev sluttet.

Iver Giefsen Gunder Hvattum

G. Bielke paa Sorenskriverens vegne.

Regning

over hvad Klokker Berger skylder til Grans Skolekasse.

Berger resterer paa 1816 og 1817 Aar Afgift	8 Spd - 4 - 0
Afgifter for 1818	14-4-0
do for 1819	14-4-0
do for 1820	14-4-0
do for det halve Aar 1821	<u>7-2-0</u>
tilsammen	60 Spd 3 - 0
Derfra gaar contant betaling	12 Spd - 0 - 0
modtaget for Berger for en Ægteskabstillysning	0-1-12
Af Grinagers Kirke hans godtgjørelse for 1818	2-2-0
do for 1819	2-2-0
do for 1820	2-2-0
do for det halve Aar 1821	<u>1-1-0</u>
	20 Spd 3 - 12

hvor fra hans Gield	60 Spd 3 - 0
drages ovenstaaende	<u>20 - 3 - 12</u>
bliver hans resterende Gield	39 Spd 4 - 12

Grans Prestegaard d 12 Sept 1821

Alb. Lassen

*Beholdt tilgode i Stervboet efter afdøde Klokker Berger for havde Tilsyn med ham i hans sidste Sygdom, ialt 2 Spd.
Helmen den 5 October 1821*

*betalt
D. Hansen*

Johanne Olsdtr. Bråumseie

Johanne Olsdtr. Bråumseie ble født på Sanne, døpt 11. søndag etter trinitatis 1784. Konfirmert 17. søndag etter trinitatis 1798. Gift 30.6.1816 med Anders Pedersen Kjos. Han var tømmermann og 35 år ved vielsen. De bodde på Kjoseie da barna ble født, kom senere til Bråumseie, begge døde der. Johanne døde 4.2.1858 og Anders 2.6.1859.

Barn:

1. Marthe Andersdtr. Moldeneie, født 14.11.1816. Gift med sitt søskenbarn Peder Pedersen (se nedenfor).
2. Ole, født 21.6.1823, død 20.8.1827.

Faddere ved barnas dåp:

1. *Iver og Anders og Mari Kios, Hans Christian Olsen Berger, Margrethe Olsdtr. Sanne*
2. *Johan Kioseie, Ole, Iver, Ingeborg og Magnil Kios*

Anne Mathea Olsdtr. Lundberg

Anne Mathea Olsdtr. Lundberg ble født på Sanne 13.4.1787. Konfirmert 18. søndag etter trinitatis 1804. Gift 24.2.1807 med Peder Pedersen Sanne. De bodde på Gjefseneie i Gran fram til 1817, på Lundberg i Skrukkelia i 1820 og senere.

Barn:

1. Hans, døpt 29.3.1807, begravet 24.9.1810.
2. Ole, født 14.3.1811.
3. Christian, født 24.3.1814. Konfirmert i Gran 3.10.1830, bodde da på Grindeker.

4. Peder Pedersen Moldeneie, født 18.4.1817. Han bodde på Skjerva da han giftet seg med sitt søskenbarn Marthe Andersdr. Gift 7.7.1844.
Barn: Anne (død 1 dag), Johanne.
5. Ingeborg, født 21.9.1820. Konfirmert i Gran 4.10.1835, bodde da på Hvamstad.
6. Marthe, født 12.2.1824.
7. Hans, født 15.3.1827.

Faddere ved barnas dåp:

1. *Christen Berger, Michel Ringdalen, Hans Christensen Berger, Anne Granevolden, Regine Magrethe Berger*
2. *Engebrecht Pedersen Helgagereyet, Knud Christiansen Gjefteneyet, Peder Larsen og Anne Olsdr. Hvamstad, Margrethe Olsdr. Sanne*
3. *Ingebrecht Pedersen Helgagerseie, Lars Bredesen og Magrethe Larsdr. Giefsen, Magrethe Olsdr. og Hans Christian Sanne*
4. *Anne Hvamstad, Magrethe og Hans Christian Sanne, Hans Almsejet, Lars Giefsen*

Hans Christian Olsen Sanneeie Kierstie Erichsdr. Sanneeie

Hans Christian Olsen Sanneeie ble født 1792 på klokkergarden Sanne i Gran, døpt 3. søndag i faste 1792. Han ble konfirmert 30.9.1810, oppgitt å være 16 år. Hans Christian vokste opp på Sanne og bodde der til faren døde, han fikk da tillatelse til å bruke plassen Damløkken (også kalt Sannedammen) under Sanne. Hans Christian var graver ved Søsterkirkene. Han døde 19.6.1845.

Kiersti Erichsdr. Sanneeie ble født 11.8.1792 på Tingelstad i Gran, døpt 19.8.1792. Hun ble konfirmert 20. søndag etter *trinitatis* 1807, oppgitt å være 15 år. Hun bodde da på Tingelstad. Kiersti døde 18.9.1870. I sin siste levetid ble hun pleiet av datteren Anne. Etter morens død ser det ut til å ha vært noen uoverenstemmelser mellom Anne og brødrene Erik og Ole. Dette framgår av et brev som broren Hans i Christiania skrev til kirkesanger Brager (se avsnittet om Hans), der han skriver at hennes brødre hadde vært ”uforskammet” mot henne. De ville dele det som moren etterlot seg. Men Hans syntes de ”smuler” som fantes etter moren burde Anne få som hadde pleiet henne. Anne reiste til Amrika året etter morens død.

Hans Christian og Kiersti ble gift 28.12.1818. Deres første barn ble født utenfor ekteskap.

Hans Christian og Kiersti hadde følgende barn:

1. Marthe, født 10.11.1818, død 28.8.1819. Døpt 15.11.1818, i ministerialprotokollen⁸⁷ og klokkerboka⁸⁸ står det *Begges 1ste begagne Leyermaal*. I klokkerboka har klokkeren (Hans Christians far!) strøket dette og tilføyet *Ægte barn og Copuleret d 28de Decbr. 1818*.
2. Ole, født 10.8.1820, død 14.7.1827.
3. Erik Hansen Ringdalssvingen, født 31.12.1822, død 1.6.1911 (se eget avsnitt nedenfor).
4. Anne Hansdr. Sanne, født 19.6.1825. Konfirmert 4.10.1840. Hun bodde på Sannedammen ved folketellingen i 1865. Ugift. Utvandret til U.S.A. I Kristiania Politikammers emigrantprotokoll er følgende innført den 27.4.1871: *Pige Anne Hansd. Sanne*, 46 år, agentens navn: Henderson Brothers, bestemmelsessted: Milwauce (skal vel være Milwaukee), dampskip: Scotia, avreist 29.4.1871, fraktbeløp Spd 43 s 36. Hun er ikke innført som utflyttet i kirkeboka for Gran. Ved skiftet etter broren Hans 5.10.1880 oppgis det at Anne bodde hos Brede Eriksen Molstad, Montevideo, Chippeva county, Minnesota i Nord-Amerika.
5. Ole Hansen Hjørnebråten, født 14.6.1828, død 13.8.1897 (se eget kapittel).
6. Hans Hansen Sanne, født 4.1.1831, død 28.9.1879 (se eget avsnitt nedenfor).

⁸⁷Ministerialprotokoll: kirkebok ført av sognepresten.

⁸⁸Klokkerbok: kirkebok ført av klokkeren, kopi av ministerialprotokollen.

Faddere ved barnas dåp:

1. *Marthe og Maren og Erich og Jens Tingelstad, Anders ibid.*
2. *Gulbrand Røsum, Gunder Schioe, Torgrim Tingelstad, Helleborg Sanne, Regine Margrethe Berger*
3. *Michel og Christina Ringdalen, Torgrim Tingelstad, Maren ibidem, Niels Gransbraathen*
4. *Erich, Jørgen og Peder Tingelstad, Hellebor og Magrethe Sanne*
5. *Sergeant Helgum, Erich Braathen, Ejlert Sande, Magrethe Roelie, Magrethe Hvinden*
6. *Michel og Christina Ringdalen, Erich Gransbraathen, Anne og Hans Sande*

*

Den 20.5.1821⁸⁹ skrev prost Albert Lassen til biskop Bech i Christiania og meddelte om klokker Ole Hansen Bergers død dagen før. Han søkte også biskopen om at klokkerens sønn Hans Christian skulle få beholde en plass under klokkegarden Sanne. Spørsmålet ble tatt opp igjen i brev av 24.7.1821⁹⁰ og besvart av biskopen i brev av 24.8.1821⁹¹. Brevene lyder i sin helhet:

Grans Prestegaard d 20de May 1821

Jeg giver mig herved den Ære pligtskyldigst at indberette til Deres Høyvelbaarne Høyærværdighed at Kirkesangeren her i Gran, Ole Berger ved Døden er afgangen i Gaar d. 19^{de}

[Heretter følger noen avsnitt som omhandler hvordan presten skal forholde seg til den ledige klokkestillingen].

Den afdøde Berger har havt i sit huus sin Søn med Kone og 2 Børn, denne familie, som er overmaade trængende bliver nu huusvild og ulykkelig. Denne hans Søn har bedt mig at jeg vilde andrage for Deres Høyvelbaarenhed, om De vilde ...(?) ham den Gunst at overlade ham 2 Maal Jord i en under Klokkerboligen liggende udmark, hvor han kunde bygge sig en lille hytte, for at faae huus over hovedet, og disse 2 Maal Jord vilde han da opdyrke. Savnet af den lille Jordflæk kunde ikke føles for Eftermanden da den Jord dog nu intet giver af sig, og naar den siden opdyrket faldt tilbage til Klokkerboligen, vilde det være en Gevinst for samme. Hvis De tillader dette, søger han om at erholde den paa sin livstid paa Grund af de Bekostninger, han derpaa maa anvende. Nogle Skillinge aarlig Afgift maatte han vel i al fald svare, for at dette Jord-Stykke ej i Tiden skulde fragaae Klokker-Boligen.

Jeg anbefaler mig i Deres Høyvelbaarendheds Gunst bevaagenhed og har den Ære at hinleve som

*Deres
allerærbødige
Alb.Lassen*

*Høyvelbaarne Høyærværdige
Hr. Procantsler Biskop Bech*

*

Grans Præstegaard d. 24^d July 1821

⁸⁹Statsarkivet i Oslo. Christiania Bispearkiv. Kirkens tjenere, klokkere. Boks 4: Toten, Valdres 1703-1843; Hadeland, Ringerike og Hallingdal 1732-1843; Kongsberg 1714-1833.

⁹⁰Samme som 3.

⁹¹Statsarkivet i Oslo, Christiania Bispearkiv, kopibok nr. 9, side 421.

Klokke Bergers Søn bringer Deres Høyvelbaarendhed dette brev tilleg med mit ærbødige forslag om at maatte beholde et lille Jordstykke af Klokke Gaarden til Brug paa Livstid. [Heretter følger et avsnitt om søknaden fra under-kirkesanger Peder Ellensen om stillingen som klokke].

*Deres Høyvelbaarne Høyærværdigheds
allerærbødigste
Alb.Lassen*

Høyvelbaarne Hr. Procantsler Biskop Bech

*

Jeg giver mig herved den Ære at anbefale afdøde Klokke Bergers Søn Hans Christian, til at erholde af Deres Høyvelbaarne Høyærværdighed overdraget af Klokke-Gaarden, en lille Løkke Dam-Løkken kaldet, som bestaar af 2¼ Maal Ager og 9 Maal uduelig Eng, samt 3 Maal af et Havnestykke som ligger under Klokkeboligen. Den lille Løkke er saa slet af Jordbund at den bestaar blot af Gruus og Steen og er af mig selv besigtiget og opmaalet i Overværelse af de 4 Mænd Gulbrand Hvattum, Gunder Hvattum, Hans Sanne og Torgrim Tingelstad, og hvad deraf den er dyrket maa tilskrives Klokke Berger og denne hans Søn selv, da de fra øde mark har bragt den under et slags Dyrkning. De omskrevne Jordstykker er af saa liden Belydenhed at de ikke vil kunne svare af den tilkommende Kirkesanger. Jeg foreslaar derfor ærbødigt at Hans Christian Berger maatte beholde ovennævnte Jordstykker til Brug paa sin og Kones Livstid imod deraf aarlig at svare til Kirkesangeren 1 Spd.

Grans Præstegaard d. 24^d

July 1821

*allerærbødigt
Alb.Lassen*

*

1821. August Maaned. 24

Lassen Provst

Ved herhos at oversende den for G.B. Pettersen udfærdiget Beskikkelse til Kirkesanger i Gran, maa jeg tillige tjenestligst formelde, at jeg befalder at Pettersen tiltræder denne Post fra 1ste October d:A: samt Her Provstens foreleg under 1ste dennes i saa henseende til Indkomsterne af Kirkesangertjenesten fra Bergers Død til Pettersens Tiltrædelses Tid. Forøvrigt maa jeg med Hensyn til Klokke Bergers Søn Hans Christian Bergers Andragende om at blive overladt af Klokkegaarden en lille Løkke, Damløkken kaldet, referere mig til min foregaaende Skrivelse om denne Sag og henstille det til Hr. Provsten ved Deres gode Mellomhandling at formaae Kirkesanger Pettersen til paa hans Embedets tid at tilbygse Hans Christian Berger bemeldte Løkke.

Det vises til en tidligere skrivelse, men det er ikke mer å finne om dette i kopiboka.

*

Den 10.10.1821 søkte Hans Christian og hans svogre om å få beholde klokkertollen for Gran fra farens død fram til den nye klokkeren tiltrådte. Søknaden ble avslått. Dette brevet og den påfølgende korrespondanse er gjengitt i artikkelen om Ole Hansen Berger (se nr. 64).

*

Hans Christian fikk bygselseddel på plassen Damløkken fra klokker Georg Petersen⁹²:

Festeseddel paa Sanne.

Jeg undertegnede Georg B. Petersen, Kirkesanger i Gran, gjør vitterligt, at jeg paa min Embedstid har fæstet til Hans Christian Berger det i Granaasen indhægnede Jordstykke, Damløkken kaldet som bemeldte Hans Christians Fader Ole Berger, forrige Klokke i Gran har opdyrket, paa Vilkaar, at han i aarlig Afgift deraf skal svare 4 arbejdsdager i Vaaraanden 4 i Høøsten og 4 i Kornhøstens Tid, tilsammen 12 Dage. Heller ikke maa han udrede paa nogen Maade det ham overdragne Stykke Jord mere, end det nu er, eller foretage sig nogetsomhelst af Hugst i Granaasen. Maa dette Arbejde saaledes passeres in natura og Kontraktens øvrige Punkter blive opfyldt, skal han uden videre Afgift beholde dette Jordstykke til Brug og fri Raadighed saalenge jeg er Klokke i Gran, men i den efterfølgende Tid skal det igjen falde til Klokkerboligen.-

At jeg andtager denne Kontrakt og vil opfylde alle dens Punkter, derpaa underskriver jeg.

Damløkken Den 11 April 1822

Hans Olsen Berger m.f.P.

*

Hans Christian er også nevnt i skiftet etter hans far. Dette er gjengitt i sin helhet i artikkelen om Ole Hansen Berger (se nr. 64).

*

Ved folketellingen 1865 bodde de følgende på plassen Dammen under Gran prestegard:

- Kirsti Eriksdr., Huusmandskone, Enke, 72
- Anne Hansdr., datter, ugift, 40
- Anne Olsdr., Inderst, ugift, 46

På plassen var det 1 Stort Kvæg og 4 Faar.

Erik Hansen Ringdalssvingen

Erik Hansen Ringdalssvingen ble født på Sanneeie 31.12.1822. Han ble konfirmert 8.10.1837. Han bodde på Sanneeie til 1852. Erik var husmann i Myrvold under nordgarden Jorstad i 1854 og ved folketellingen i 1865. Han kjøpte senere Ringdalssvingen, han bodde der ved folketellingen i 1900 og ved folketellingen i 1910. Erik var skomaker. Han døde i Ringdalssvingen 1.6.1911.

Erik ble gift første gang med 27.12.1847 med Marthe Larsdr. Gammebakken. Hun ble født 17.1.1815 og døde 27.12.1857.

⁹²Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete, pantebok nr. 13 del 2, folio 350a, tinglyst 15.10.1858.

Erik og Marthe hadde følgende barna:

1. Kirsti Hegh, født 13.4.1848 (se nedenfor).
2. Berthe Hansen, født 2.1.1850. Meldte utflytting til Christiania 11.4.1878. Gift med Rasmus Hansen. De hadde sønnen Herman Hansen. Ved skiftet etter Berthes far i 1911 bodde de i Thorvald Meyersgate 27. Rasmus var ølkjører.
3. Martha Sanne (Marte ved dåpen), født 24.3.1852. Ved folketellingen i 1865 bodde hun som fosterbarn hos sin onkel Hans Sanne i Store Strandgade 1 i Christiania (kalt Martha Sanne). Martha vokste opp i Christiania og fikk sin utdanning der. I 1877 skrev hun til sin fostermor og fortalte om at hun var ferdig med "den skrekkelige eksamen". Martha utvandret til Sør-Afrika, i 1911 bodde hun i Volkrust i Transvaal, i 1912 i Pieter Maritzburg i Natal.
4. Maren Larsen, født 27.9.1854. Gift med Severin Larsen. De bodde på Stangsplass i Halden.

Erik ble gift andre gang 7.12.1858 med Karen Hansdtr. Heier. Hun ble født 3.3.1833. Hun hadde fra før sønnen Anton født 20.4.1856, født utenfor ekteskap. Kari døde i Sørhagen 3.6.1921, i følge kirkeboka av *alderdomssvakhet*. I lensmannens dødsfallsprotokoll oppgis det at Karen døde 3.6.1921, *Dødsårsak: Gigt, broncit og alderdomssvakhet. Ingen Læge. Efterlader sig intet. Manden Erik Ringdalssvingen døde for 10 år siden.*⁹³

Erik og Karen hadde følgende barna:

5. Hans Eriksen Melby, født 2.3.1861. Utvandret til USA. I 1911 bodde han i Astoria i Oregon. Han var da gift og hadde barn.
6. Edvard Eriksen Vennolum, født 2.12.1864. Gift 23.1.1896 med Marte Gulbrandsdtr. Skiakerseie, født 1874. Barn: Karl Emil, Berta. Edvard bodde i Skiakershagen ved skiftet etter faren i 1912.
7. Randi Maria Eriksdtr. Børmarken, født 13.12.1872, død 28.9.1935. Hun bodde hjemme i Ringdalssvingen hos moren ved skiftet etter faren i 1912. Randi Maria fikk sønnen Erik utenfor ekteskap med Ole Gulbrandsen Korsrud fra Lunner. Gift 24.10.1928 med Gudbrand Torstensen Børmarken, født 13.11.1878, død 28.4.1951. Hun bodde da i Sørhagen.

Faddere ved barnas dåp:

1. *Maren Poulsdatt. Helgumseiet, Anne ibid., Ole Melbostadbakken, Amund Gammebakken, Ole Sanneeiet*
2. *Maren Poulsdtr. HelgumEiet, Marie Tollefsdtr. Sanne, Peder Pedersen HelgumsE., Ole Hansen Sanne, Hans Gulbrandsen SanneEiet*
3. *Marthe Erichsdtr. Glorud, Anne Hansdtr. SanneEiet, Amund Hansen Glorud, Ole Hansen Sanne, Ole Evensen ibd.*
4. *Marthe Johnsdtr. Sanne, Karen Ellingsdtr. GransE., Ole Larsen Melbostadbakken, Peder Olsen Jorstad, Iver Torgrimsen Jorstad*
5. *Randi Hansd. Gjefsen, Ingb. Torgrd. Jorstad, Ole Hansen Skiaker, Paul Lars. Giefsen, Morten Haaf. Haga*
6. *Anne Johnsdtr. Skiakerseiet, Joh. Hansdr. Granseiet, And. Gudbrs. ibd., Paul Lars. Grndagereiet, Borger Ols. Jorstad*

⁹³ Statsarkivet Hamar. Lensmannen i Gran, dødsfallsprotokoll nr. 2 (1917-1930).

7. *Anne Torstdr. Jorstad, Mari Erichsdr. Jorstadeiet, Iver Thorgrims. Jorstad, Peder Thorgrims. ibd., Hans Ols. Skiakerseiet*

*

Erik fikk festeseddel (husmannskontrakt) på Myrvold under nordgarden Jorstad i 1853. I panteregisteret er følgende innført⁹⁴:

Fæsteseddel fra Torgrim Iversen til Erik Hansen og Hustru paa Myrvold, dat. 28 Febr. 1853 thl. 15 Juni 1855.

Pantebog nr. 13 fol 38

Avl. 27/7 1916 38-194

Det er blitt fortalt om Margrethe Jorstad, gardkona på nordgarden Jorstad, at hun pleide å koke kaffen i tre omganger. Første omgang om morgenen var til henne selv og ble kalt *sterkenbas*, andre omgang ble kalt *mellomstas* og var til den øvrige familien, og tredje omgang var *attpåkok åt'n Erik skomaker!* Det sier jo litt om hvilken status en husmann hadde.

I 1879 skrev Erik (med hjelp av kirkesangeren) et brev til sin bror Hans i Christiania som nettopp hadde mistet sin kone. (Brevet er gjengitt i avsnittet om Hans Sanne).

Erik ble senere eier av Ringdalssvingen i Gran. I panteregisteret er følgende innført om eiendommen⁹⁵:

- *Auktionsskjøde til Erik Hansen for 2400 Kr dat. og thl. 10. April 1891.
Pantebog 22 fol. 40.*
- *Udredsel til Sognepresten i Gran 81(?) aarlig hest. 12. Febr. Thl. 9. Juni 1900.
Pantebog 26 fol. 31.
Slettet, hj. dok. 55/41.*
- *Skjøde fra Skifteretten i Erik Hansens bo til Abraham Holter for 5200 kr. dat. 26. tgl. 28. Febr. 1913.
Pantebog 35 fol. 534.*

*

I lensmannens dødsfallsprotokoll er følgende innført om Erik:⁹⁶

Anmeldt 2. juni 1911 av Rangdi Marie Ringdalssvingen.

Erik Hans. Ringdalssvingen

Født 1822. Død 1/6-11

Dødsårsak: Broncit

Læge: dr. Båstad

Har været gift 2 gange. Siste kone Karen Hansdtr. lever. I ægteskap med hende 3 barn:

1) Hans, Amerika

2) Edvard, bopæl Skjakershagen

og 3) Rangdi Marie

Hustruen i første ægteskap: Marte Larsdtr. I ægteskap med hende 5 børn:

⁹⁴Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete, panteregister nr. 6 for Gran, Jorstad g.nr. 168 b.nr. 1.

⁹⁵Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete, panteregister nr. 6 for Gran, Ringdalen g.nr. 162 b.nr. 2.

⁹⁶Statsarkivet Hamar. Lensmannen i Gran, dødsfallsprotokoll nr. 1 (1899-1917).

1) Kjersti, død, men i ægteskap med Ole Hægg, død

a) Harald

b) Olaf

c) Klara

d) Karl (England)

førstnevnte i Australien og b) i Amerika, de to søstre i Kr.ania ugift men myndige, og i ægteskap med Adam Gustavsen (Kr.ania) i barn Gustav i Amerika.

2) Berte, g. med Rasmus Hansen, Kr.ania

3) Marta Sanne, ugift, reist til Afrika

4) Maren, g. med Severin Larsen, Fredrikshald

Ingen av arv. er umyndige.

*

I 1911 ble det holdt skifte etter Erik Ringdalssvingen. Boet ble registrert 22.7.1911:⁹⁷

Aar 1911 den 22 juli blev i følge skifterettens ordre en skifteregistreringsforretning avholdt i Ringdalssvingen i den under 1 juni sl. avdøde Erik Hansen Ringdalssvingens bo.

Forretningen bestyrtes av lensmanden i Gran K. Hvamstad, i overvær av undertegnede tilsagte vidner og vurderingsmænd.

Hvor da: Adm. fremla skrivelse fra skifteretten av 12 ds., hvori nærv. forretning begjæres avholdt. Adm. bemærkede, at nærv. forretning er utsat til i dag efter de tilstedeværende arvingers ønske, idet de hadde under overveielse at opnå samtykke til privat skifte.

Av arvingerne var gjenlevende enke Karen Hansdatter, Edvard Eriksen Skjakershagen, Rangdi Marie Eriksdatter Ringdalssvingen og Herman Hansen som fullmektig for sin mod. Berthe Hansen tilstede.

Arvingerne opgaves at være følgende:

1). Enken Karen Hansdatter Ringdalssvingen.

I ægteskap med hende følgende barn:

1. Hans Eriksen Melby, Amerika

2. Edvard Eriksen Skjakershagen, Gran

3. Rangdi Marie Eriksdtr. Ringdalssvingen, Gran

Avdøde har tidl. været gift med Marte Larsdatter, der døde omkring 1857. I ægteskapet med denne hadde avdøde følgende barn:

1. Kjersti, død, men i ægteskap med Ole Hegg, likeledes død, følgende barn:

a) Harald, Australia

b) Olaf, Kanada

c) Klara, Kr.ania

d) Karen, Kr.a.

e) Karl, England

samt i ægteskap med Adam Gustavsen, Kr.ania, 1 barn Gustav Gustavsen, Kanada.

2. Berthe, gift med Rasmus Hansen, lever og bor i Kr.ania

3. Marta Eriksdatter Sanne, ugift og bosat i Afrika

4. Maren, gift med Severin Larsen i Fredrikshald

Samtlige arvinger er myndige. De tilstedeværende arvinger opfordredes til under lovens ansvar at opgi til registrering samtlige boets eiendele.

[Heretter følger oppstilling av alle gjenstander i boet].

Boets samlede sum var på kr 1728,30

Avdøde hadde vært eier av Ringdalssvingen g.no. 162, b.no. 2.

⁹⁷Statsarkivet Hamar. Lensmannen i Gran, skifteregistreringprotokoll nr. 1 (1899-1915), folio 100a.

*

I forbindelse med skiftet etter Erik Ringdalssvingen som ble sluttet 3.8.1912 er følgende dokumenter bevart:⁹⁸

Avtale datert 3.1.1900 mellom Erik og sønnen Evard:

Ifølge overenskomst med min Søn Edvard Eriksen Svingen, overtager jeg den ham solgte Eiendom Ringdalssvingen ifølge kjøbekontrakt datteret 11 Januar 1899. Samt erholder Edvart af Erik H. Svingen 1 aars gammel Kvie 50 Kilo Byg 1 Flæskelaar 1 Ny Skindfæld samt de gjenstande han flyttede hid da han kom her ligesaa det Uldvirke som faldt i høst samt indrømmes hustruen i minst 1 Maaned fra i dag. Ovenomhandlede Kjøbekontrakt sættes altsaa udaf Kraft.

Ringdalssvingen 3^{die} Januar 1900

Til Vitterlighed

H. Lyngstad

Jens H. Ekern

Ovenomhandlede gjenstande har jeg modtaget samt modtaget i dag af Halvor Lyngstad Kr 100,- er et hundrede Kroner, hvorfor kvitteres den 7-2-1900

E. E. Svingen

Erik H. Svingen

Brev datert 4.7.1911 fra Hans Melby til hans søster Randi Marie:

Astoria, Oregon July 4 1911

Kjære søster og moder!

dine 2 Brev har jeg nettop modtaget, voraf jeg ser at vor kjære fader er Død og moder er fremdeles sengeligende du siger i Det at fader ikke jorde noget rede for sig før han døde men vis der er noget i jen saa synes jeg det du skulde have det som har veret jemme, og strævet med dem Gamble alle dise Aar og jeg for min del overgiver til dig Al Rættighed til vad som er Der, og moder maae jo ogsaa forsørges saa lenge hun lever og Efter hende død om der er noget i jen saa synes jeg du Burde have det og ingen anden. saa det behøver slet ikke at gaa i jennem Øvrigheden, og jeg synes ogsaa at mine syske skulde jøre det same, for du som har veret jemme og taget vare og jelpet de Gamble i alle disse aar.

Jeg skulde ønske at snakke med dig og moder men omstendigheder er at jeg ikke kan komme.

Vorledes lever Edevart jeg har aldrig hørt noget fra ham, jeg synes han skulde jelp dig lidet om han er i nerheden.

Min kone og Børn lever i Seasid enu men jeg har ikke veret jemme paa 3 Maaneder. Nor du skriver saa ær min adres 1381 Franklin Ave Astoria Oer om du skriver til Seaside og min kone kan faae Brevet saa kan hende jeg ikke engang faar se det jeg skulde ønske du vilde sende mig adrese til Kerstin Hjørnebroden at Tacoma Was⁹⁹ saa jeg kan skrive til hende.

jeg er frisk og hober du er det same

En venlig hilsen

fra din Broder

Hans Melby

⁹⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, skiftedokumenter, eske 111 (1912).

⁹⁹ Kjersti Hjørnebråten, gift Nystrom, bosatt i Tacoma, Washington, USA var datter av Erik Ringdalssvingens bror Ole Hjørnebråten.

1381 Franklin Ave
Astoria Oregon¹⁰⁰

Brevet er poststemplet Rainier, Oregon 10.7.1911

Utskrift av registreringsboken for Gran tinglag 22.7.1911 (samme som er gjengitt ovenfor).

Brev datert Vancouver, B.C.,¹⁰¹ Canada 24.7.1911 fra Olaf H. A. Hegh. Overlater sin arv etter bestefaren Erik Ringdalssvingen til sine søstre Karen og Clara Hegh.

Brev datert Vancouver B.C. 30.7.1911 fra Gustav V. E. Gustavsen. Overlater sin arv etter bestefaren Erik Ringdalssvingen til sine søstre Karen og Clara Hegh.

Fullmakt datert Kristiania 8.8.1911 fra Berthe Hansen og Rasmus Hansen til sønnen Herman Hansen, Thv. Meyersgt. 27, til å ivareta deres interesser i skiftet etter Erik Hansen Ringdalssvingen.

Fullmakt datert Kristiania 8.8.1911 fra Klara Hegh og Karen Hegh til Herman Hansen, Thv. Meyersgt. 27, Christiania, til å ivareta deres interesser ved skiftet etter deres avdøde bestefar Erik Hansen Ringdalssvingen.

Brev datert Kristiania 14.8.1911 fra Herman Hansen, Thv. Meyers gt. 27^{II} til sorenskriveren.

Oppgir adressene:

- 1) Miss Martha Sanne
c/o Robertson, Missonary
Volksrust
Transvaal
South Africa
- 2) Harald E. Hegh
Mr. E. Tilander
Wonday
Kilkervand Line
Queensland
Australien
- 3) Karl Johan Hegh
20 Hart Street
Grimsby
England
- 4) Olaf Hegh
1039 Barnard Street
Vancouver
B.C.

¹⁰⁰ Det står slik i brevet, men det skal vel være Oregon (i USA).

¹⁰¹ British Columbia, Canada.

5) Gustav Gustavsen

Hans adresse kjennes ikke, hans brev adresseres alltid til Olaf Hegh

Brev datert Castlereagh, N.S.W.¹⁰² 24.9.1911 fra Harald Hegh til søsteren Karen.

Utdrag av brevet:

- kom hjem fra Tasmania for et par dager siden etter 5 ukers fravær
 - Emmas søster er hos oss
 - det er vår og grønt, skal til å så, men det blir Emma og Alberts arbeid
 - har en vakker liten eiendom, men den er til salgs, det er hardt arbeide for Emma å drive en farm alene
 - har fått ditt brev med innlagt brev fra Olaf
 - vil ikke ha ett øre av mors arv, trenger det ikke
 - Klara bør ha pengene, hun er jo en krøpling og kan ingenting fortjene selv
 - du bør dele det på den beste måte
 - vil ikke trette om gamle bestefars hardt fortjente eiendom
 - om jeg hadde vært hjemme ville jeg kjøpt eindommen
 - beklager at du har vært syk, kle på deg godt og ikke være ute i nattluften mer enn nødvendig, legg filtsåler i støvlene når det er vått
 - innen brevet kommer fram er det gått ett år siden vi reiste fra Norge
 - har ennå ikke hørt fra Herman
-

Oppgjør etter auksjon i Erik H. Ringdalssvingens dødsbo 25.9.1911.

Sum kr 1260,90

Lensmann K. Hvamstad.

Brev datert 30.10.1911 fra lensmann K. Hvamstad til sorenskriveren i Hadeland og Land, oversender utskrift fra auksjon over Erik Hansen Ringdalssvingens dødsbo 28.10.1911.

Brev datert Fredrikshald 20.11.1911, fullmakt fra Maren Larsen, avdødes datter, Sev. Larsen, avdødes svigersønn, til ølkjører Rasmus Hansen, Thorvald Meiers gade 27, Kristiania, til å ivareta deres interesser i skifte etter avdøde far Erik Hansen Ringdalssvingen.

Brev datert 21.12.1911 fra Herm. Hansen til sorenskriveren om at Harald Hegh, Olaf Hegh og Gustav Gustavsen overlater sin arv etter bestefaren Erik Hansen Ringdalssvingen i Gran, til sine søstre Karen og Klara Hegh.

Brev datert 8.1.1912 fra Herm. Hansen, Kristiania, til sorenskriveren. Oversender erklæringer angående Harald, Olaf og Gustav Heghs overlattelse av sin arv til Karen og Klara Hegh.

¹⁰² New South Wales, Australia.

Brev datert 16.4.1912 fra H. Hansen, Thv. Meyersgt. 27^{II} til sorenskriveren. Oppgir Martha Sannes nye adresse:
Rev. O. Emanuelson
21 P. M. Street
Pieter Maritzburg, Natal
South Africa

Brev datert 2.8.1912 til Olaf Smedal [sorenskriver], Røykenvik, fra Herm. Hansen, Thv. Meyersgt. 27^{II}. I brevet oppgis adressene:

- 1) Karen & Klara Hegh, Theresevt. 26^I, Kra.
 - 2) Maren & Siv. Larsen, Stangsplads, Fredrikshald.
 - 3) Berthe & Rasmus Hansen, Thv. Meyersgt. 27^{II}, Kra.
-

Brev datert Fredrikshald¹⁰³ 5.8.1912 til Hadeland og Land skifterett fra Siv. Larsen og Maren Larsen på mottatt arv kr 363,50 etter Erik Ringdalssvingen.

Brev datert 5.8.1912 fra Den norske Creditbank, Kristiania til Hadeland og Lands skifterett om overføring til

- 1) Karl Johan Hegh £3-6-1 = kr 60,18
 - 2) Martha Sanne £19-18-7 = kr 363,10
-

Brev datert 8.8.1912 til sorenskriveren i Hadeland og Land fra Randi E. Ringdalssvingen. Bekrefter mottakelse av 3 kontrabøker med Gran Sparebank og forsørgelseskontrakt mellom henne og moren som var tinglyst.

Brev datert Grimsby 28.8.1912 om mottatt arv £3.6.1 fra Karl Johan August Hegh, 20 Hart st. Newclee Grimsby England.

Brev datert 14.9.1912 fra Marta Sanne til skifteretten:

Hadeland og Lands Skifteret Røkenvik

Undertegnede erkjender herved at have modtaget fra Hadeland og Lands skifteret gjennom Den norske Creditbank for regning af Erik H. Ringdalssvingen en Check på

£19-18-7 (i Kr 363,50 afsendt fra Kristiania 5/8-12

Darnall 14de Sept. 1912

Natal

South Africa

Med høiagtelse

Martha Sanne

Sender med samme post en lignende erklæring til Den norske Creditbank

¹⁰³ Fredrikshald er et eldre navn på byen Halden.

Regning fra avisen Vestoplændingen med pålimt dødsannonse:

Min kjære mand

Erik H. Rindalssvingen

døde stille og rolig den 1. juni

88 aar og 5 md. gammel

Ringdalssvingen 2. juni 1911

Karen H. Ringdalssvingen

Foruten ovenstående dokumenter finnes det også i mappen diverse regninger som ble gjort opp ved skiftet.

Kirsti Eriksdtr. Hegh ble født 13.4.1848. Ved folketellingen i 1865 bodde hun hos sin onkel Hans Sanne i Store Strandgade 1 i Christiania (kalt Christine Eriksen). Kirsti ble gift 1. gang med Ole Jørgen Hansen Hegh, født 1.5.1843. Ved folketellingen i 1875 bodde de i Rosenkrantzgate 15, 3. etasje i Christiania. Kirsti drev en spiseforretning i 1. etasje. Ole Jørgen ble titulert som oppasser ved vielsen, han arbeidet på Akershus festning. Ved folketellingen 1875 bodde det hos dem en tjenestepike og fire losjerende unge menn, bl.a. Kirstis fetter Hans Olsen som senere kom til Vesthagen i Gran.

Kirsti og Ole Jørgen hadde følgende barn:

1. Harald Emil Hegh, født 16.6.1870, død 1942 (se nedenfor).
2. Carl Johan August Hegh, født 7.10.1872. Utvandret til England, i 1911 bodde han i Grimsby.¹⁰⁴ Hans familie utvandret senere til USA. I registeret over innvandrere ved Ellis Island i New York er det innført at følgende familie ankom 5.11.1918 fra Grimsby i England: Hilda Hegh, 48 år 11 måneder, gift; Alfa Hegh, 22 år 9 måneder; Gunvor Hegh, 18 år 8 måneder; Ruth Hegh, 16 år 4 måneder; Sidney Hegh, 11 år 4 måneder; Edgar Hegh, 8 år 11 måneder. Hilda og de eldste barna ble oppgitt å være av norsk etnisitet, de to yngste britiske.¹⁰⁵
3. Martha Bredine, født 1875, død før 1885.
4. Clara Louise Hegh, født 31.12.1877. Hun var ikke gift. I et brev fra 1911 framgår det at hun var ”krøpling”.
5. Olaf Hagbert Alexander Hegh, født 2.3. 1880. Utvandret til Canada, han reiste fra Kristiania 8.4.1904. Han ble da oppgitt å være smed. I 1911 bodde han i Vancouver i British Columbia.
6. Karin Johanne Hegh, født 9.2.1882, ugift, død ca. 1977. Karin Johanne bodde en periode i USA, hun reiste fra Kristiania 18.6.1927 med bestemmelsessted Boston. Hun ble da oppgitt å være husbestyrerinne og bosatt i Theresesgt. 26. Hun flyttet senere tilbake til Oslo og bodde der resten av sitt liv.

Ved folketellingen i 1885 bodde Kirsti Hegh, som da var enke, og barna i Strandgade 8 i 2. etasje. Der bodde også Martha Juliane Gustavsen, født 1884 og P.A. Gustavsen, født 1855 i Sverige. Dette var Petter Adam Gustavsen, født i Södertälje, som ble Kirstis 2. ektefelle. Senere flyttet de til Theresesgate 26 der Kirsti drev en melk- og delikatessforretning.

¹⁰⁴ I følge Gustav Adolf Hegh skulle han ha utvandret til Seattle i USA og oppnådd en av de høyeste gradene innen Frimurerordenen.

¹⁰⁵ Utskrift fra database over innvandrere til USA over Ellis Island, New York.

Kirsti og Petter Adam fikk et barn:

7. Gustav Victor Emanuel Gustavsen, født 8.2.1888. Utvandret til Canada, i 1911 bodde han i Vancouver i British Columbia.¹⁰⁶ Gift med Martha.

Harald Emil Hegh ble født 16.6.1870 og døde i 1942. Han ble gift 1. gang med Emma. De utvandret til Australia, i 1911 bodde de i Wonday i Queensland. Familien flyttet tilbake til Norge da Emma ble syk og senere døde.

Harald og Emma hadde 3 barn:

1. Albert Hegh. Han flyttet tilbake til i Australia i 1938 med sine to sønner. En datter bor i Askim. Den eldste sønnen Harald Hegh var 14 år da han kom til Australia. Haralds datter Anita Hegh (født ca. 1973) er en kjent skuespiller i Australia både innen teater, film og TV-serier. Blant annet spiller hun en av hovedrollene i TV-serien *Stingers* ("Politiagentene" på norsk).
2. Norman Hegh. Han var gift med Agnes. De bosatte seg i England.
3. Hanna Hegh. Hun flyttet tilbake til Australia.

Harald Emil Hegh ble gift 2. gang med Ida Jonsen. Hun døde i 1978.

Harald Emil og Ida hadde en sønn:

4. Gustav Adolf Hegh, født 22.10.1927. Teaterskuespiller ved Chat Noir, Rogaland Teater og Riksteatret.

Hans Hansen Sanne

Hans Hansen Sanne ble født 4.1.1831 på Sanneeie i Gran. Han ble konfirmert 5.10.1845. Han flyttet til Christiania, men han er ikke oppført som utflyttet i kirkeboka for Gran. Det er bevart en attest fra kapellanen i Gran datert 14.2.1846, det var vel i forbindelsen med at Hans flyttet. Det kan ha vært Hans som fikk borgerskap i Christiania 16.10.1861:

Bundmagermester Hans Hansen¹⁰⁷.

I 1863 bodde Hans i *P. Simonsens Gaard N° 9 paa Torvet*.

Ved folketellingen i 1865 bodde han i Store Strandgade 1¹⁰⁸: Hans Sanne, *Brændeviinshandler*, gift, 35 år, fødested Hadeland. Han var da gift med: Anna Sanne, 35 år, fødested Toten. Hos dem bodde en fosterdatter: Martha Sanne, 13 år, fødested Hadeland. Det må ha vært broren Eriks barn Marte, født 24.3.1852 (se nr. 32-3-3 ovenfor). Det er også oppført to *tjenestetyende* hos Hans i 1865: Marthe Dahlen, 40 år, fra Hedemarken og Christine Eriksen, 17 år, fødested Hadeland. Den sistnevnte må også ha vært broren Eriks barn, Kirsti født 13.4.1848 og senere gift Hegh (se nr. 32-3-1 ovenfor).

I 1872 bodde Hans i *Meyers Gaaard N° 16 paa Grønland*. Senere samme år leide han butikklokaler og værelser i *Christoffersens Gaard N° 45 i Storgaden*. I 1873 leide han

¹⁰⁶ I følge Gustav Adolf Hegh skulle han ha utvandret til Boston i USA og vært gift med Martha.

¹⁰⁷ Statsarkivet Oslo. Christiania Magistrat, borgerrulle 1860-1879.

¹⁰⁸ Store Strandgade = nåværende Fred. Olsens gate.

husrom i *Mathiesens Gaard, N° 24 Fjerdingens Gade*.

Ved folketellingen i 1875 bodde Hans og Anna i Fjerdingens gade 24, 1. og 2. etasje. Hans var også da brennevinshandler, og det ble oppgitt at han var født 1831 i Gran. Anna oppgis å være født 1831 i Son. Hos dem var det tre tjenestejenter: Karen Andersdr. (født 1850, Vang, Hedmark), Marie Julie Olsdr. (født 1848, Våler, Solør) og Mina Andersdr. (født 1851, Fagerberg, Sverige).

I 1878 bodde Hans i *Brogaden N° 9*. Samme adresse ble oppgitt ved skiftet etter Hans i 1880. Her drev Hans og Anne en restaurant. I skiftet framgår det at Hans var eier av gården. Hans og Anna hadde ingen barn, men de hadde som nevnt en fosterdatter Martha som var datter av hans bror Erik.

Hans døde 28.9.1879. I kirkeboka for Jacobs menighet i Kristiania er det innført at han ble begravet 2.10.1879, at han var enkemann, *Restauratør*, født 1831 og bosatt i Brogaden 9.

Anne døde tidligere samme år, 9.7.1879 og ble begravet 18.4.1879. I kirkeboka oppgitt det at hun var *Restauratørs Hustru*, født 1829 og bosatt i Brogaten 9.

*

I 1865 gikk Hans Hansen Sanne konkurs:¹⁰⁹

28. oktober 1865 ble brennevinshandler Hans Sannes konkursbo behandlet i skifteretten i Christiania. Boets kassebeholdning var 8 speciedaler 60 skilling. Sammen med et auksjonsbeløp på 316 speciedaler 68 skilling ble boets formue til sammen 325 speciedaler 8 skilling. Boet hadde gjeld til:

- Omkostninger for auksjon m.m.
- Christiania Bryggeri
- A.E. Olsen
- Christiania Gascompagnie
- Musicus Ringvold
- Omkostninger for skifte

Samlet gjeld ble på 758 speciedaler 77 skilling. Restbeløpet ble på 268 speciedaler 38 skilling.

*

Det ble holdt skifte etter *Restauratør* Hans Hansen Sanne i Christiania den 5.10.1880:¹¹⁰

Aar 1880 den 5te Oktober foretages N° 136 1879 Restauratør Hans Hansen Sannes Dødsbo til Slutning og Udlodning.

I følge det tidligere Fremlagte og Passerede bliver at opføre som Boets

Indtægt:

1. *I følge Auctionarius H. Christophersens Regnskab af 18de December 1879 er ved Auktion bortsolgt af Boets Indbo og Løsøre for et beløb af Kr 2283,98*
2. *Arvingen Erik Hansen Jorstadeie ansvarer for overtaget Løsøre efter Taxten 24,00*
3. *d^o Ole Hansen Sjaker ligesaa for d^o efter d^o 55,70*
4. *Begge de nævnte Arvinger ansvarer for i Forening overtaget Løsøre efter Taxten 59,00*
5. *Ifølge de nævnte Arvingers Regnskab af 8de Oktober 1879 forefantes ved Dødsfaldet i Contanter 508,00*
6. *Ifølge samme Regnskab af dem solgt til Gotth. Larsen varer for 261,66*

¹⁰⁹ Statsarkivet Oslo. Christiania skiftevesen, utlodningsprotokoll nr. 7, folio 697b.

¹¹⁰ Statsarkivet Oslo. Christiania skiftevesen, utlodningsprotokoll nr. 12, folio 385b.

7. Ifølge samme Regnskab er indkommet ved Salg fra Restaurationen..... 501,00
8. Ifølge samme Regnskab er indbetalt af Foreths Bryggeri et Beløb af..... 403,03
9. Contrabog med Akers Sparebank N° 5381, hvorpaa ved Dødsfaldet indestod
Kr 34,99. Renter for 1879 og fra 1ste Januar til 5te Oktober 1880..... 232,02
Sum 371,05
10. Contrabog med Christiania Bank og Kreditkasse N° 14384, hvorpaa ved Dødsfaldet
indestod Kr 2000,00. Renter for 1879 og fra 1ste Januar 1880 til 5te
Oktober 1880 21,27..2021,27
11. Gaarden N° 9 i Brogaden hersteds solgt til Restauratør Gotthard Larsen for Kr 62.000,00
12. Indvundne Renter af Boets i Den norske Creditbank indestaaende Midler 60,96
Til sammen Boets Indtægt.....Kr 71.907,65
- Derimod bliver at opføre som Boets Gjæld og
- Udgifter:
1. Boets Andel af Skatter og Brandcontingent til 6te Oktober 1879 af Brogaden
N° 9 hvorunder Vandskat for 1878, ifølge Opgave fra Overretssagfører
Heideinreich af 8de Oktober 1879Kr 225,50
2. Boets Andel af Omkostningerne ved Salget af Gaarden N° 9 i Brogaden i følge
Opgave fra D.S. af Samme Dag 375,50
3. Sadelmager Jens Engebretsen i følge Regning:
- a) Salgsprovision i Anledning Salget af N° 9 i Brogaden Kr 620,00. Denne fordring
er benægtet af Boets Vedkommende og føres derfor ikke til Udgift.
- b) for Umage i Anledning Arveladersken og tidligere afdøde Hustrues Begravelse.... 20,00
4. Mor Ottersen, Vaalerengen N° 113, ifølge Regning for Rengjøring Kr 6,00.
Arvingerne har opgivet at Anmeldersken har faaet sin Betaling af Skifteretten og
Fordringen gaar derfor formentlig ind under det ved N° 11 opførte Beløb.
5. Overretssagfører Heidenreich, Udlæg i Anledning Salget af N° 9 Brogaden, nemlig
Aflæsning m.m. 9,87
6. P. Schøyen ved Lilletorvet ifølge Regning 8,23
7. Christiania Gasværk ifølge d^o 11,05
8. Christiania Pudretfabrik d^o d^o 14,20
9. O.N. Forseth & Co. ved Overretssagfører Heidenreich ifølge Pantobligation af
10de, thinglæst 13de November 1877, udstedt af Hans Sanne til Oluf Pedersen og
tiltransporteret Anmelderen stor Kr 12.000,00 foruden Renter fra 11te December
1879. Er indbefattet i den under N° 15 opførte Pantegjæld.
10. Enkemadame Dorthea Wilberg ved Overretssagfører Middelthon i følge Pantobligation
i N° 9 Brogaden af 10de, thinglæst 13de November 1877, oprindelig stor Kr 52.000,00
tilrest Kr 50.000,00 foruden Renter fra 11te Juni 1879. Paa obligationen er oplyst at
være afbetalt Kr 1000,00 af Gaardens Kjøber Restauratør Gotth. Larsen og det ommelte
Beløb er indbefattet i den under N° 15 opførte Pantgjæld. I forhold til Boet er
Anmeldelsen frafaldt ved Skrivelse fra Overretssagfører Middelthon af 21de Juli 1880.
11. Ole og Erik Hansen ifølge Anmeldelse, Ulæg til Rengjøring m.v. 9,30
12. Diverse Udgifter ifølge Auctionarius H. Christophersens Regnskab af 18de December
1879, nemlig for Registreringsudskrift og Registreringsmændenes Gebyr, Sjauerpenge,
Avertisements og Opraaber, Alt i Anledning Auktionen..... 83,09
13. Udgifter ifølge Arvingerne Ole Hansen og Erik Hansens Regnskab af 8de Oktober
1879, nemlig:
- a) i Anledning Begravelsen Kr 140,00
- b) i Anledning Husholdningen og Restaurationsdriften 533,48
- c) til Lønninger 100,21.... 773,69

14. Betalt Chr. Pedersen for Pyntning af Arveladerens Gravsted..... 22,00
 15. Den paa Boets Gaard N° 9 i Brogaden hvilende Pantegjæld (cfr. Udgiftspost
 N° 9 og 10) udgjør til sammen 62.000,00

16. Skifteomkostninger, nemlig

a) Skifteforvalter Graff:

Salær 1 % af Kr 4.000,00.....	Kr 40,00
1/2 % af " 36.000,00	" 180,00
1/4 % af " 31.907,65	" 79,77
	<u>Kr 299,77</u>

Udlæg, nemlig Stemplet Papir til Proklama, dettes Indrykkelse i Aviserne og
 Opslag i Byretten, betalt Retsvidner ved en session og ved Lodningen i dag,
 Porto m.v. til sammen

38,30

Kr 338,07

b) Byfoged Jürgensen for Opnævnelse 1,60

c) Raadstueskriveren som Skifteskriver

Salær:

1 % af Kr 2.000,00	20,00
1/2 % af " 6.000,00	30,00
1/4 % af " 8.000,00	20,00
1/8 % af " 55.907,65	69,88
	<u>139,88</u>

Skiftiebrevets Beskrivelse anslaaes til 25 Ark á 0,67..... 16,75

Bekræftning

1,33

Stemplet papir

3,00

Indhæftning

0,80

161,76... 501,43

Til sammen Boets Gjæld og Udgift

64.053,86

Igjen

Kr 7.853,79

hvoraf 4 % Arveafgift til Statskassen

314,15

Resten

Kr 7.539,64

bliver at fordele paa Afdødes Arvinger saaledes:

1. Broderen Erik Hansen Sanne, Jorstadeie, ved Grans Kirke, erholder..... 2513,22
2. d^o Ole Hansen Sanne, Hjørnebraaten under Gaarden Sjaker ved Grans
 Kirke, erholder..... 2513,21
3. Søsteren Anne Hansdatter Sanne, Adresse Brede Eriksen Molstad,
 Montevideo, Chippeva Co., Minnesota, North Amerika, erholder 2513,21. 7539,64

Derefter foretages saadan

Udlodning:

1. De under 1ste, 2^{den}, 5te, 11te, 12te, 13de, 14de og 15de Udgiftsposter opførte
 Summer ere allerede dels betalt og dels liqviderede med til sammen Kr 63.498,95
2. 3^{die} Udgiftspost Litr. B. Sadelmager Jens Engebretsen for Kr 20,00
 6te d^o P. Schøyen ved Lilletorvet for..... 8,23
 7de d^o Christiania Gasværk

11,05

8de d^o Christiania Pudretfabrik for

14,20

16de d^o Vedkommende for de beregnede Skifteomkostninger

501,43

Statskassen for den beregnede Arveafgift

314,15

udlægges: Af Boets contante Midler, der ansvares af Skifteforvalteren,
 at modtage Enhver for sig Udlæg for de anførte Summer til sammen

896,06

3. Afdødes Broder Erik Hansen Sanne, Jorstadeie for den ham tilfaldne

Arv Kr 2513,22 udlægges:

Ole Arild Vesthagen 22.9.2002

- a) at liqidere for de ham i følge Skifteforvalterens Anvisning paa Auktionarius H. Christophersen udbetalte Kr 20,00
- b) ligesaa for in natura overtaget Løsøre 24,00
- c) ligesaa for en Del af ham og Broderen Ole Hansen Sjaker i Forening overtagne Løsøreeffecter til samlet Taxtværdi Kr 59,00, Halvparten deraf med 29,50
- d) ligesaa for Kjøb ved den i Boet afholdte Auktion 102,38
- e) som Udlodningspost N° 2 at modtage i Contanter 2334,34 . 2513,22
4. Afdødes Broder Ole Hansen Sanne, Hjørnebraaten under Gaarden Sjaker for den ham tilfaldne Arv Kr 2513,21 udlægges:
- a) at liqidere for de ham ifølge Skifteforvalterens Anvisning paa Auktionarius H. Christophersen udbetalte 20,00
- b) ligesaa for in natura overtaget Løsøre 53,70
- c) ligesaa for en Del af ham og Broderen Erik Hansen Jorstadeie i Forening overtagne Løsøreeffecter til samlet Taxtværdi Kr 59,00 Halvparten deraf med 29,50
- d) ligesaa for Kjøb ved den i Boet afholdte Auktion 255,26
- e) som Udlodningspost N° 2 at modtage i Contanter 2154,75 . 2513,21
5. Den fraværende Arving Afdødes Søster Anne Hansdatter Sanne for den hende tilfaldne Arv Kr 2513,21 udlægges:
- som Udlodningspost N° 2 at modtage i Contanter 2513,21
- Til sammen Udlæg, som ballancerer den foran beregnede Indtægt Kr 71.907,65
- Skiftet er hermed Sluttet.

F. Graff

At foranstaaende Udlodning er overensstemmende med et at Skifteforvalteren underskrevne Concept bevidnes.

[Uleselig signatur]

*

I forbindelse med skiftet etter Hans Hansen Sanne er det bevart en stor pakke med dokumenter.¹¹¹ Størsteparten av dokumentene er forskjellige kvitteringer, regninger og små regnskapsbøker. Det finnes også flere obligasjoner, forsikringspoliser, private brev, attester m.m. De mest interessante dokumentene blant disse er:

- Koppeinnpodningsattest for Anne Andersdtr. 9.8.1832
- Attest 14. februar 1846 fra kapellan H. Heyerdahl i Gran. Drengen Hans Hansen Sanne sønn av husmannsfolkene Hans Christian Olsen og Kjersti Olsdatter, født 4. og døpt 9. januar 1831, konfirmert 5. oktober 1845 med karakter *temmelig godt*
- Attest 22. mai 1852 fra sognepresten i Vestre Toten. Anne født 9. mars 1830, foreldre gårdmannsfolk Anders Christiansen og Anne Abrahamsdatter Tollefsrud. Har nå tatt tjeneste i Christiania.
- Forsikringspolise 28. juni 1863 på innebo, løsøre og varebeholdning i P. Simonsens Gaard N° 9 paa Torvet
- Kvitteringsbok: *Den 20 Januar 1867 begynte Sanne med Musik paa Olsens Sale.....*
- Notatbok med notater om når han spilte til ball, dans og andre arrangementer, og hva han tjente for det

¹¹¹ Statsarkivet Oslo. Christiania skiftevesen, pakke nr. 61b.

- Kvittering for betalt brennevinsavgift 1870
- Brannforsikring 1872, innebo med bl.a. et piano, adresse *Meyers Gaaard N° 16 paa Grønland*
- Leiekontrakt 25. mai 1872 fra A. Christoffersen til handelsborger H. Sanne fra 15. juni til 15. juni 1873, *1 Butik & 2 Værelser og Kjøkken samt Kjelder og Loftrum*, adresse *N° 45 i Storgaden*
- Brev 1.7.1872 fra musikanter H. Sanne boende i *Mejers Gaard paa Grønland*
- Leiekontrakt Tomtestredet, 3 værelser og kjøkken (ikke datert)
- Mange kvitteringer fra *Christiania Gas-Compagni*
- Forsikringspolise 1873, innebo med et piano, adresse *Christoffersens Gaard N° 45 i Storgaden*
- Leiekontrakt Fjerdingsens gate nr. 24 fra påske 1873 til påske 1878, datert 8.11.1872
- Utskrift 4. november 1873 fra Christiania Byret, *Inkassator M.C. Bye mot Musikus Sanne*, saken gjaldt pengeoppgjør
- Forsikringspolise 1874 for innebo med et piano, adresse *Mathiesens Gaard, N° 24 Fjerdingsens Gade*
- Flere kvitteringer for betaling av skatt
- Kvittering for et gull dameur
- Forsikringspolise 21.4.1877 for innebo og løsøre, et piano, adresse *Fjerdingsens Gade N° 24*
- Brev *Briskeby den 6^e* til *Kjære Papa* fra *din hengivne Martha*
- Brev *Briskeby 13. juni 1877: Kjære Mama! Nu er den skrækkelige Examen over, jeg har staaet mig "meget godt".....*, fra Martha
- Brev Sandefjord 1.juni 1877 til *Min kjære Mand* fra *Din Anna*
- Brev 16.6.1877 fra Hans til sin kone Anna ved Sandefjords Badeanstalt.
- Brev 16.6.1877 fra Sandefjord til *Min hjertenskjære Mand* fra *Din Anna*
- Brev Sandefjord 18. juni 1877 til *Min kjære Mand* fra *Din Anna*
- Brev 4. juli 1877 til *Min Kjære Kone* ved Sandefjord Badeanstalt fra H. Sanne (pluss flere brev mellom ektefellene i 1877)
- Forsikringspolise 15.4.1878 for innebo og løsøre, deriblant et piano, adresse *Brogaden N° 9*
- Brev om avgift for *Pudrettering*¹¹² 1879
- Brev adressert til *Hr. Handelsborger H. Sanne Skros over for Christinia Brygeri ved Saugene i Christiania*
- Regningsbok med A.E. Olsen
- Veksleobligasjon Kristiania Haandværkeres Sparekasse

- Brevkladd, fra Hans til kirkesangeren i Gran:
Til Hr. Kirkesanger O. Brager, Gran, Hadeland
Christiania d. 17 Februar 1871
Herr Brager
De maa unskylde mig at jeg er saa fri at skrive Dem til og at jeg gjør Dem bryderi, men som Broder kan jeg ikke have det paa min Samvittighed at min Stakels Søster skal enumerere lide tab og uret. Herr Brager vorfor jeg skriver til Dem er at min Søster har sagt at De alene hun kan stole paa, min brødre erre jo saa ufoskamede i mod hende haver hun sagt at De vil dele de smuler efter min gamle afdøde Moder hvilket ikke kan være nogen mening da Anne haver strebe med hende i sin sygdom og svaghed vorfor jeg synes at De

¹¹² Pudrett: gjødsel iblandet torv.

*heller skulde takke Hende ~~heller~~ utav hele flid mod ~~sin Moder og~~ vores Moder, min Søster
haver spuler [?] hele min ungdom en Tro Datter hviket er meget rosvædigt af Hende*

- Brev til Hans fra hans bror Ole Hansen Hjørnebråten i Gran:

Hørnebroden den 8 Setember 1879

Nu vil jeg skrive Nogele or til dig og for tele at jeg kom Rast jem i jen og Nu Sender jeg dig den Øl dunk Som jeg lote dig vis den er dig velsmagenne Saa vil det vere dig godt for vi haver lagt det Saa godt Som det er Muli at gjøre. Men vis det Bliver Surt for dig Saa for du Blande det Med Koget vand og Sukker Saa vil det Blive lige godt i jen og vis du Ønsker at vil have Mere af det Saa for du Skrive til Mig i jen føren det Bliver Slut Med det du her og jeg vil ønske en god for Bedring Med dig level for denne gan og hils alle dinne folk fra Mig

du for unSkyde Min Dorlige Skrft jeg Kan ikke Skrive Bedere

jeg var i Myrvol om løverdagen og Skulde hilse Erik i fra dig Men han haver Res til Byen

Nu Saa jeg fik ikke tale Med ham nu

en god Hilset i fra Mig og Min Kone

le vel Med god for Bdring

OHansen

vis du vil Tape øle Paa flasker Saa kan Du Sende dunkken Med opijen om du vil have

Mere Saa er Det Bare du Skriver til Mig

- Brev til Hans fra hans bror Erik Hansen Myrvoll i Gran (skrevet med hjælp av kirkesangeren):

Myhrvold den 26de April 1879

Kjære Broder!

Af din kjærkomne Skrivelse af 18de d. M. ser jeg, med broderlig Deeltagelse, at Herren har bortkaldt din Hustrue, og dermed ladet dig i ensom Stilling tilbage. Som du veed, er jeg ikke uden Erfaring i denne Henseende, og kjender fuldtvel det Tunge i saadant Forhold, men og under saadanne Omstændigheder erfaret Sandheden af Herrens Forjættelser:

”Som dine Dage er, skal din Styrke være”. Dette har vist sig saa at være skeet med mig,

og tusinde Andre i Lignende Tilfælde. Vel sandt det er ikke altid Let for os skrøbelige,

syndige Mennesker, at følge Apostelens Formaning: ”Siger Gud og Faderen Tak for alle

Ting i vor Herres Jesu Christi Navn”. Men alle Mennesker maa dog engang, med eller

mod sin Villie, klart erkjende at ”Gud gjør Alting vel”. Derfor bedst, først og ikke sidst, at

takke Herren for Altsammen, ogsaa for det, som ikke smager os behageligt. Vel veed jeg,

at du muligens bedre indseer og iagttaget dette, men, som ældre Broder, og kanskee lidt

mere prøvet, tager jeg mig Frihed til, i al Kjærlighed at fremholde disse Herrens Ord for

dig, nu under Savnets og Erindringernes tunge Timer, hvilket du vel broderlig

undskylder.- Vel veed jeg, at du ikke er ladet tilbage med Familiesorger, eller i trykkende

timelige Kaar, men alligevel vil du under nuværende Forhold faa flere Bekymringer, mere

at tænke paa og varetage, idet dine Øine nu ogsaa skal udføre Hustruens Gjøremaal i

mange Henseende da dertil kommer, at naar man skal ”kjøbe” kvindelig Bistand, i

huuslige Anliggender, faar man ofte uægte Varer, om de end seer noksaa lovende du.

Imidlertid vil jeg hermed ikke gjøre dig nedslaaet, eller formørke Fremtidens Udsigter for

dig, langt fra;- Kun give et lille Erfaringens Fingerpeg, jeg hjertelig for modtagen Hjælp

af dig, da jeg forhen var sat i lignende Livstilling, men under ulige mere trykkende Kaar;

du hilses da hermed hjerteligen fra mig og Mine, med Tilføiende at det staar som

sædvanlig godt til, at sige i timelig Forstand, og kan under vore Omstændigheder ikke

ventes bedre. Forsaavidt du træffer nogen av mine Børn bedes de faderlig kjærlig hilset fra alle i Hjemmet og fra Broder Ole.- Gamle Morbroer hilser og herved sine Søsterdøttre med Ønsket om "Guds Fred" i Liv og Død.-

Du leve da vel Broder, være Gud og hans Naade anbefalet.-

Broderligst

Erik Hansen

ved O. Larsen

Kirkesanger

NB. Muligt jeg snart tager mig en Tour ind til Byen, men tør ikke bestemt sige det.

E. Hansen.

Ole Hansen Hjørnebråten Marthe Johnsdtr. Hjørnebråten

Ole Hansen Hjørnebråten ble født 14.6.1828 på Sanneie i Gran. Han ble konfirmert 25.9.1842, karakter "godt". Ole ble husmann i Hjørnebråten under garden Øvre Skiaker i Gran i 1855 og kjøpte bruket i 1873 (se festeseddel, skyldsettingsforretning og skjøte gjengitt nedenfor). Han kjøpte Børmarkstuen i 1895. Ole døde 13.8.1897 i Hjørnebråten, i følge kirkeboka av *mavekræft*.

Marthe Johnsdtr. Hjørnebråten ble født 26.10.1829 på Tuffseie i Gran. Hun vokste opp på Hvattumseie. Konfirmert 20.10.1844, karakter "meg. godt+". Marthe døde 3.7.1859 på Skiakerseie (Hjørnebråten).

Ole og Marthe ble gift 24.9.1853.

Ole og Marthe hadde fire barn:

1. Hans Olsen Vesthagen, født 17.10.1853, død 28.4.1935. Han kjøpte bruket Vesthagen i Gran i 1887 og jordstykket Hageløkken i 1904, begge utskilt fra garden Tuv. Hans ble gift 10.11.1882 i Gran med Kari Eriksdtr. Hun ble født 12.8.1857 på Jorstadeie (Plomasen) i Gran, kom senere til til Svartbakken der foreldrene var husmannsfolk under Skiaker. Kari døde i Vesthagen 14.12.1939.

Barn:

- Martha Burmark, født 20.1.1883, død 20.11.1956. Utvandret til U.S.A, bosatt i Tacoma i Washington. Gift med Johan Burmark fra Gran (farfarens stesønn).
 - Marie Granshagen, født 11.1.1885, død 2.7.1965. Gift med Nils Granshagen i Gran.
 - Ole, født 18.4.1887, død 11.2.1888.
 - Jente, ikke døpt, født 24.12.1888, død samme dag.
 - Elise, født 24.10.1889, død 13.1.1892.
 - Elise Skute, født 16.5.1892, død 10.11.1916. Gift med Peder Skute i Gran.
 - Olaf Vesthagen, født 19.11.1894, død 12.5.1974. Overtok bruket Vesthagen. Gift med Kirsti Raknerud. Deres sønn Hans er undertegnede far.
 - Anne, født 2.4.1896, død 6.6.1908.
 - Anders, født 31.12.1898, død 3.4.1901.
2. Kari Gran, født 28.3.1855. Utvandret til U.S.A. 1873 og tok navnet *Carrie*. Gift med Martin Gran som utvandret fra Toten. De var bosatt i Buckley i Washington. To døtre: Ellen født januar 1883 og Olga født februar 1889.
 3. Kjersti Nystrom, født 4.2.1857, død 1.5.1933. Utvandret til U.S.A. og tok navnet *Christina*. Gift med Charles A.M. Nystrom som utvandret fra Sverige. De var bosatt i Tacoma i Washington. De hadde ingen barn.
 4. Ingeborg Nolan, født 6.11.1858. Utvandret til U.S.A. 1886. Gift med Gustav Andersson Dorrel fra Sverige som senere endret etternavnet til Nolan.

Barn:

- Hilda Kallestad, født 5.8.1888, død 3.1.1970. Gift med Abdiel Kallestad.
- Minnie Nolan, født 1889, død 20.1.1981. Ugift.
- Clara Pletscher, født 15.1.1893, død 13.3.1943. Gift med John Edward Pletscher.
- Harry Nolan, død juli 1970. Gift med Mildred Sinclair.

Ole ble gift 2. gang 26.4.1862 med Anne Johnsdtr. Hvattumseie, søster til Marthe. Anne ble født på Tuffseie 18.8.1827, oppvokst på Hvattumseie, konfirmert 25.9.1842. Død i Hjørnebråten 4.12.1886, i følge kirkeboka av *kræftsvulst*. Ole og Anne hadde ingen barn. Ved folketellingen i 1875 bodde Ole og Anne i Hjørnebråten med et pleiebarn Berte Kristoffersdtr. (født 2.3.1867, uekte barn av Christopher Nielsen og Anne Borgersdtr. Jorstadeie). Ingen av barna til Ole var hjemme.

Ole ble gift 3. gang 30.7.1889 med Johanne Johansdtr. Hun ble født 25.2.1848 på Volhaugmoen i Nannestad. Hun vokste opp i Kvernstuen ved Skjerva i Lunner. Flyttet til Gran i 1864. Hun hadde sønnen Johan utenom ekteskap, født 15.9.1880, faren var Anders Amundsen Sanneeie. Johan, som senere tok navnet Børmarken (Burmark), utvandret til U.S.A., gift der med Martha Vesthagen.

Ole og Johanne hadde et barn:

5. Anton Børmarken, født 25.12.1889, død 24.6.1974. Bosatt i Børmarkstua i Gran. Gift med Mari Grønvold. Etterslekt i Gran og Oslo.

Johanne flyttet sammen med sønnene til Børmarkstua etter at Ole døde. De tok etternavnet Børmarken. Hjørnebråten ble solgt. Johanne døde 27.3.1937.

Faddere ved barnas dåp:

1. *Karen Mikkelsdtr. Ringdalen, Anne Johnsdtr. Hvattum, Erik Johsen Hvattum, Ole Evensen Sanne, Anders Poulsen Hvattum*
2. *Marthe Larsdtr. Jorstad, Anne Hansdtr. Sanneeie, Hans Iversen Skiaker, Erik Johnsen Hvattum, Lars Torsen Sanne*
3. *Maria Pedersdtr. Skiaker, Kirsti Gudbrandsdtr. ibd., Iver Hansen ibd., Torgrim Iversen ibd., Ole Iversen Ringdalseie*
4. *Kirsti Gudbr.dtr. Skiaker, Anne Johnsdtr. Forten, Torger Evensen Skiaker, Torsten Evensen ibd., Erik Hansen Jorstadeie*
5. *Hk. Marie Torstensdtr. Lyngstadeie, Pige Marte Torstensdtr. Børmarken, Grdbr. Johannes Torgrimsen Skiaker, Skovvogter Alexander Evensen Skjervetangen, Ugb. Edvard Eriksen Myrvold*

*

Ole kom som husmann til Hjørnebråten i 1855. I panteboka er følgende festeseddel (husmannskontrakt) innført¹¹³:

Fæsteseddel paa Skiager.

Jeg underskrevne Hans Evensen Schiager overlader Ole Hansen Pla. Hondbrotten erkjender herved at have indgaaet med Husmanden følgende Kontrakt. 1. Hans Evensen Skiager

¹¹³Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land Sorenskriverembete, pantebok nr. 13 del 1 (1854-1857), folio 168a.

overlader Ole Hansen Pladsen Hondbrotten paa hans og Kones Levetid til brug beboelse at gjøre sig saa gavnlig og nyttig som der best med og kan dog ikke at afføre gjøsla eller foder men fritt gjælfans til Pladsen de første 3 Aar skal han give 3 Spcdler af Pladsen. Paa vor Levetid forbinder jeg mig til at give 5 Spcdler hvert Aar. Min Brugstid begynder 1855 den 14de April. 12 Dage Vaararbeide 3 dage i Vaaskonen 10 skilen Dauger 8 skilling dagen Sladtønden forbinder jeg mig til at skære 12 Maal. Høstarbeide forbinder jeg til at arbeide 12 dage 8 s. dagen er Konnen frisk og ikke haver vanne saa skal hun gaa en Ukke Vaaren og en Høsten om jeg finder forgodt at Rese saa skal Hans Evensen Skjager tage Husene efter Menners Taxt og da gaar Jordveien under Gaarden igjen foruden bekostning et Beite skal jeg have en Høsdag og vordag Prisen 1 Mark og 16 Skilling Dagen og foder skal Husmand erholde holde til Sæters haver jeg Lov at have mine Kreature med Husne skal være efter Skjagerhagens Huse Stuva og Laaven. Laaven skal Tækkes med forsvarlig Barkketag og Stuva skal Tækkes med Boltag. Stuber og Hugst skal han tage i Marken men ikke tage Noget af Roden. Ole Hansen Hønebrodden forbinder sig at betale 20 Spcdaler til den 14 April og de Resterende til 1856 i det helle er det 36 Spcdaler som jeg Ole Hansen skal give for Husne. Schiager den 14 April 1855.

Ole Hansen HonneBrotten.

Hans Evensen Skigager m.hst.

til Vitterlighed: Iver Hansen Skiager Torsten Evensen Skiager.

*

Ved folketellingen i 1865 bodde denne familien på plassen *Hørnebraaten* under garden øvre Skiaker, matrikelnr. 307a:¹¹⁴

- Ole Christiansen, husmand, gift, 38
 - Anne Johnsd., konen, gift, 30
 - Hans Olsen, søn, ugift, 12
 - Kari Olsd., datter, ugift, 10
 - Kjersti Olsd., datter, ugift, 8
 - Ingeborg Olsd., datter, ugift, 6
 - Kari Olsd., svigermoder, enke, 62
- På plassen var det 1 stort kveg og 2 får

Ved folketellingen i 1875 bodde denne familien på plassen *Hørnebraaten* under garden øvre Skiaker, matrikelnr. 307a:

- Ole Hansen Hørnebraaten, Husfader, Husmand/Jordbr., født 1826
 - Anne Johnsdtr., Husmoder, hans Hustru, født 1827
 - Berthe Christophersdtr., Pleiebarn, Forsørget af S..... [uleselig], født 1867.
 - John Eriksen¹¹⁵, Logerende, Maler, født 1851
 - Birthe Pedersdtr., Husmoder, Malerens Kone, født 1851.
- På plassen var det 2 *Kjør* og 2 *Faar* og *Lam*.

*

¹¹⁴ Folketelling 1865, Gran sogn, Hovedkirken skoledistrikt, spesialliste 6a.

¹¹⁵ John var sønn av Annes Johnsdtr.s bror Erik Johnsen (se nr. 34-1).

Hjørnbråten ble skilt ut som eget bruk i 1873, Ole hadde da allerede kjøpt bruket. I panteboka er følgende innført 13.10.1873¹¹⁶:

Delingsforretning paa Schaker i Gran

Aar 1873 den 7de October vare Vi undertegnede Gudbrand Paulsen Hvattum, Gunder Monsen Hvattum, Gunder Gundersen Schjaker og Anders Gudbrandsen Lunner efter Forlangende af Torgrim Evensen og af Fogden under 25de September sidstleden opnævnte Skjøs- og Taxationsmænd tilstede paa Gaarden øvre Schjager, for at afholde en lovlig Skyldsætningsforretning over et Jordstykke af de to Brug M.N°. 180 Løbe N°. 307^a og 307^b hvert Brug af gammel Skyld 1 Spd. 4 Ort 12 Skil., og revideret Skyld 1 Spd. 3 Ort 21 Skil. i Grans Thinglaug, som bemeldte Torgrim Evensen har solgt af de ovennævnte tvende Brug Gaarden øvre Schjaker til Ole Hansen Schjakerseiet. Bemeldte Jordstykke eller solgte Parsel er beliggende i den søndre og østre Del af Torgrim Evensens Udmark, gaar i ret Linie fra et Furutræ ved Paul Skotteruds Udmark og efter nedrammede Pæle i nordlig Retning til Torgrim Evensens Udmark. Nordre Linie gaar aldeles ret fra en nedrammet Pæl ved et Gjørde i bemeldte Torgrim Evensens Udmark, og gaar i vestlig Retning efter nedrammede Pæle til et Gjørde ved Johannes Schjagers Udmark. Vestre Linie gaar efter bemeldte Gjørde ved Johannes Schjagers Udmark i sydlig Retning til en nedrammet Pæl. Søndre Linie gaar fra en nedrammet Pæl ved sidstnævnte Gjerde og i østlig Retning efter nedrammede Pæle og efter et Gjørde ved Paul Skotterud Udmark. Efterat Vi undertegnede Skjøs- og Taxationsmænd nøiagtig havde befaret nævnte Eiendomme bleve Vi enige om at 1/24 Del fragaar Ahvert af de anførte 2de Brug Gaarden øvre Schjager eller efter den gjældende Matrikul 9½ Skil. og efter den reviderede 8 21/24 Skilling men da Brøkskillingen findes at burde lægges paa Hovedbøllerne bliver Skylden paa den frasolgte Parsel, som skal fragaa hver af de 2de Brug L.N°. 707^a og ^c henholdsvis 9 og 8 Skilling eller paa den samlede Parsel 18 og 16 Skil. Det bemærkes at Intet haves i Fællesskab med nogen af Naboerne. At Vi saaledes ere blevne enige bekræfter herved ved vore Navnes egenhændige Underskrift. Schager den 7de October 1873.

G. M. Hvattum G. Hvattum A. Lynne G. Schjager

*

Selv om Ole kjøpte Hjørnebråten i 1873, ble det ikke utstedt skjøte før i 1876. I panteboka er følgende innført ¹¹⁷:

Skjøde paa Skiaker.

Jeg undertegnede Torgrim Evensen gjør vitterligt at have solgt og afhændet, ligesom jeg herved til Ole Hansen sælger og skjøder den Del af min Eiendom Skiager øvre, Matr. N° 180 i Gran, som ved Delingsforretning af 7de Oktbr., thl. 13de s.M. 1873, for omforenet Kjøbesum 160 - et Hundrede og sexti - Speciedaler. Da Kjøbesummen mellem os er afgjort, saa skal bemeldte Eiendom Skiager af Matr. N^o og Skyld som nævnt med alle tilliggende Rettigheder og Herligheder herefter følge og tilhøre bemeldte Ole Hansen med Arvinger som en sand og retmæssig Eiendom, hvorfor jeg bliver hans Hjemmelsmand efter Loven. Dette under min Haand i 2de Vitterligheds Vidners Overvær.

Thingstedet Tuff, 14de Oktbr. 1876.

Som sælger: Thorgrim Evensen m.hst.

Som Kjøber: Ole Hansen.

¹¹⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land Sorenskriverembete, pantebok nr. 16, folio 194a.

¹¹⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land Sorenskriverembete, pantebok nr. 16, folio 560.

Til Vitterlighed: Amund Thomt Iver L. Skari.

*

Blant papirene i dødsboet etter Hans Sanne i Christiania finnes det bevart et brev fra broren Ole Hjørnebråten:¹¹⁸

Hørnebroden den 8 Setember 1879

*Nu vil jeg skrive Nogele or til dig og for tele at jeg kom Rast jem i jen og Nu Sender jeg dig den Øl dunk Som jeg lote dig vis den er dig velsmagenne Saa vil det vere dig godt for vi haver lagt det Saa godt Som det er Muli at gjøre. Men vis det Bliver Surt for dig Saa for du Blande det Med Koget vand og Sukker Saa vil det Blive lige godt i jen og vis du Ønsker at vil have Mere af det Saa for du Skrive til Mig i jen føren det Bliver Slut Med det du her og jeg vil ønske en god for Bedring Med dig level for denne gan og hils alle dinne folk fra Mig du for unSkyde Min Dorlige Skrft jeg Kan ikke Skrive Bedere jeg var i Myrvol om løverdagen og Skulde hilse Erik¹¹⁹ i fra dig Men han haver Res til Byen Nu Saa jeg fik ikke tale Med ham nu en god Hilset i fra Mig og Min Kone le vel Med god for Bdring
OHansen
vis du vil Tape øle Paa flasker Saa kan Du Sende dunkken Med opijen om du vil have Mere Saa er Det Bare du Skriver til Mig*

*

Kort tid før han døde sørget Ole for å få skrevet en kjøpekontrakt der han overdrar eiendommen Hjørnebråten til sin sønn Anton. Ved arveoppgjøret etter Ole ble det strid om denne kontrakten. Oles eldste sønn Hans Olsen Vesthagen mente kontrakten var ugyldig da den satte tilside de andre arvingene. Hans fikk medhold i dette i skifteretten (se dokumenter gjengitt senere i artikkelen). Kontrakten lyder i sin helhet¹²⁰:

Thinglæst kjøbekontrakt.

Stempelmerke 16 Kroner paategnet "23/7-97 H. Gabrielsen".

Kjøbekontrakt

Jeg Ole Hansen Hjørnebraaten erkjender herved at have solgt til min søn Anton Olsen min parcel af gaarden øvre Sjager, Hjørnebraaten kaldet, af gaards nr. 166 brugs nr. 5 af skyld mark 0,26 i Grans thinglag for kjøbesum kr 2000,00 - to tusinde kroner - med paastaaende huser og rettigheder af ethvert slags, og med handelen følger indbo og udbo og besætning af alle slags, som forefindes, naar eiendommen overdrages kjøberen. Det forbeholdes mig saavel som min hustru ret til at bruge eiendommen saa længe vi ønsker, og naar kjøberen overdrages eiendommen, pligter han at svare mig og min hustru et anstændigt føderaad paa vor levetid, som bestemmes efter tvende uvillige mænds skjøn. Kjøbesummen betales saaledes at kjøberen overdrages den paa eiendommen hvilende gjæld og betaler mig og min hustru af kjøbesummen det, som vi efterhaanden trænger eller vil anvende til vor interesse. Min stedsøn Johan Andersen skal have i løn kr 100,00 - et hundrede kroner - aarlig og fulde

¹¹⁸ Statsarkivet Oslo. Christiania skifterett, pakke nr. 61b 1880, restauratør Hans Sannes dødsbo.

¹¹⁹ Deres bror Erik Hansen Myrvoll, senere Ringdalssvingen

¹²⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete, pantebok nr. 24 (1895-1898), folio 429, tinglyst 23.7.1897.

klæder, saa længe han vil forblive hjemme, og jeg og min hustru finder forgodt at beholde ham. Johan Andersens løn træder i kraft fra 14 April 1898.

Hjørnebraaten den 10 juli 1897

Sælger: O. H. Hjørnebraaten

Kjøber ved værge Peder O. Schiager

Til vitterlighed: J. T. Schiager L. Helmenbakken

*

Den 1.12.1898 ble det holdt skifte etter Ole Hansen Hjørnebråten¹²¹:

Aar 1898 den 1ste december blev skifteret sat paa sorenskriverkontoret adm. af sorenskriveren i overværelse af underskrevne vidner.

Hvorda! foretages afdøde selveier Ole Hansen Hjørnebraatens og gjenlevende hustru Johanne Johannesdatters bo af Gran.

Adm. fremlagde

1) skrivelse til sig fra L. Helmenbakken af 10de november 1898.

2) Kopi af kjøbekontrakt mellem L. Helmenbakken og sterboenken af 30de marts 1898 bilagt med skrivelse fra L. Helmenbakken af 2. juni 98.

3) Erklæring fra Kjersti Olsen af 26de juli 98 om at hun erkjender at have modtaget kontra bog no. 4645 med Grans sparebank til beløb den 2 august 1890 kr. 208,00.

4) Skrivelse fra L. Helmenbakken af 13de oktober 1898 og

5) Opgjør fra lensmand Grimsrud af 9de mai 1898 med et bilag.

Adm. bemærkede videre at de 70 kilogram byg og 70 kilg. erter som overtages af sterboenken ansættes til en værdi af henholdsvis 13½ øre og 14 øre pr. liter overensstemmende med priserne ved løsøreauktion samt at lensmand Grimsrud paa henvendelse havde oplyst at det i skifteforsamlingen den 10de mai 1898 omhandlede korn var modtaget i hans indsendte hoveopgjør af 9de mai 1898. Da pengene for boets eiendom Hjørnebraaten var indkommet og ligeledes lensmand Grimsruds auktionsopgjør, var der intet til hinder for boets slutning, hvorfor blev eragtet; Boet optages til lodning og slutning. Derefter foretages saadant opgjør:

Indtegt

1. Indestaaende paa boets kontrabog med Grans sparebank kr 110,58	
Indvundne renter kr 7,41	117,99
2. Købesummen for boets eiendom g.no.166 brug no. 5 Hjørnebraaten av skyld mk. 0,26 i Gran solgt af enken	2000,00
3. Boets eiendom Børmarkstueløkken, et brug under g.no. ? brugs no. ? Børmarken i Gran, med paastaaende udenglade, taxeret for.....	600,00
4. Hø i laden paa Børmarkstueløkken, taxeret for	35,00
5. Indkommet ved boets løsøreauktion afh. 25/4 1898, ifl. opgjør af 9/5 98 ansvaret af:	
a) Lensmand Grimsrud den 14/1 1899 med kr 545,65	
b) Sterboenken Johanne Johannesdtr. kr 3,41	549,06
6. Løsøregegenstande overtaget af sterboenken efter registreringstaxten ifl. opgave af 25/4 1898.....	188,85
7. 70 Kgr. byg og 70 Kgr. erter ligeledes overtaget af sterboenken efter omsat pris á henholdsvis kr 0,13½ og kr 0,14 pr. Kgr. tils.	19,25

¹²¹Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land Sorenskriverembete, skifteutlodningsprotokoll 3 (1885-1900), folio 348b.

Tils. kr. 3510,15

Udgift

1. Statskassen for skifteomkostninger 1 % af kr 3510,15	35,10
2. Skifteforvalteren for do: Lokale + vidner ved saml. 30/9, 9/11 og 30/11 97 å kr 4,80 tils. kr 23,60 Udskrift af skifteudlæg paa Børmarkstueløkken samt Thinglysning do. tils. kr 3,80 Porto kr 4,50	31,90
3. Lensmand Grimsrud for do. Vidner ved registreringsforretning 1/9 97 kr 1,60 Udskrift 1 ark å kr 0,67 af do. og tilsigelse til do. kr 3,07 Vidner ved registreringsforretning af 1/12 97 kr 1,60 Udskrift 2 ark å kr 0,67 af do. og tilsigelse til do. kr 2,94 Publ. og opslag til saml. 8/2 og 10/5 98 tils. kr 7,20 Porto kr 0,06	22,87
4. Lensmand Grimsrud for omkostninger ved boets løsøreauktion ifl. opgjør af 9/5 98	79,90
5. Johs. T. Schiagers fordring a) ifl. gjældsbrief dat. 14/4 1895 stort kr 400 med 4½ % r.p.a.: Hovedstol kr 400,00 4½ % r. fra 14/4 98 - 30/12 98 kr 29,25 b) for havn kr 8,00	437,25
6. A. H. Gamme, Sjo, Gran ifl. regn.	54,97
7. Peder O. Skiager for kjøring	16,45
8. H. I. Skattum ifl. kontrabog	12,98
9. Hans Pedersen Scherva, fra Sagskur	5,70
10. Alexander E. Tangens fordring	7,00
11. P. P. Wiens fordring	14,50
12. Martin Kalsjøs do.	6,70
13. Anne Hansdtr. Kjørvebraaten	6,70
14. Thorsten Børmarken	5,00
15. Edvard Eriksen Sanne	10,00
16. Hans O. Vesthagen	9,50
17. Lars Thorsen Hval	6,50
18. Ingeborg Olsdtr. (arving no.) kr 150,00 3 % renter af do. i 9 aar kr 40,50	190,50
19. Paul Thorstensen Grini	5,00
20. Landh. T. Olsen, Gran	9,14
21. P. P. Linløkken	12,33
22. Dr. Helliesen	21,85
23. Kristian Granvolden, skat til Grans fattigkasse for 1898	5,15
24. Johan Andersen Hjørnebraaten, tjenerløøn	50,00
25. L. Helmenbakken	23,20
	1080,19
Naar fra indtægten	kr 3510,15
Trækkes udgiften	kr 1080,19
fremkommer	kr 2429,96 der bliver at fordele saaledes:

I	Sterboenken Johanne Johansdtr. tager som boeslod halvparten med	1214,98
II	Afdødes barn i ægteskab med tidligere afd. Marthe Johnsdatter:	
	1. Søn Hans Olsen Vesthagen, myndig, tilstede, arv	243,00
	2. Dtr. Kari, myndig, gift med Martin Gran, Buchley, Washington, U.S.A. (Behandlet efter Lov 12/10 1857 §20)	243,00
	3. Dtr. Kjersti: Mrs. Kjersti Nystrøm, 1305 Washington St., Boston, Mass., U.S.A., North America (Behandlet efter L. 12/10 1857 §20).....	243,00
	4. Dtr. Ingeborg: Ingeborg Nolen, Camden Place, North Mineapolis, Minn., U.S.A. (Behandlet efter Lov 12/10 1857 §20)	242,99
III	Afdødes barn i ægteskab med gjenlevende Johanne Johansdtr.:	
	1. Anton Olsen, 7 aar gml., tilstede, arv	242,99
	Tils. kr	2429,96

Udlæg

1.	Udgiftsposterne 1 og 2: Statskassen og skifteforvalteren for Skifteom kostninger tils. kr 67,00 udlægges: at tage hos skifteretten	67,00
2.	Udgiftsp. 3 og 4: lensmand Grimsrud for skifte- og auktionsomkostninger tils. kr 102,77 udlægges: at tage af eget ansvar efter indp. 5a	102,77
3.	Udgiftsposterne 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24 og 25 tils. kr. 710,42 udlægges: Som no. 1	710,42
4.	Sterboenken Johanne Johansdtr. for boeslod kr. 1214,98 udlægges:	
	a) Den under indtp. 3 nævnte eiendom kr 600,00	
	b) Det under indtp. 4 nævnte hø kr 35,00	
	c) at tage af eget ansvar efter indp. 5b kr 3,41	
	d) De under indtp. 6 nævnte løsøre gjenstande kr 188,85	
	e) Det under indtp. 7 nævnte korn kr 19,25	
	f) At tage af lensmand Grimsruds ansvar efter indtp. 5a kr 268,47	
	g) At tage hos skifteretten kr 100,00	1214,98
5.	Hans O. Vesthagen for arv og fordring tils. kr 252,50	
	a) At tage af lensmand Grimsruds ansvar efter indtp. 5a kr 174,41	
	b) Som no. 1 kr 78,09	252,50
6.	Ingeborg Olsdtr. for arv og fordring tils. kr 433,49 udlægges: Som no. 1	433,49
7.	De øvrige arvinger no. II-2 og 3 og III-1 nemlig Kari, Kjersti og Anton for arv tils. kr 728,99 udlægges: Som no. 1	728,99
	der stemmer med indtægten	3510,15

Som værge for den umyndige har under skiftet fungeret gaardbruger Peder Olsen Skjaker og som værge for de fraværende: føderaadsmænd Iver T. Jorstad.

Hermed er boet sluttet. Retten hævet.

H. Gabrielsen Jens Aabel M. Haug

*

I sorenskriverens arkiv er det bevart en mappe med dokumenter som ble lagt fram i skifteretten i forbindelse med skiftet etter Ole i 1898¹²². Blant disse finnes følgende:

Undertegnede Torsten Olsen Raknerud¹²³ indgaar herved som selvskyldnerkautionist for Ole Hansen Hjørnebraaten for rigtig betaling af 150 - et hundrede og femti - kroner til Ingeborg Olsdatter Hjørnebraaten som rest paa arv efter Marthe Johnsdatter Hjørnebraaten og gjenlevende mand Ole Hansen med 3% proanno renter fra idag til betaling sker. Beløbet indbetales efter 1 - en maanedes opsigelse fra en af siderne.

Velo 24 april 1890 Thorsten O. Raknerud

Til Vitterlighed

K. Sal.....[uleselig]

Iver Sørli

Dette brev er opgjort ved Skifte efter Ole Hansen Hjørnebraaten og hans anden Hustru sl. 1 Decbr. 1898 H. Gabrielsen

Jeg undertegnede Ole Hansen Hjørnebraaten tilstaar herved at blive skyldig Kr 400,00 er fire hundrede kroner til Johannes T. Schiaker efter 4½% renter. Pengene skal betales Skadesløse til betaling sker.

Schiaker den 14de april 1893 O. Hansen

Til vitterlighed

Ragna Margrethe Schiaker

Anne N. Bakkene

Irettelagt 30/9-98

Chr. Grundt edsv.

Gjeldsbrevets paalydende med renter er betalt Johs. T. Schiaker den 3/12 1898. Se kvitteringer blandt boets papirer (udtellingen).

Hadeland og Lands Skifteret 14/12-98

Chr. Grundt edsv.

Ole Hjørnebraaten skylder for Sagskur ved Scherva for 1897 Kr. 5,70 - fem kroner syvty Øre. Scherva den 28 august 1897, Hans Pettersen.

Udskrift af Grans lensmandsbestillings registreringsprotokol.

Aar 1897 de 1ste september blev forretning sat paa Hjørnebraaten i Gran for efter begjæring fra Hans Olsen Vesthagen som arving i boet efter den under 13. f.m. afdøde Ole Hansen at registrere afdødes bo. Forretningen bestyredes af lensmanden i overvær af undertegnede vidner og vurderingsmænd Johannes Skjaker og Halvor Lyngstad, idet sidstnævnte blev antaget istedefor P. O. Skjaker, der mødte som værge.

Hvorda! Lensmanden fremlagde berømmelse af nærværende forretning af 24. f.m. med paategnet attest om tilsigelse og bemerkede at nærværende forretning afholdes efter

¹²²Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete, skiftedokumenter eske 85 (1898).

¹²³Torsten Olsen Raknerud (senere Tveita i Lunner), født 1851, gift 1. gang med Anne Eriksdtr. Raknerud og 2. gang med Maren Eriksdtr. Raknerud (se nr. 20-2 og 20-3).

begjæring fra arvingen Hans Olsen Vesthagen, idet lensmanden ogsaa havde konfereret med skifterettens formand angaaende samme. Beramelsen acteres.

Registrering

i boet efter den under 13. august 1897 afdøde selveier Ole Hansen Hjørnebraaten berammes til afholdelse paa arvetomten onsdag den 1. september kl. 11 f.m.

Grans lensmandsbestilling den 24. aug. 1897, E. Grimsrud

Som vidner og vurderingsmænd tilsiges: Johannes Skjaker og Peder Olsen Skjaker. d.u.s. E. Grimsrud

Hans Vesthagen og stervboenken er tilsagt, den førstnævnte i paahør af hans hustru og sidstnævnte i paahør af sønnen Johan Andersen Hjørnebraaten.

Vidnerne er ligeledes tilsagte - attesteres

For tilsigelse kr 2,40 E. Grimsrud

- to kroner firte øre -

Fremlagt ved registrering 1-9-97, E. Grimsrud

Boets arvinger opgives at være:

1. Enken Johanne Johansdatter 49 aar gl. tilstede.

Videre, følgende børn afdøde i ægteskab med tidligere afdøde Marthe Johnsdatter:

2. Søn Hans Olsen Vesthagen, 44 aar gl., tilstede.

3. Datter Kari ca 42 aar gl., i Amerika.

4. do. Kjersti 40 aar gl., do.

5. do. Ingeborg 38 aar gl., do.

I afdødes ægteskab med gjenlevende Johanne Johansdatter følgende børn:

6. Søn Anton Olsen 7 aar gl., tilstede.

Af boets arvinger var tistede nu ved forretningen:

Enken Johanne Johansdatter, Hans O. Vesthagen samt som værge for den umyndige Anton Olsen mødte Peder O. Skjaker, disse opfordredes til under lovens ansvar at opgive til registrering alt, hvad der forefindes at være til indtægt for boet.

Værgen fremlagde kjøbekontrakten af 10 juli 1897, thl. 23. s.m. efter hvilken afdøde Ole Hansen Hjørnebraaten har overdraget sin søn, den umyndige Anton, eiendommen Hjørnebraaten tilligemed alt forefindendes løsøre og besætning m.v. for en kjøbesum, stor kr 2000,- samt føderaad. Med hensyn til den i kontrakten satte kjøbesums størrelse kunde mændene ikke udtale sig om, den var forlav eller forhøi.

Som intægt for boet kommer derhos:

Børmarkstueløkken, et uskyldsbrug af Børmarken, hvorpaa en udenglade

taxeredes tilkr 600,-

Hø i do. taxeredes tilkr 35,-

Tilsammenkr 2635,00

Noget videre til intægt for boet vistes ikke at paavise. Hans O. Vesthagen bad tilført protokollen, at han fandt den paa eiendommen ved kjøbekontrakten satte kjøbesum, kr 2000,-, at være en for lav pris, naar man tager hensyn til den med handelen følgende avling, besætning, redskaber m.v.

Vidnerne havde intet at bemærke ved det forhandlede og protokollerede. Oplæst og sluttet.

E. Grimsrud J. T. Schiager H. Lyngstad

Udskriftens rigtighed bekræftes

Grans lensmandsbestilling, 1. september 1897, E. Grimsrud.

Sendes med 1 bilag ærbødigt til Hadelands og Lands skifteret, d.u.s. E. Grimsrud.

Skiftevarsel

Torsdag den 30 September 1897 kl 11 form. afholdes paa Sorenskriverkontoret en skifteforsamling i boet efter afdøde Selveier Ole Hansen Hjørnebraaten og gjenlevende hustru Johanne Johansdtr. af Gran - til hvilken saming boets vedkommende varsles om at møde

Hadeland og Lands Skifteret 17 September 1897

Chr. Grundt edsv.

Læses fra Kirkebakken og arvetomten samt for Værgen Peder O. Skjaker!

Skiftetvist: Hans Olsen Vesthagen mod Anton Olsen Hjørnebraaten med væрге P. O. Schiager.

Efter forgjæves anstillet forligsmægling i skifteforsamling den 30 septbr. 1897 i O. H. Hjørnebraatens og gjenlevende hustru Johanne Johannesdtr.s bo har Cit. i nærværende tvist sønnen Hans Olsen nedlagt paastand paa at den i skifteforsamlingen irettelagte kjøbekontrakt af 10. thl 23de Juli 1897 fra O. H. Hjørnebraaten til Anton Olsen omstødes. Han anfører til støtte for sin paastand, at kjøbekontrakten blot er en proformaoverdragelse til fordel for sønnen Anton Olsen paa den maade at denne faar altsammen som er igjen efter forældrene, medens han selv og de øvrige børn intet faar, naar der var noget igjen efter faderen, måtte han ogsaa have krav derpå. Anton Olsen ved værgen P. O. Schiager påstår imidlertid kjøbekontr. opretholdt saaledes at Anton Olsen beholder gården mod at svare føderaad til sin moder Johanne Johannesdtr. samt udbetale kjøbesummen kr 2000,- eftersom de trænges, saaledes som i kjøbekontr. nævnt. Efter værgen P. O. Schiagers udsagn i sk.sam. var meningen med kjøbekont. den, at O. H. Hjørnebraaten vilde sikre sin søn Anton Olsen gården Hjørnebråten fremfor de øvrige arvinger. Anton Olsen skulde overdrages gården naar han blev saa stor, at han kunde overtage den og skulde forældrene imedens bruge den. Af registreringen fremgaar at Ole Hansen Hjørnebråten døde den 13 august 1897, efterladende følgende børn af 1ste ægteskab, alle fuldmyndige: Hans Vesthagen, Kari, Kjersti og Ingeborg Olsen, samt af sidste ægteskab Anton Olsen, der er 7 år gammel. Retten skal m.h.t. kjøbekontr. bemærke, at der vistnok i almindelighed intet er til hinder for, at man kan overdrage sin eiendom til sin umyndige søn, idet man jo ligesaagodt kan kontrahere med sin søn som med enhver anden.

[I teksten nedenfor er det som står i venstre spalte i originaldokumentet strøket over, det som står i høyre spalte ser ut til å være den endelige versjon.]

Forat ny en virkelig eiendoms-
overdragelse skal ansees for at have
fundet sted, maa i almindelighed
eiendommen være gaaet ud af sælgerens
bo og være gaaet over i kjøberens
besiddelse. Sælgeren maa ikke vedblive at
have brugen og nytten af eiendommen paa
samme maade som før, thi hvis han
vedbliver dette, kan i almindelighed ikke
overdragelsen blive at betragte som
virkelig, men maa betragtes som en
proformaoverdragelse og proforma-
overenskomster kan jo ikke opretholdes,

når de vil stride præscriptoriske lovbud
eller ovehodet krænker nogens bedre ret. I
den foreliggende kjøbekontrakt heder det
at:

Hvor imidlertid overenskomster er gjensidig bebyrdende som nærværende "kjøbekontrakt" kan den umyndige ikke paa egen haand afslutte en fuldt gyldig og for sig verbindende kontrakt, han maa dertil have en af øvrigheden specielt beskikket værge til at bistaa ved afslutningen. I den foreliggende kjøbekontrakt er visstnok anmærket, at den umyndige søn Anton Olsen optræder som "køber med værge Peder O. Schiager"; men det kan ikke sees, med hvilken berettigelse denne optræder som værge for Anton Olsen. Han har ialfald ingensomhelst beskikkelse fra øvrigheden og kan det derfor ikke skjønnes, at en kontrakt som en sådan selvbestaltet værge afslutter, skal være gyldig og verbindende for denne umyndige 7 år gamle gut. En kontrakt afsluttet paa en saadan maade, maa være denne fulstændig uvedkommende. Hele "kjøbekontrakten" synes forøvrig at være et blot og bart proformaværk. Herpå tyder ogsaa selve kontrakten, saaledes heder det i denne

"Jeg Ole Hansen Hjørnebraaten erkjender herved at have solgt til min søn Anton Olsen Hjørnebraaten. Det forbeholdes mig saavel som min hustru ret til at bruge eiendommen saalænge vi ønsker og naar kjøberens overdrages eiendommen pligter han ...osv..."

Ved denne kontrakt overdrager faderen sin 7 år gamle søn gaarden, men forbeholder sig selv og sin hustru brugen af gården saalænge begge to ønsker. Da saaledes sælgeren fremdeles, trods han i kontrakten udtrykkelig udtaler at have solgt eiendommen, skal beholde brugen og nytten af denne akkurat som tidligere, synes man at maatte antage, at her ingen virkelig handel foreligger. At "kjøbekontrakten" er et proformaværk, synes ogsaa at fremgaa deraf, at Anton Olsens værge har anført, at det var O. H. Hjørnebraatens hensigt med

"kjøbekontrakten" at han vilde sikre sin umyndige søn gården fremfor de øvrige arvinger.

Af registreringen fremgaa, at gården Hjørnebråten med tilbehør, sågodsom boets eneste eiendomsgjenstand og skulde derfor gården overdrages (tilhøre) Anton Olsen paa den måde, er nævnt i "kjøbekontrakten", vilde der intet blive igjen i boet til fordeling mellem de øvrige arvinger. Gjælden vilde ikke engang blive dækket, såfremt Hjørnebråten unddrages boet.

At boets midler ved en proformaoverenskomst af arveladeren skal kunde undrages livsarvingerne således, at det ved skiftet kommer dem tilskade, kan ikke antages; saadanne transaktioner maa være uforbindende for arvingerne.

Da det nu maa antages, at den foreliggende "kjøbekontrakt" mellem Ole Hansen Hjørnebråten og sønnen Anton Olsen er et proformaværk, der krænger arvingernes ret i boet maa den være uforbindende for disse og kan ikke kræves opfyldt af boet. Citanten, arvingen Hans O. Vesthagens påstand om, at "kjøbekontr." fra O. H. Hjørnebråten til søn Anton Olsen dat. 10 thl. 23 juli 1897 bør omstødes, maa derfor efter ovenstående blive at tage til følge. Gården Hjørnebråten med tilbehør bliver saaledes at tage til indtægt for boet.

Omkostninger er ikke påstået af nogen af parterne.

Thi decideres:

Den irettelagde "kjøbekontrakt" mellem Ole Hansen Hjørnebråten og Anton Olsen ved værge P. O. Skiager dat. 10 thl. 23 juli 1897 bliver at sættes ud af betragting.

Denne decision står til påanke i 6 - sex - uger.

Ole H. Hjørnebraaten skylder mig 8 kroner er otte kroner, for havn.
Skiager den 30-9-97, J. T. Skiager

Tilgode for kjøring af Ole Hjørnebraaten

Kjørt Sjive (?) Kr 1,50

do potteter

do 1 seek mel

fra Vasenden 3,00

do lunne ved 3,50

do til Kværnen 2,00

do forsjellig Kjøring

til Begravelsen 2,50

do - - lo 2,00

samt 3 Kg græsfrø

å Kr 0,65 1,95

Tilsammen Kr 16,45

Ærb. Peder O. Skiaker

Brev 29/9-97 fra A. H. Gamme med regning på kr 54,97 for diverse varer.

Diverse andre krav i form av små brev.

Kontrabok for Ole Hjørnebraaten med H. I. Skattum 1895

Doctor Helliesen.

Gran den 8-11-1897

Regning til Hr. Ole Hjørnebraaten

Lægebehandling. Besøg med egen hest 25/6, 13/7, 10/8 97 kr 15,00

Medicin 26/6, 29/6, 13/7, 10/8 97 kr 6,85

kr 21,85

Udskrift

af Grans lensmandsbestillings registreringsprotokol

Aar 1897 den 1 december blev efter skifterettens ordre forretning sat paa Hjørnebraaten i Gran for at kontinuere den hersteds den 1 september d.a. paabegyndte registreringsforretning efter den under 13de august sidstl. afdøde Ole Hansen. Forretningen bestyredes af lensmanden i overvær af undertegnede tilsagte vidner og vurderingsmænd Hans Olsen Skjaker og Iver Thorgrimsen Skjaker.

Hvorda! Lensmanden bemærkede, at skifterettens formand under gaars dato pr. telefon har beordret forretningen afholdt samt anmodet om snarest at beramme og afholde auktion til ralisation af boets løsøreffecter samt ligeledes beramme og afholde auktion over boets faste eiendom.

Af boets vedkommende var tilstede ved forretningen:

Enken Johanne Johansdtr. med værge Halvor Lyngstad og værgeren for den umyndige, Anton Olsen, mødte Peder O. Skjaker. Disse opfordredes til under lovens ansvar at opgive til registrering alt, hvad der forefindes at være til indtægt for boet.

Derefter opskreves og vurderedes:

Da saavidt var passeret mødte værgeren for de fraværende Iver T. Jostad.

I stuen

<i>1 kantet bord</i>	<i>4,00</i>
<i>1 rundt do</i>	<i>4,00</i>
<i>1 melkeskab</i>	<i>5,00</i>
<i>1 skab</i>	<i>10,00</i>
<i>1 høvelbænk</i>	<i>3,00</i>
<i>2 sage</i>	<i>2,00</i>
<i>7 stole</i>	<i>10,00</i>
<i>1 seng</i>	<i>8,00</i>
<i>1 do</i>	<i>8,00</i>
<i>1 skindfæld, dyne, pude, lagen og straaklæde</i>	<i>20,00</i>
<i>1 do do do</i>	<i>8,00</i>
<i>1 but</i>	<i>2,00</i>
<i>4 kjørller</i>	<i>2,00</i>

1 sil og 2 øser	0,60
1 par hakkeknive	4,00
1 morter	0,20
1 kaffekværn	1,00
1 bordteppe	1,00
3 bytter	2,00
1 kolle og 1 spand	1,00
1 lygt	0,50
1 vaffeljern	1,00
1 spand og 1 bord	1,00
4 gryder	6,00
1 kaffebrænder, 2 skjælinger og 2 brandjern	4,00
1 ildtang	0,60
1 ovn	12,00
1 rok	6,00
2 lysestager	0,50
1 kost	0,20
2 bunker	0,80
2 fad	0,50
2 kaffekjedler	2,00
25 talærkener	3,00
1 speil og saks	0,50

I kammerset

1 seng, hvori skindfæld, lagen, dyne, pude og straa klæde	30,00
3 skillerier	1,50
1 speil	1,50
1 ovn	6,00
1 opsats	1,00
1 paraply	0,20
1 kommode	6,00
1 rok	2,00
2 brett	0,50
1 lampe	2,00
1 hespetræ	0,20

Paa loftet

1 rok	1,00
1 bord	2,00
1 klokke	0,50
1 line	0,50
1 dunke	0,50
5 kurve	0,50
1 kaffekværn	1,00
1 laas	0,20
1 mangeranbo	0,20
2 gorojern	2,00

Poteter i kjeldereren	30,00
-----------------------------	-------

I alkoven I:

2 traug.....	1,00
1 spand.....	0,50
1 bøle.....	2,00
1 spand.....	0,40
8 bunker.....	3,00

Alkoven II:

2 traug.....	0,50
1 spand.....	0,50
1 dragkiste.....	8,00
1 fad.....	0,50
1 vassæle.....	0,20

Staburet

1 økse.....	0,50
1 potetskvern.....	0,50
1 kvartil.....	0,20
1 nøle.....	4,00
1 stette.....	1,00
3 bøler.....	16,00
7 sække.....	2,00
1 kolle.....	1,00
1 skrin.....	0,50
2 sigder.....	0,25
1 but.....	1,00
1 skjæling.....	1,00
1 Traug.....	0,20
1 fad.....	0,30
1 spand.....	0,30
2 traug.....	2,00
1 saaløb.....	1,00
1 tjærne.....	0,50
2 aard og 1 ljaa.....	2,00
1 bagstergang med 2 takker.....	7,00
1 roko.....	0,20

Vedskuret:

1 økse.....	1,00
1 spade.....	0,50

I fjøset:

1 brun ko.....	65,00
1 hvid do.....	30,00
1 gris.....	25,00
3 saue.....	25,00
2 kaller.....	0,60
1 hytte.....	0,20

Underlaaven:

<i>1 hakkelsmakine</i>	<i>0,60</i>
<i>1 kar</i>	<i>0,30</i>
<i>1 meiskurv</i>	<i>0,20</i>
<i>høi</i>	<i>25,00</i>
<i>do</i>	<i>25,00</i>

Laaven:

<i>2 sold</i>	<i>1,00</i>
<i>1 høgaffel</i>	<i>1,00</i>
<i>6 saueskind</i>	<i>6,00</i>
<i>1 rive</i>	<i>0,50</i>
<i>løv</i>	<i>2,00</i>
<i>erter</i>	<i>12,00</i>
<i>lo</i>	<i>110,00</i>
<i>1 kiste</i>	<i>4,00</i>
<i>2 butte</i>	<i>1,00</i>
<i>1 bord</i>	<i>0,50</i>
<i>1 gryde</i>	<i>5,00</i>
<i>1 skovl</i>	<i>0,20</i>

Snedkerboden:

<i>1 væv</i>	<i>3,00</i>
<i>1 naver</i>	<i>0,50</i>
<i>1 greb</i>	<i>0,50</i>
<i>2 sage</i>	<i>0,25</i>
<i>1 sauskind</i>	<i>1,00</i>
<i>1 hakke, tærakse og 1 bile</i>	<i>1,00</i>
<i>1 grev</i>	<i>0,50</i>
<i>1 sag</i>	<i>0,20</i>
<i>1 bommeranbo</i>	<i>0,50</i>
<i>1 høvl</i>	<i>0,50</i>
<i>1 slibesten</i>	<i>0,50</i>

Under Staburet:

<i>1 krak</i>	<i>0,20</i>
<i>1 harv</i>	<i>8,00</i>
<i>1 do</i>	<i>8,00</i>
<i>1 ahl</i>	<i>6,00</i>
<i>1 rul</i>	<i>2,00</i>
	<i>655,00</i>

Videre til indtægt for boet vistes ikke at paavise. Enken bemærkede, at afdøde i levende live havde bortgivet efterfølgende sager der vurderedes til:

til Johan Andersen (stedsønnen) 1 skibskiste kr 2,00

til sønnen Anton Olsen 1 skattold kr 15,00

til sønnen Hans Vesthagen 2 vadmelsdresser, 1 bukse med nye sæler og i ny islænder samt 1 skjærf og 1 pensylvandshue og 1 par nye strømper kr 80,00

Tilsammen kr 752,60

Da intet videre vistest at paavise blev forretningen sluttet. Vidnerne havde paa tilspørgsel intet at bemærke. Lensmanden derefter betalte vidnerne deres tilkommende kr 1,60.

E. Grimsrud H. Sjager Iver T. Skjager

Udskriftens rigtighed bekræftes

Gran lensmandsbestilling den 6 desember 1897

E. Grimsrud

Beskrivelse

2 ark á 67: kr 1,34

- en krone treti fire øre -

E. Grimsrud

Sendes ærbødigst til Hadelands og Lands skifteret - refererende til telefonordre af 20 f.m.
d.u.s. E. Grimsrud

Irettelagt 8/2 1898

Chr. Grundt

edsv.

For at undgaa Prosses og videre Ubehageligheder med Arvingerne efter min afdøde Mand Ole Hansen Hjørnebraaten indgaar jeg herved paa at betale Kr 600, sex Hundrede Kroner til min afdøde Mands 4 Barn med første Ægteskab, som bliver at dele ligt imellem dem, og som jeg forbinder mig til at betale inden 14 Oktober 1898, dog uden Renter, og hertil at betale Kr 400 - fire Hundrede Kroner til min Søn Anton, som jeg har med min afdøde Mand, dog saaledes at disse Kr 400 skal staa uopsigelige og rentefrie til Gutten bliver konfirmeret, imod at jeg sørger for ordentlig Pleie og Opdragelse til ham til den Tid, og hans anførte Arv Kr 400 skal sikres i fast Eiendom, som Værgeren finder betryggende, om Hjørnebraaten bliver solgt, hvis ikke maa Sikkerheden ansees god nok der, efter den Gjeld som før er stiftet. Ogsaa skal Anton faa det Skatol som er efter hans Fader. Hertil skal jeg betale al Gjelden som hviler paa Boet, samt Omkostningerne, som haabes afsluttet ved dette mit Forligelsestilbud, saa at yderligere Omkostninger hermed kan undgaaes. Imod dette mit Tilbud maa jeg af rette Vedkommende overdrages til fuld Eie og fri Raadighed alt som jeg og min afdøde Mand eiede sammen, saavel af faste Eiendomme som Løsøre og Indbo. Dette mit Tilbud vil jeg ikke være bunden til længere end til 4de Februar førstkommende.

Hjørnebraaten den 28 Januar 1898

Johanne Johansdt m.p.P.

som Værge H. Lyngstad

Jeg som Værge for Anton Olsen indgaar paa det Tilbud i enhver Henseende.
d.u.s. Peder O. Schiager

Ligesaa indgaar jeg paa ovenanførte Tilbud.

Den 28 Januar 1898 Hans Olsen Vesthagen

Som Værge for de Fraværende i Amerika indgaar ogsaa jeg paa ovenanførte Tilbud.

Den 29 Januar 1898 i. T. Jorstad

Irettelagt 8/2 98

Chr. Grundt

edsv.

Opgjør vedkommende løsøreauktion i Ole Hansen Hjørnebraatens bo den 25 april 1898 fra lensmand Grimsrud.

Tilslagssum	kr 499,14
+ 10% tillæg	kr 49,92
	kr 549,06
- Omkostninger:	
7 plakater opføres med	kr 2,00
publication + opslag	kr 6,60
Samhold	kr 2,40
Oplændingen	kr 2,40
Portoudlæg	kr 0,40
Afholdelse 1 dag	kr 4,00
Skyds tur & retur 16 km á 20	kr 3,20
10% inkasation	kr 59,90
Netto	kr 469,16

Herfra tillader jeg mig at trække for at likvideres Johanne Hjørnebraatens auktionsregning

kr 3,41

Igjen

kr 465,75

som ansvares af mig pr. 14 januar 1899

Gran 9/5 98 E. Grimsrud

Sendes ærbødigst til Hadelands og Lands skifteret

E. Grimsrud

Vedlegg til ovenstående dokument:

Enken Johanne Hjørnebraaten holdt tilbage efter registreringen følgende:

1 seng	kr 8,-
Klæder til denne	kr 20,-
1 Opred seng	kr 30,-
1 Komode	kr 6,-
1 ovn i kammeret	kr 6,-
1 rundt bord	kr 4,-
7 stoler	kr 10,-
3 gryder	kr 3,-
25 talærkener	kr 3,-
2 fad	kr 0,50
1 sil og 2 øser	kr 0,60
1 kaffekværn	kr 1,00
1 bordtæppe	kr 1,00
1 bytte	kr 0,65
1 vaffeljern	kr 1,00
2 brandjern og skæling	kr 1,00

1 ildtang	kr 0,60
1 ko	kr 65,00
3 saue	kr 25,00
1 speil og saks	kr 0,50
1 bøle	kr 2,00
Tilsam.	kr 188,85

Vedtages, Hjørnebraaten 25/4-98.

H. Lyngstad, Lagværge

Videre har hun fået

70 kgr byg

70 kgr erter, er under registreringen ikke takseret

blir at forenes om pris i skifteforsamling. E. Grimsrud

Ved auktionen var prisen på byg 13½ øre pr Kgr. + 10 % E. Grimsrud

Til Sorenskriveren i Hadeland og Land!

I henhold til Deres Forespørgsel om naar jeg kan indbetale Kjøbesummen af Hjørnebraaten Kr 2000 besvares, at dette har jeg tænkt at faa gjort til 14 Oktober førstkommende, som altsaa Kjøbekontrakten om samme er anført. Denne Tid blev ved Handelen fremhævet, da der formentes at Boet ikke før trængte Pengene, da jo Auktionspengene ikke før er forfaldne, der blev nok ogsaa i Kontrakten aført, at hvis Boet før 14 Oktober skulle trænge Pengene, saa skulde jeg nok se at skaffe før. Kan ei Skifteretten vente til 14 Oktober, saa vær af den Godhed og send mig nogle Ord naar De senist maa have Penge, saa skal jeg til dene Tid se at skaffe Pengene. Kjøbesummen Kr 2000 er rentebærende fra 14 April sidstleden. Et Koppi af Kontragten følger.

Lindbæk den 2 Juni 1898

L. Helmenbakken

Koppi:

Kjøbekontrakt.

Jeg undertegnede Enke Johanne Johannesdt. Hjørnebraaten erkjender herved at have solgt til Lars Helmenbakken min eiende Gaardpart Hjørnebraaten Gaards N° 166 Brugs N° 5 af Skyld Mark 0,26 for Kr 2000 hvoraf Kr 200 betales inden 2 Maaneder og de øvrige 2000 Kr til 14 Oktober 1898 eller naar Sliftet efter min afdøde Mand er sluttet, dog betaler Kjøbereren Renter af de Kr. 2000 fra 14 April førstkommende.

Som fradrag fra de Kr 200, som Kjøbereren skal betale til mig om 2 Maaneder, gaar hvad som han har udlagt for Stempelmærke og Thinglæsning af min Søns Kjøbekontrakt fra min afdøde Mand, og hvad han har lagt ud til Sagfører Aase, tilsammen kr 69,63, samt til Eberhard Kr 3 saa at det hele Fradrag bliver Kr 72,63. Kjøbereren bekoster selv sit Skjøde.

Naar Kjøbereren saaledes ordner sine Forpligtelser skal nævnte Eiendom tilhøre ham som en sand og retmæssig Eiendom med alle dens Rettigheder og er jeg hans Hjemmelsmand efter Loven og kan Kjøbereren tiltræde Eiendommen strax. Jeg forbeholder mig Ret til at bo i Hjørnebraaten i Kammeret i den nordre del af Vaadningshuset til 14 Oktober 1898, om ei L. Helmenbakken før den tid sælger Stedet igjen. Til Pottetland forbeholder jeg mig et ½ Maal Ager frit dette Aar.

Hjørnebraaten den 30 Marts 1898

Sælger: Johanne Johannesdt. Hjørnebraaten m.p.P. ved H. Lyngstad

Kjøber: L. Helmenbakken.

Irettelagt 1/12 98

H. Gabrielsen

Kontrabog med Grans Sparebank No 4645 for Kjersti Olsen Hjørnebraaten stor pr. 2 august 1890 Kr 208,00 - to hundrede otte kroner - erkjendes herved modtaget.

p.T. Grinaker i Brandbu 26 juli 1898

Kjersti Olsen

Til vitterlighed

Kari O. Vesthagen

M. Haug

Irettelagt 1/12 98

H. Gabrielsen

Hr. Sorenskriver og Skifteforvalter Gabrielsen!

Jeg købte Hjørnebraaten af Enken efter Ole Hansen for Kr 2200, altsaa Kr 200 mere end hun fik Eiendommen for af Skifteretten. De Kr. 200 fik hun strax efter Handelen, og de resterende Kr 2000 skulle betales til 14 Oktober, som Skiftet antages at blive sluttet.

Vedkommende Sælgerske har gjentagne Gange ytret Ønsket om at faa sin Eiendom igjen, og enskjønt jeg har Udsigt til at kunne tjene nogle Hundrede Kr. paa handelen, saa har jeg gjentagende sagt at hun kan faa Stedet igjen, naar jeg faar de Kr 200 igjen, eller saa at jeg er nogendlunde uskad. Denne sin Bestemmelse har Enken endnu ikke kunnet afgive, enskjønt at jeg gjentagende har foreholdt hende samme, særlig for Ordningen af Kjøbesummen, og nu sidst gav jeg hende Dag eller Henstand til nu sidst Mandag, saa at jeg kunde faaet ordnet det til nu 14 Oktober med Kjøbesummen, men hun havde været hos mig en Dag og sagt at hun ikke kunne faa Værgen med til Sorenskriveren før næste Mandag, og fra denne Tid bliver jeg borte i et Par Uger.

Efter hendes Udtalelse er det vel Mening at hun vil faa Eiendommen igjen, og da faar hun ordne med Kjøbesummen selv. Jeg har taget Hypothektagst paa Hjørnebraaten og kan faa laant Kr 900, men dette skulle være ordnet inden denne Maanets Udgang. Nu skal jeg søge Banken et Par Maaneders Udsættelse med Laanet, saa hun kan faa dette aligevel. Hvis Enken ikke bestemmer sig for at tage Eiendommen, saa skal jeg betale Dem Kjøbesummen til første Bankdag i Gran om 2 á 3 Uger.

Lindbæk den 13 Oktober 1898

Aller ærbødigt

L. Helmenbakken

Irettelagt 1/12 98

H. Gabrielsen

Til

Sorenskriveren i Hadeland og Land!

Hermed fremkommer Kr. 2000 i Kjøbesum for Hjørnebraaten som jeg i Henhold til Deres Skrivelse 29 f.M. tilpligter at betale til Skifteretten.

Hr. Overretssagfører Eberhard har kjøbt Hjørnebraaten af mig og kommer saaledes til at ordne det Fornødne med Eiendommen forøvrigt.

Lindbæk den 10 November 1889

Ærbødigst

L. Helmenbakken

Irrettelagt 1/12 98

H. Gabrielsen

Kvittinger for mottatt oppgjør etter skiftet fra:

- L. Th. Hval 11.1.1899
- Kristian Granevolden 6.1.1899
- T. Olsen 7.1.1899
- H. I. Skattum 6.1.1899
- Alexander Tangen 15.12.1898
- P. P. Linløkken 9.12.1898
- Helliesen 23.12.1898
- Peder P. Wien 15.12.1898
- Grans Overformynderi, G. Hvaleby 15.12.1898
- Paul Thr. Grini 15.2.1899
- A. H. Gamme og Johs. Schiager

Office of Martin Gran dealer in General Merchandise. Boots and Shoes a Speciality

Buchley, Wash. 9de Januar 1899

Hr. H. Gabrielsen

Sorenskriver i Hadeland og Land, Norge

Deres af 9de December 1898 angaaende min eller vor arv Kr. 243,00 efter afdøde fader Ole Hansen Hjørnebraaten er rigtig modtaget. Jeg bemyndiger herved Sorenskriveren til Hadeland og Land at sende mig de Kr. 243,00 paa den bekvemmeligste maade og hvad De foretager Dem i denne anledning vedtager jeg som gjort af mig selv.

Buchley, Washington. U. S. of America

den 9de Januari 1899

Kari Olsdatter Gran

Martin Gran

(Brevet er skrevet med Martins håndskrift, Kari har undertegnet selv).

Boston 22de Jan. 1899

Herr H. Gabrielsen

Tak for underretningen om mine penge vil Sorenskriveren vere saa god at sende samme beløb til mig 243,00 Kr.

Kjersti Olsen Nystrom

400 Washington st.

Boston, Mass.

och Gustaf Andersson

1 Rand Place

Rolbury Boston, Mass.

*Bevittnes af Carl Nystrom
400 Washington St.
Boston, Mass., U.S.A.*

Tho. Joh. Heftye & Søn

Christiania 22 Marts 1899

Hr. Sorenskriveren i Hadeland og Land, Brandbu

*I forbindelse med vor Skrivelse af 10 f.M. have vi herved den Fornøielse at fremsende
Kvitteringer fra Kjersti Nystrøm og Kari Gran for Arv i Ole Hansen Hjørnebraatens Bo.*

Ærbødigst

Tho. Joh. Heftye & Søn.

*Modtaget af D. Hrr. Tho. Joh. Heftye & Søn for Regning af Ole Hansen Hjørnebraatens
Dødsbo efter Foranstaltning af Hadeland & Lands Skifteret, Brandbu*

Dollars sextitre Dollars 88 Cents

hvorfor herved qvitteres in duplo.

\$ 63:88¢ Buchley, Wash. Mar. 1 1899

Kari Olsdatter Gran

*Modtaget af D. Hrr. Tho. Joh. Heftye & Søn for Regning af Ole Hansen Hjørnebraatens
Dødsbo efter Foranstaltning af Hadeland & Lands Skifteret, Brandbu*

Dollars sextitre Dollars 90 Cents

hvorfor herved qvitteres in duplo.

\$ 63:90¢ Boston, den 27de Februar 1899

Kjersti Olsen Nystrøm

*

Etter at Ole døde ble garden Hjørnebråten solgt. I panteboka er følgende innført ¹²⁴:

Thinglæst skjøde paa Hjørnebraaten.

Stemplet tarif no. 10 24 kroner.

Skjøde.

Ved beslutning i skiftforsamling den 8de februar 1898 i afdøde selveier Ole Hansen Hjørnebraaten og gjenlevende hustru Johanne Johannesdatters bo af Gran blev boets eiendom, gaards no. 166, brugs no. 5, Hjørnebraaten af skyld mark 0,26 i Gran udlagt sterboenken Johanne Johannesdatter for en taxt af kr 2000,00. I følge vedheftede kjøbekontrakt af 30de marts 1898 har Johanne Johannesdatter solgt nævnte eiendom Hjørnebraaten til Lars Helmenbakken for kr 2200,00, og ifølge vedheftede kjøbekontrakt af 9de november 1898 har L. Helmenbakken solgt eiendommen til sagfører Eberhardt for kr 2600,00. Ved erklæring af 30de november 1898, paategnet førstnævnte kjøbekontrakt, har Johanne Johannesdatter samtykket i at skifteretten utsteder skjøde direkte til sagfører Eberhardt og dyrlæge Haagenstad. Ved erklæring af 1ste december 1898 paategnet kjøbekontrakten af 9de november 1898 har ligeledes L. Helmenbakken samtykket i at skjødet

¹²⁴Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete, pantebok nr. 25 folio 144b.

*udferdiges direkte til de 2 nævnte herrer. Da dyrlæge Haagenstad og sagfører Eberhardt har begjæret sig meddelt hjemmelsbrev paa nævnte gaard, er jeg herved som skifteforvalter i bemældt bo skjøder og overdrager eiendommen Hjørnebraaten, gaards no. 166 brugs no. 5, af skyld mark 0 ,26 i Gran til dhrr. dyrlæge C. Haagenstad og overretssagfører H. B. Eberhardt for kr 2600,00 - totusinde sex hundrede kroner paa de i nævnte kjøbkontrakter anførte betingelser. Dette til bekræftelse under min haand og embedets segl. Hadeland og Lands sorenskriveris skifteret den 16de december 1898.
Chr. Grundt edsv.
Uden betaling.*

*

Samtidig som ovenstående skjøte ble tinglyst, ble følgende dokument også tinglyst:

Thinglæst.

Da kjøbekontragten fra min afdøde mand Ole Hansen Hjørnebraaten er bortkommet og tillige er underkjent af skifteretten saa maa den kunne aflæses om den ikke er tilstede, da dette er intet til hinder fra min og sønners side. Nævnte kjøbekontrakt var utstedt til min søn Anton Olsen Hjørnebraaten den 6te december 1898¹²⁵.

Johanne Johannesdatter Hjørnbraaten m.p.p.

Som værge H. Lyngstad .

Til vitterlighed L. Helmenbakken.

J. Hjørnebraaten.

¹²⁵Det er denne datoen som står i panteboka, den er åpenbart feil, den omstridte kjøpekontrakten var datert 10.7.1897.